

“**dün**”den öğrendiklerinle
“**bugün**”ü yaşamak
“**yarın**”ları aydınlatır.

© 2025, DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI™

Tüm hakları saklıdır. Kaynak gösterilerek tanıtım amacıyla ve araştırma için yapılacak kısa alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir şekilde kopya edilemez, elektronik ve mekanik yolla çoğaltılıp, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

DBY: 481

Edebiyat: 262

ISBN 978-625-5905-91-8

Sertifika No: 52315

Baskı Tarihi: İstanbul, 2025

Hazırlayan: Yağız Yalçınkaya

Editör: Ömür Ceylan

Dizi Editörü: Furkan Öztürk

Yayın Yönetmeni: İrfan Güngörür

Baskı Hazırlık: DBY Ajans

Kapak Görsel: *Nizâmî-i Gencevî, Leylâ ve Mecnûn. Süleymaniye Kütüphanesi Ayasofya Koleksiyonu, No: 03289-002, Vr. 32b.*

Baskı/Cilt:

Birlik Baskı Ozalit San. Tic. Ltd. Şti.

(Sertifika No: 52846)

KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI / Library Cataloging-in-Publication Data (CIP)

Sivaslı Kâtibi ve Eserleri: • Âmentü Şerhi • Risâle-i Reddiyye • Zühre'z-Zâhidin

• Risâle-i İtikâdiyye

Hazırlayan: Yağız Yalçınkaya (Dr.), Editör: Ömür Ceylan (Prof. Dr.)

İstanbul : DBY Yayınları, 2025.

195 s. ; 13,5 x 21,0 cm ____ (DBY Yayınları ; No. 481)

ISBN 978-625-5905-91-8

1- Edebiyat 2- Eski Türk Edebiyatı 3- Tasavvuf Edebiyatı

DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI

Ankara Caddesi, Ünal Han No: 21/4

Cağaloğlu, Eminönü - Fatih / İstanbul

www.dby.com.tr • dby@dby.com.tr

Tel.: +90 212 526 98 06

SİVASLI KÂTİBÎ VE ESERLERİ

- ÂMENTÜ ŞERHİ • RİSÂLE-İ REDDİYYE
- ZÜHRÜ'Z-ZÂHİDÎN • RİSÂLE-İ İ'TİKÂDİYYE

HAZIRLAYAN: YAĞIZ YALÇINKAYA

YAĞIZ YALÇINKAYA, 1987 İzmir doğumlu. İlk ve orta eğitimini Ödemiş'te tamamladıktan sonra Balıkesir Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nden 2010 yılında mezun oldu. Manisa Celal Bayar Üniversitesi'nde yüksek lisans (2014), İstanbul Kültür Üniversitesi'nde doktora (2019) dereceleri aldı. 2013 yılında araştırma görevlisi kadrosunda başladığı İstanbul Kültür Üniversitesi'ndeki vazifesini 2021 yılından itibaren Dr. Öğretim Üyesi olarak sürdürmektedir. Evli ve bir çocuk babasıdır.

Aileme...

İçindekiler

Ön Söz	9
--------------	---

BİRİNCİ BÖLÜM

KÂTİBÎ'NİN HAYATI	11
--------------------------------	----

1. İsmi ve Mahlası	12
1.1. Klasik Türk Edebiyatında Kâtibî Mahlaslı Şairler.....	14
2. Yaşadığı Devir ve Şehir.....	15
3. Hocası, Mesleği ve Mezhebi.....	18

İKİNCİ BÖLÜM

KÂTİBÎ'NİN ESERLERİ	23
----------------------------------	----

1. Manzum Eserleri	27
1.1. Âmentü Şerhi	27
1.1.1. Eserin Adı	27
1.1.2. Eserin Kâtibî'ye Aidiyeti.....	28
1.1.3. Eserin Yazılış Sebebi ve Tarihi	28
1.1.4. Eserin Şekil Özellikleri.....	29
1.1.5. Eserin Muhtevası	33
1.2. Risâle-i Reddiyye.....	36
1.2.1. Eserin Adı	36
1.2.2. Eserin Kâtibî'ye Aidiyeti.....	36

1.2.3. Eserin Yazılış Sebebi ve Tarihi	37
1.2.4. Eserin Şekil Özellikleri.....	38
1.2.5. Eserin Muhtevası	39
2. Mensur Eserleri	42
2.1. Zühürü’z-Zâhidîn	42
2.1.1. Eserin Adı	42
2.1.2. Eserin Kâtibi’ye Aidiyeti.....	43
2.1.3. Eserin Yazılış Sebebi ve Tarihi	43
2.1.4. Eserin Muhtevası	44
2.2. Risâle-i İ’tikâdiyye.....	44
2.2.1. Eserin Adı	45
2.2.2. Eserin Kâtibi’ye Aidiyeti.....	45
2.2.3. Eserin Yazılış Sebebi ve Tarihi	45
2.2.4. Eserin Muhtevası	46

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

METİNLER	47
Metinlerin Kuruluşunda Dikkat Edilen Hususlar	47
Âmentü Şerhi	49
Risâle-i Reddiyye	69
Zühürü’z-Zâhidîn	89
Risâle-i İ’tikâdiyye	123
Kaynakça	129

TIPKIBASIM NÜSHALARI	133
Âmentü Şerhi	135
Risâle-i Reddiyye	149
Zühürü’z-Zâhidîn	163
Risâle-i İ’tikâdiyye	191

Ön Söz

Bugün özellikle gazel, kaside ve mesnevi gibi nazım şekilleri ve aşk teması ile tanırır olan klasik Türk şiiri, aslında oldukça geniş bir şekil ve muhteva çeşitliliğine sahiptir. Klasik Türk şairleri din-tasavvuf, mitoloji, sosyal hayat, astronomi, kültür, musiki gibi kaynaklardan beslenerek kendilerine has söyleyiş ve anlam dünyası oluşturdıkları, mazmun ve mecazlar ile örölmüş bir şiir dili ortaya koymuş ve bu dili çok geniş bir şekil ve muhteva yelpazesinde icra etmiştir. Ancak bilhassa dinî kaynaklar, birçoğı medrese tahsili görmüş şairlere yalnızca ilham vermekle kalmamış, zaman içerisinde bu mevzuları esas alan içerikler gelişmeye başlamıştır. Böylelikle klasik şiirimizin içinde dinî konuların manzum olarak ele alındığı bir vadi oluşmuştur.

Çalışmamıza konu olan Sivaslı Kâtibî, söz konusu vadinin 17. yüzyılda yaşamış bir temsilcisidir. İlmiye mensubu olduğu anlaşılan şairin akaid mevzularını merkeze alarak telif etmiş olduğu iki manzum ve bir mensur eseri bulunmaktadır. Kâtibî'nin bir eseri de İmam Suyûti'nin dua mecmuasına yapmış olduğu müntehap tercümesidir. Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi Hüseyin Şemsi-Fatih Güneren Koleksiyonu 00015 numarada kayıtlı yazmada tespit edilen bu eserlerin neşri ve incelemesi çalışmamızın asıl konusunu teşkil etmektedir. Üç bölüm şeklinde kurgulanan çalışmamızın ilk bö-

lümünde, hakkında hiçbir bilgi bulunmayan müellifin hayatına dair eserlerinde yer alan kısıtlı bilgiler değerlendirilmiştir. Asıl adı Mustafa bin Muhammed olan müellifin mahlası, yaşadığı şehir ve dönem, hocası, mesleği ve mezhebi ile ilgili değerlendirmeler bu bölümde ele alınan hususlardır.

İkinci bölüm Kâtibî'nin tespit edilen eserlerinin tanıtılıp incelendiği bölümdür. *Âmentü Şerhi* ve *Risâle-i Reddiyye* isimli manzum eserleri ile *Zührü'z-Zâhidîn* ve *Risâle-i İ'tikâdiyye* adlı mensur eserleri ayrı alt başlıklar hâlinde bu bölümde işlenmiştir. Her bir eserin ismi, müellife aidiyeti, yazılış sebebi ve tarihi, şekil özellikleri ve muhtevası elde olan veriler değerlendirilerek tetkik edilmiştir.

Üçüncü bölüm ise anılan eserlerin çeviri yazı metnlerinin neşredildiği kısımdır. Bunun akabinde faydalanılan kaynaklar sunulmuştur. Çalışmanın sonunda, neşredilen metinlerin yazma nüshaları tıpkıbasım ile yer almaktadır.

Kitabın editörlüğünü üstlenerek çalışmaya değer katan, akademik hayatımın başından itibaren adımlarını takip etmeye çalıştığım hocam Prof. Dr. Ömür Ceylan'a; bu çalışmada ve akademik hayatımın neredeyse tamamında izleri olan sayın hocam Prof. Dr. M. Fatih Köksal'a; Arapça kısımlarda yardımlarını gördüğüm Doç. Dr. Meh-terhan Furkanî, Öğr. Gör. Mustafa Şerif Yeniçağ ve Muhammet H. Cankurt'a; kitabın basımını özveriyle üstlenen İrfan Güngörür Beyefendi ve DBY Yayınları'na ve bilhassa anbean destekleriyle yol aldığım aileme teşekkürlerimi sunarım.

Yağız Yalçınkaya
Selimpaşa, Ekim 2025

BİRİNCİ BÖLÜM

Kâtibî'nin Hayatı

Başlangıcından itibaren dinî-tasavvufi literatür ile etkileşim içinde olan klasik Türk edebiyatı, kendine has mazmun ve mecazlar dünyasını inşa ederken mitoloji, sosyal hayat, astronomi, kültür, musiki gibi kaynaklar ile birlikte söz konusu sahadan da oldukça istifade etmiştir. Özellikle zihinlerindeki yegâne sevgili imgesini somutlaştırmak için dudağın kevsere, kaşın mihraba, yüzün mushafa, boyun elife teşbihi gibi nice hayaller kuran klasik şairler, Kur'ân, hadis, fıkıh, kelam, akaid, tasavvuf, kıssa, menkıbe ve benzeri dinî kaynaklardan edinmiş oldukları bilgiler ile şiirlerini beslemiştir. Ancak şairlerin anılan kaynaklarla olan ilişkisi yalnızca bu düzeyde kalmamış, zaman içerisinde dinî mevzuların ele alındığı türler ortaya çıkmıştır.

Dinî öğelerin mazmun, mecaz ve istiarelere ilham vermesinde şairlerin pek çoğunun medrese öğreniminden geçmiş olmasının önemli payı vardır. Bu şairler aynı zamanda bizzat dinî mevzuları ele alan eserler de üretmiştir. Bunun yanında şiirin günlük hayattaki mühim yeri, vezin ve kafiye gibi ezberi kolaylaştıran enstürmanlara sahip olması gibi nedenler onu ilmiye sınıfı için de cazip bir öğretim aracı konumuna getirmiştir. Sanat kaygısı taşımadan, dinî konuların daha rahat anlaşılıp geniş kitlelere yayılması için şiirin imkânlarından fay-

dalanılmıştır. Böylelikle klasik edebiyatımız içerisinde dinî muhtevalı bir vadi gelişmiştir.

Sivaslı Kâtibî, bu vadinin 17. yüzyıldaki temsilcilerinden biridir. Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi Hüseyin Şemsi-Fatih Güneren Koleksiyonu 00015 numarada kayıtlı yazmada dört eseri tespit edilen müellif hakkında tezkire, biyografik kaynak ve benzeri eserlerde¹ bir bilgi yer almamaktadır. Bu sebeple Kâtibî'nin hayatı hakkında bilinenler yalnızca eserlerinden elde edilen veriler ile sınırlı kalmaktadır. Bu veriler ise gayet kısıtlı bilgiler içermektedir.

1. İsmi ve Mahlası

Kâtibî'nin asıl ismi Mustafa'dır. Babasının ismi Muhammed olan müellif, yukarıda bahsedilen eserlerinin kütüphane katalog bilgilerinde "Mustafa bin Muhammed" şeklinde yer almaktadır. Yazar bu künyesini eserlerinde açıkça zikretmiştir. *Zührü'z-Zâhidîn* isimli eserinin başında müellif ismini şöyle anar:

"Ve ba'd bu müznib ü muhtâc ilâ rahmeti Rabbihi'l-kerîm **Muṣṭafâ bin Muḥammed...**" (68b)

Risâle-i İ'tikâdiyye isimli eserinin girişinde yazarın yine benzer tevazu ifadeleriyle künyesini zikrettiği görülür:

"ve ba'd feyekûlû'l-'abdü'z-za'îfû'l-fakîrû'l-muhtâc ilâ rahmeti Rabbihi'l-kerîmi **Muṣṭafâ bin Muḥammed...**" (82a)

Aynı eserin ferağ kaydında ise Kâtibî, künyesini yine aynı şekilde vermektedir:

"Temmete'r-risâletü'ş-şerîfe 'an-yedi ez'afi'l-'ibâd **Muṣṭafâ bin Muḥammed**" (83b)

¹ Sivaslı Kâtibî hakkında bilgi edinebilmek için taranan eserler: Abdulkadiroğlu, 1999; Akbayar-Kahraman, 1996a; Akbayar-Kahraman, 1996b; Altuner, 1989; Aslanoğlu, 2006; Aşkun, 1948; Coşkun, 2019; Ekinci, 2017; Erdem, 1994; Güzel, 2012; İnce, 2018; Öztürk, 2018; Saraç, 2016; Uzunçarşılı- Edgüer, 2014; Yıldız, 2017.

Bu örnekler vesilesi ile Kâtibî'nin asıl isminin Mustafa olduğu açık bir şekilde görülmektedir. Dolayısıyla kütüphane kataloğuna da “Mustafa bin Muhammed” olarak kaydedilmiştir.

Müellifin ismi tespit edilip kayıtlara geçmişse de mahlası katalog bilgilerinde yer almamaktadır. Ancak Mustafa bin Muhammed'in -mensur eserlerinde olmasa da- manzum eserlerinde geleneğe uygun olarak mahlas kullandığı görülmektedir. *Âmentü Şerhi* eserinin *Hâtime* kısmında, manzumenin 153. beytinde “Kâtibî” mahlası ile karşılaşırız:

Kâtibî'niñ sözlerini it kabûl
Şefî' ola tâ ki yarın ol Resûl (101a)

Risâle-i Reddiyye isimli eserinde yine geleneğe uyarak manzumenin son kısmında (157. beyit) mahlasını zikretmiş, ayrıca dua esnasında kendinden bahsederken de (67. beyit) mahlasını kullanmıştır:

Yâ İlâhî **Kâtibî**-i bî-nevâ
Kıldı zâyî' 'ömrini vâh dirîgâ (104a)

Kâtibî'niñ yüzi karası çokdur
Senden özge daği penâhı yokdur (107a)

Kâtibî, manzumelerinde mahlasına yer verse de yukarıda alın-tilanan ferağ kayıtlarında yalnızca ismini anmakla yetinmiş, mahlasını künyesine eklememiştir. Ancak eserlerinin yer aldığı yazmanın 94b-95a sayfalarında bulunan ve cenaze namazının kılınışı ve bu namaz esnasında okunan duaları konu edinen bir fevaid kaydından sonra verdiği künyesinde ismi ile birlikte mahlasını da ilan etmiştir: “Muḥarrirü'l-ḥakîrû'l-fakîrû'n-nâzım Muṣṭafâ bin Muḥammed el-maḥlaşu Kâtibî”. Zikredilen tüm bu kayıtlardan ve örnek verilen beyitlerden şairin isminin “Mustafa bin Muhammed”, mahlasının ise “Kâtibî” olduğu açık bir şekilde anlaşılmaktadır.

1.1. Klasik Türk Edebiyatında Kâtibî Mahlaslı Şairler

Klasik Türk edebiyatı tarihi içerisinde şimdiye kadar tespit edilen Kâtibî mahlaslı şairlerin sayısı altıdır. Bu şairlerden biri olan Kâtibî Çelebi'nin de asıl adı Sivaslı Kâtibî gibi Mustafa'dır. Ancak şair 15. yüzyılda Bursa'da yaşamıştır (Kaplan, 2013). Kâtibî mahlasını kullanan Mustafa isimli iki şair daha vardır. Bunlardan biri 16. yüzyılda yaşamış, Sinop doğumlu Kâtibî Mustafa Efendi'dir. Hattatlık ve katiplik ile meşgul olan şairin talik ve nesih yazıda çok başarılı olduğu aktarılmıştır (Kılıç, 2014). Diğer Kâtibî Mustafa ise Sivaslı Kâtibî gibi 17. yüzyılda hayatını sürdürmüştür. Saraybosna doğumlu, Mevlevî bir şairdir (Tuğluk, 2014).²

17. yüzyılda yaşamış bir diğer Kâtibî ise Muhammed bin Sâdık'tır. Hizmetinde bulunduğu -yüzyılın başlarında yaklaşık 8 ay sadrazamlık yapmış- Yavuz Ali Paşa'yı konu alan *Nüzhetü'l-Cenân* isimli mesnevisi ile bilinen bir şairdir (Güzel, 2019: 2-3).

Kâtibî mahlaslı şairlerden belki de en meşhuru 16. yüzyıl şairi Seydi Ali Çelebi'dir. Aslen Sinoplu bir denizci olan Seydi Ali Çelebi'nin nazire mecmualarında pek çok şiiri bulunmaktadır. Nusret Gedik tarafından tespit edilen divanı ise 2025 yılı içerisinde neşredilmiştir.³ Âlim ve şair bir kişiliğe sahip olan Seydi Ali, Galata'daki konağını ilim ve şiir erbabının buluşma yeri hâline getirmiştir (Köksal, 2013; Ak, 2009: 22). Yine 16. yüzyılda yaşamış olan bir diğer Kâtibî ise asıl adı Hasan olan Manastır doğumlu bir şairdir (Bülbül, 2013).

Görüldüğü gibi mevcut Kâtibî mahlaslı şairler içerisinde dördünün, farklı yüzyıllarda yaşamaları sebebiyle Sivaslı Kâtibî ile aynı kişi olmaları söz konusu değildir. Aşağıda değinileceği üzere Sivaslı Kâtibî'nin eserlerine düştüğü ferağ kayıtlarından 17. yüzyılda yaşadığı açık bir şekilde anlaşılmaktadır. Bu yüzyılda yaşadığı bilinen

² Sivaslı Kâtibî ile birlikte klasik Türk edebiyatı tarihinde yer alan Kâtibî mahlaslı yedi şairden dördünün "Mustafa" ismine sahip olması ilginç bir tesadüf olarak dikkat çekmektedir.

³ Söz konusu neşir için bk. Gedik, 2025.

iki Kâtibî ile ilgili eldeki verilerden hareketle bu şairlerin de Sivaslı Kâtibî olma ihtimalinden bahsetmek olanaksızdır. Bunlardan birinin adı Mustafa olsa dahi şairin Saraybosnalı ve Mevlevî olduğu bilinmektedir. Sivaslı Kâtibî'nin eserlerinde bu bilgilerle örtüşebilecek herhangi bir ipucu yoktur. Diğer Kâtibî'nin ise ismi Muhammed bin Sâdık'tır. Sadrazamın hizmetinde bulunmasından dolayı İstanbul'da yaşadığı bilinmektedir. Kaynaklarda da adına rastlanmayan Sivaslı Kâtibî'nin bugüne kadar gün yüzüne çıkma talihine erişememiş bir müellif olduğunu söylemek mümkündür.

2. Yaşadığı Devir ve Şehir

Hakkındaki bilgiler sınırlı olsa da Kâtibî Mustafa bin Muhammed'in 17. yüzyılda Sivas'ta yaşadığı anlaşılmaktadır. Kâtibî'yi "Sivaslı" nisbesiyle anıp bir 17. yüzyıl müellifi olarak tanıtmamızı sağlayan en önemli belirti yazarın müellif hattı eserlerindeki ferağ kayıtlarıdır. Kâtibî, iki manzum iki de mensur eserini art arda gelecek şekilde kaydetmiştir. Manzum eserler yazmanın 95b-107a; mensurlar ise 68b-83b sayfaları arasındadır. Müellif her iki eserinin sonuna birer kayıt düşmüştür. Manzum eserlerin sonunda yer alan ferağ kaydının **(107a)** hemen üstünde yer alan "sene 1087" ibaresi ile eserlerin miladi 1676-77 senesinde⁴ kaleme alındığı anlaşılmaktadır. Mensur eserlerin sonundaki ferağ kaydında **(83b)** ise tarih "15 Zilhicce 1102 Çarşamba" şeklinde verilmiştir: "fî mâh Zî'l-hicce'ti'-ş-Şerîfe fî yevmi'l-erbi'â 15 fî seneti 1102". Bu da miladi olarak 9 Eylül 1691 tarihine denk gelmektedir. Görüldüğü üzere Kâtibî eserlerini 17. yüzyılın son çeyreğinde yazmıştır.

Eserlerinin telif tarihlerinden hareketle müellifin doğum tarihinin 17. yüzyılın ortalarına denk geldiği -ihtimal dâhilinde- söylenebilir. Yine bu tarihler vesilesi ile yüzyılın sonlarında hayatta olduğu anlaşı-

⁴ Tarih çevirilerinde Türk Tarih Kurumu'nun Tarih Çevirme Kılavuzu'ndan istifade edilmiştir. <https://ttk.gov.tr/tarih-cevirme-kilavuzu/>

maktadır. Bu dönemde eser telif eden müellifin 18. yüzyılın başlarına kadar yaşamış olabileceği olasılığından da söz etmek mümkündür.

Kâtibî, yukarıda bahsedilen kayıtlarda eserlerini Sivas'ta kaleme aldığını söylemektedir. Müellifin manzum eserlerine düştüğü ferağ kaydı şu ifadelerle son bulmaktadır: “fî dâri’l-mü’minîn Sivas”. Kâtibî bu iki eserini “müminler yurdu” olarak tavsif ettiği Sivas şehrinde yazdığını açıkça belirtmiştir. Mensur eserlerinin sonundaki kayıta ise Sivas’ı bir dua ile anmıştır. Müellif, şehrinin şeytan vesvesesinin şerrinden himaye olunması için niyaz etmiştir: “fî beldeti’s-Sivas hamâhâ’ Allâhu te‘âlâ min-şerri’l-vesvâs”. Kâtibî, eserlerini kaydettiği yazmanın ilk 42 varakına Şemseddîn-i Sivasî’nin (ö. 1597) *Mevlid*’ini istinsah etmiştir. Bu eserin sonuna düştüğü istinsah kaydında ise Sivas’ın Hacı Veli mahallesini⁵ zikretmektedir: “fî-seneti seb’î[n] ve işneyn ve elfin der-medîneti Sivas der-maḥalleti’l-Ḥâcî Velî” (42b)

Zikredilen bu kayıtlar vesilesi ile müellifin eserlerini Sivas’ta kaleme aldığı anlaşılmaktadır. İki kayıt arasında 15 senelik bir zaman aralığı vardır. Buradan hareketle Kâtibî’nin 1676-1691 tarihleri arasında Sivas’ta mukim olduğunu düşünmek mümkündür. Bununla birlikte müellif *Risâle-i Reddiyye* adlı eserinde Sivaslı Muhammed Efendi isimli bir zattan akaid dersleri aldığını belirtmiştir. *Âmentü Şerhi*’nde de zikrettiği bu ismin *Tıbyân Tefsiri* müellifi Ayıntâbî Muhammed Efendi (ö. 1699) olduğu anlaşılmaktadır.⁶

Muḥammed Efendi a’nî Sivasî

Umaram ki dirâz ola bekâsı

⁵ Sivas’ın doğu kesiminde bulunan mahallenin doğusunda Hamurkesen, batısında Küçükminare ve güneyinde Ferhatbostanı mahalleleri yer almaktadır (Şahin, 2013: 212). Günümüzde hâlâ mevcut olan Fertellizâde Camii’nin kâin olduğu mahalle önce Hacı Zahid mahallesiyse birleştirilmiş sonra da Yiğitler ismini almıştır (Demirel, 2000: 44). Şimdiye kadar yapılan çalışmalarda bu mahalle hakkında ilk tarihi kayıtlara 1703 yılından sonra rastlandığı tespit edilmiştir. Kâtibî’nin bu istinsah kaydı ile birlikte bu tarihi hicri 1072/miladi 1661/62 yılına çekmek mümkün görünmektedir.

⁶ Söz konusu eserlerin ele alınacağı bölümlerde konu üzerinde durulacaktır.

Ta'îm itdi baña evvel 'akā'id
Gerekdür cümleden evvel 'akā'id

[102a]

Uzun yıllar Sivas'ta yaşadığı için “Sivasî” olarak da anılan Mehmed Efendi'nin 17. yüzyılın ortalarına doğru Sivas'a gelip vefat ettiği 1699 yılına kadar Şifaiye Medresesi'nde hocalık yaptığı bilinmektedir (Arpa, 2005: 18-20). 1662-1669 tarihleri arasında ise İstanbul'da bulunduğu kaynaklarda yer almaktadır (Arpa, 2012: 128). Bu veriler ışığında Mehmed Efendi'ye talebe olmuş Kâtibî'nin medrese tahsilini 1650-1660 yılları aralığında almış olması kuvvetli bir ihtimal olarak ileri sürülebilir. Mehmed Efendi'nin İstanbul'dan Sivas'a avdeti sonrası bir dönemde Kâtibî'ye hocalık yaptığı düşünülürse müellifin 1676-77 tarihli iki manzumesini henüz medrese talebesi yahut yeni mezunken yazmış olma durumu söz konusu olacaktır. Biri Mu'tezile'nin âhiret algısına reddiye hüviyeti taşıyan, itikadi meselelerin işlendiği bu eserlerin bilgi, birikim ve deneyimin henüz taze olduğu bir zamanda kaleme alınmış olması da muhtemeldir. Ancak bu ihtimalin ilkinde kıyasla daha zayıf olduğu söylenebilir. Ne var ki yukarıda zikredildiği üzere Kâtibî, Şemseddin-i Sivasî'nin *Mevlid*'ini 1661/62 senesinde istinsah etmiştir. Manzum eserlerinden yaklaşık 15 sene önce tarihlenmiş olan bu eseri de en azından medreseden yeni mezun olduğu zaman istinsah etmiş olabileceği düşünüldüğünde müellifin medrese tahsilini 1650-1660 yılları arasında yaptığı kabul edilebilir. Bu takdirde ise müellifin 1640-1645 yılları civarında hayata geldiği bir tahmin olarak ileri sürülebilir.

Talebeliğinde Mehmed Efendi'den Sivas'ta ders alan Kâtibî'nin yine Sivas'ta yazdığı eserlerini olgunluk döneminde telif etmiş olabileceği ihtimali ele alındığında hayatının büyük kısmını, belki de tamamını bu şehirde sürdürdüğünü söylemek yanlış olmayacaktır. Eldeki veriler değerlendirildiğinde müellifi Sivaslı olarak anmak ve tarih olarak 17. yüzyılın ikinci yarısına konumlandırmak mümkün görünmektedir.

Kâtibî'nin yaşayıp eserlerini ürettiği dönem Sivasîler-Kadıızâdeliler çekişmelerine sahne olan bir devir olarak dikkat çekmektedir. Sivasîler'in mutasavvıfları, Kadıızâdeliler'in ise onların karşısında olan vaizler zümresini temsil ettiği bu çekişmenin ortaya çıkışı 17. yüzyılın ilk çeyreğine uzanmaktadır. Hareketi başlatan Kadıızâde Mehmed Efendi (ö. 1635) isimli vaize nispetle bu adla anılan Kadıızâdeliler'in temsilcileri Hz. Peygamber döneminden sonra ortaya çıkan âdet ve uygulamaları bidat olarak niteleyip bunlara şiddetle karşı çıkmıştır. Bu sebeple tasavvuf ehline ilk önce fikrî planda cephe almış, ilerleyen safhalarda ise daha aksiyoner tutumlar sergilemiştir. Sivasîler ve Kadıızâdeliler arasındaki tartışmalar sema, devran, zikir ve musiki gibi tasavvufî mevzular, itikadi meseleler ve sosyal-siyasi hususlar şeklinde izah edilebilecek üç ana konu etrafında cereyan etmiştir (Çavuşoğlu, 2001: 100). Neredeyse bir asra yakın devam eden bu çekişme iki taraftan üçer ismin öne çıktığı üç safha hâlinde ele alınabilir. İlk safhada Kadıızâdeli hareketinin ilk temsilci sayılan Kadıızâde Mehmed Efendi ve Sivasîler'in bu nisbeyle anılma vesilesi olan Halvetî şeyhi Abdülmecid Sivasî (ö. 1639) isimleri kendini göstermektedir. Devam eden süreçte Kadıızâdeliler'de Üstüvânî Mehmed Efendi (ö. 1661) başı çekerken karşısında Abdülmecid Sivasî'nin yeğeni Abdülahad Nûrî (ö. 1651) durmaktadır. Son safhada ise vaiz Vânî Efendi (ö. 1685) ile Halvetî şeyhi Niyâzî-i Mısırî (ö. 1694) karşı karşıya gelmişlerdir (Baz, 2019: 67). Sivaslı Kâtibî'nin bu sürecin üçüncü safhasını idrak ettiği söylenebilir. Aşağıda görüleceği üzere tasavvufî referanslar içeren eserler yazmış bir ilmiye mensubu olduğu anlaşılan Kâtibî'nin bu çekişmenin hangi tarafında olduğunu söylemek ise pek mümkün değildir. Müellif eserlerinde bu konulara dair herhangi bir fikir beyan etmemiştir.

3. Hocası, Mesleği ve Mezhebi

Sivaslı Kâtibî, bahsedildiği üzere medrese tahsili sırasında devrin meşhur âlimlerinden Ayıntâbî Mehmed Efendi'nin talebesi olmuş-

tur. Müellif hakkında elde olan nadir bilgilerden biri de budur. Yukarıda alıntılanan beyitlerde Kâtibî, hocasından akaid dersi aldığını açıkça zikreder. Müteakip beyitte ise hocasının bu dersi hangi kaynak üzerinden okuttuğunu da belirtir:

Okudurdı baña **Mollâ Celâl**'i
Gider idi bu gönülümün melâli

[102a]

Burada kastedilen ismin, kaynaklarda “Molla Celal” olarak da anılan Celâleddîn ed-Devvânî olma ihtimali çok yüksektir. 15. yüzyılda yaşamış olan Devvânî (ö. 1502), bilhassa eserleri ile henüz hayattayken büyük şöhrete kavuşmuş bir âlimdir. Eserleri özellikle Osmanlı coğrafyasında revaç bulmuştur. Öyle ki II. Beyazıt ile mektuplaşıp onun övgüsüne mazhar olacak kadar Osmanlı ilim dünyasında kabul görmüştür (Anay, 1994: 257-258).

Kendisine Devvânî'nin eserlerini talim ettiren Mehmed Efendi hakkında övgü dolu sözler sarf eden Kâtibî hocasını dini bütün, fazilet ve kemal sahibi, şeriate bağlı biri olarak tavsif etmiş aynı zamanda onun müfessir yönüne dikkat çekmiştir:

Zihî zâhid zihî fâzıl ü kâmil
Zihî 'âbid çünkü şer'-ile 'âmil

Kelâmidur anın kimyâ vü iksîr
Fâzıl u hem kâmil ü ehl-i tefsîr

[102a]

Kâtibî, yukarıda “kimyâ” ve “iksîr” teşbihleri ile methettiği hocasının sözlerini başka bir beyitte “âb-ı hayât”a benzetmiştir. Böylelikle Mehmed Efendi'nin ilminin yüksek seviyede, eserlerinin ve derslerinin son derece tesirli olduğunu anlatmak istemiştir:

Âb-ı hayât idi güyâ her sözi
Toyırurdu cânı vü hem ol gözi

[95b]

Müellif, hocasının âmentüyü tefsir ettiğini ve bu tefsirin halk arasında oldukça rağbet gördüğünü aktarmıştır. Eserde âmentüdeki

incelikli hususların açık bir şekilde anlatıldığını söylerken Mehmed Efendi'nin meşhur eseri *Tibyân Tefsiri*'ne göndermede bulunmuştur:

Âmentüyi tefsîr itmişdi ey yâr
Muhammed Efendi ol şehd-güftâr

...

İtmiş-idi daķâyıkı çü **tibyân**
Râgıb idi aña büzürg ü şıbyân

[95b]

Ayıntâblı Mehmed Efendi'nin tedrisatından geçtiğini belirten Kâtibî'nin eserlerindeki ilmî konulara, Arapça ve Farsça'ya hâkimiyeti dikkate alındığında medrese tahsili gördüğü muhakkaktır. Ancak tahsil hayatından sonra hayatını nasıl idame ettirdiğine dair bir bilgi bulunmamaktadır. Bu hususta sadece mahlası ve eserlerinden hareketle tahmin yürütmek mümkündür.

Yukarıda zikredilen, klasik Türk edebiyatında “Kâtibî” mahlasına sahip altı şairden Seydi Ali Çelebi dışındaki beş isim katiplik mesleği ile meşgul olmuştur. Bu meslek erbabının çoğunlukla “Kâtibî” mahlasını tercih ettiği görülmektedir. Elbette her katibin bu mahlası kullanması gibi bir durum söz konusu değildir. Ancak Mustafa bin Muhammed'in mahlas seçimi akıllara katiplik mesleği ile meşgul olabileceği ihtimalini getirmektedir. Eserlerinin kayıtlı olduğu yazmada istinsah ettiği üç farklı eser daha olması bu fikri destekleyebilecek bir bilgidir.

Bununla birlikte bahsedildiği üzere Mustafa bin Muhammed dinî konularda eserler vermiş bir müelliftir. Âmentüyü şerh edebilecek, reddiye yazabilecek bilgi ve birikime sahiptir. Yine İslam tarihinin önde gelen âlimlerinden İmam Süyûtî'nin (ö. 1505) eserini tercüme edecek Arapça'ya ve ilgili literatüre hâkim olduğu görülmektedir.

Kâtibî, *Âmentü Şerhi* isimli eserini, hocası Mehmed Efendi'nin mensur şekilde kaleme aldığı âmentü tefsirinin talebeler tarafından daha rahat öğrenilmesi için nazma çekmek amacıyla yazdığını belirtmektedir:

Nesr idüpdi lâkin anı bil ey cān
Saht olupdı hıfz u ta'lime her ān

...

Āsān olsun için hıfzı tālibe
Te'emmül itdim ben anda gāliba

[95b]

Bu açılardan yaklaşıldığında müellifin ilmiye sınıfına mensup bir isim olduğunu düşünmek daha doğru olacaktır. Talebeler için bir eser kaleme almasıyla da bu sınıf içerisinde müderrislikle iştigal ettiği söylenebilir. Ancak elde olan veriler itibarıyla bunun da bir tahminden öteye gitmesi mümkün değildir.

İslamî Türk edebiyatı dâhilinde ele alınabilecek eserleri bulunan Kâtibî, *Āmentü Şerhi*'nde mezhebinden de bahsetmiştir. Manzumenin “Beyān-ı Mezheb-i Īmām-ı Ebū Ḥanīfe Rahmetu'llāhi 'Aleyh” başlıklı bölümünde müellif itikadî mezhebini “ehl-i sünnet”; amelî mezhebini ise “Īmām-ı A'zam mezhebi” yani Hanefî olarak ilan etmiştir:

Ī'tikādda mezhebimi bil ey yār
Ehl-i sünnet tarīkidür di her bār

'Amelde mezhebim diñle ey ğulām
Īmām A'zam mezhebidür ve's-selām

[100a]

İKİNCİ BÖLÜM

Kâtibî'nin Eserleri

Kâtibî'nin bilinen dört eseri bulunmaktadır. Bunlardan ikisi manzum ikisi mensurdur. Söz konusu eserler Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi Hüseyin Şemsi-Fatih Güneren Koleksiyonu'nda 00015 numara ile kayıtlı yazma içerisinde tespit edilmiştir. Müellif hattı dört eseri ihtiva eden bu yazmada Kâtibî tarafında istinsah edilmiş üç eser daha mevcuttur. Bunlardan birisi Şemsî mahlasıyla şiirler yazan mutasavvıf Şemseddîn-i Sivasî'nin *Mevlid*'idir. 1b-42b sayfaları arasında yer alan *Mevlid* yazmanın ilk eseridir. İçinde bulunduğu koleksiyon göz önüne alındığında yazmanın günümüze ulaşmasında Şemsî'ye ait bu eserin katkısı olduğu söylenebilir. Hüseyin Şemsi-Fatih Güneren Koleksiyonu'nda yer alan eserler koleksiyona ismini veren baba-oğula aittir ve aileleri tarafından 2006 yılında kütüphaneye bağışlanmıştır.¹ Söz konusu ailenin soy ağacı 17. yüzyılda İstanbul'da yaşamış bir Sivasî şeyhi olan Abdülahad Nûrî (ö. 1651) üzerinden Şemseddîn-i Sivasî'ye ulaşmaktadır (Yıldız, 2010: 72). Dolayısıyla atalarına ait bir eserin yer aldığı bu yazmanın muhafaza edilerek Güneren ailesine ulaşmış olması kuvvetli bir ihtimaldir. Eseri istinsah eden Mustafa bin

¹ Bk. <https://suleymaniye.yek.gov.tr/Content/UploadFile/Doc/koleksiyonlar2020.pdf>

Muhammed'in kendi eserleri de bu vesile ile günümüze ulaşma talihine erişmiş görünmektedir.

Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi Hüseyin Şemsi-Fatih Güneren Koleksiyonu'nda 00015 numara ile kayıtlı adı geçen yazma, içinde yedi eser barındırmaktadır. Bunlardan dördü Kâtibî'ye ait, üçü ise kendisinin istinsah ettiği eserlerdir. Söz konusu eserler ve yazmadaki sayfa aralıkları şu şekildedir:

– *Mevlid*, Şemseddîn-i Sivâsî, 1b-42b.

– *Risâle fi'l-Bey'* ve '*Ş-Şirâ*, Dârendeli Hamza Efendi (ö. 1694), 44b-67a.

– *Zührü'z-Zâhidîn*, Kâtibî, 68b-81b.

– *Risâle-i İ'tikâdiyye*, Kâtibî, 82a-83b.

– *Manzûme-i Keydânî*, İshak b. Hasan ez-Zencânî et-Tokâdî (ö. 1689), 86b-94a.

– *Âmentü Şerhi*, Kâtibî, 95b-101b.

– *Risâle-i Reddiyye*, Kâtibî, 101b-107a.

Nesih hat ile yazılmış olan nüsha, katalog bilgilerine göre 195x135-135x85 mm. boyutlarındadır, kahverengi, deri ve mıklepli bir cilde sahiptir. Manzum eserlerin çift sütun hâlinde yazıldığı sayfalar 15 satırdan ibarettir. Başlıklarda kırmızı mürekkep kullanılmıştır. Muhtelif sayfalarında Hafız Efendi ve oğlu Vehhab Efendi'ye ait hicri 1269/miladi 1852-53 tarihli temellük kayıtları bulunmaktadır. Kâtibî'ye ait eserlerin baş ve son kısımları aşağıdaki gibidir:

Zührü'z-Zâhidîn,

Baş: el-Ḥamdü li'llâhi Rabbi'l-'âlemîn. ve'ş-Şalâtu ve's-selâmü 'alâ seyyidînâ Muḥammedin ve 'alâ âlihî ve şahbihî ecma'în.

Son: Subḥâne Rabbike Rabbi'l-'izzeti 'ammâ yaşîfüne ve selâmun 'ale'l-mürselîne ve'l-ḥamdü li'llâhi Rabbi'l-'âlemîn.

Risâle-i İ'tikâdiyye,

Baş: el-Ḥamdü li'llâhil-lezî hedânâ ilâ sıratın müstaḳîmin
ve ce'alnâ min-ümmeṭi Muḥammed.

Son: 'Amelde mezhevim İmâm A'zam mezhebidür
raḥmetu'llâhi 'aleyhi raḥmeten vâsi'aten.

Âmentü Şerhi,

Baş: Ḥamd-i bî-ḥad Ḥudâ-yı lâ-yezâle
İrüşdürdi bizi böyle kemâle

Son: Bed-nâm ola dâ'imâ ol nâ-sezâ
Vire Ḳahhâr aña renc ile cezâ

Risâle-i Reddiyye,

Baş: Ḥamdü li'llâh ol Ḥudâ'ya be-her ân
Rûzî kıldı bize çünki ol imân

Son: Müyesser kıldı itmâmın çü Mevlâ
Didim tuhfeme târîḥ ḥatm-i evlâ

Kâtibî'nin dinî içerikli eserler kaleme aldığı görülmektedir. Hususen de itikadi meseleleri işlediğini söylemek mümkündür. Manzum eserlerinin ilki olan *Âmentü Şerhi*'nde isminden de anlaşılacağı üzere İslam itikadının temelini oluşturan iman esaslarını ihtiva eden âmentünün açıklaması yapılmıştır. *Risâle-i Reddiyye*'de ise itikadi esaslardan âhîret inancı üzerine yoğunlaşma söz konusudur. Mensur eserlerinden *Zührü'z-Zâhidîn* bir dua mecmuası hüviyetinde olmakla birlikte son eseri *Risâle-i İ'tikâdiyye* âmentünün, bu sefer mensur olarak izah edildiği bir eserdir.

Dinî konu ve kaynaklar klasik Türk şairlerine ilham vermiş ve bu sayede pek çok özgün istiare, mecaz ve mazmun meydana gelmiştir. Bunun yanı sıra zamanla klasik Türk edebiyatı içerisinde dinî konuları esas alan edebî türler de ortaya çıkmış ve dinî bir edebiyattan bahsetme durumu söz konusu olmuştur. Sivaslı Kâtibî'yi de bu vadi içerisine konumlandırmak mümkündür.

Agâh Sırrı Levend, saha ile ilgili ilk müstakil çalışma olma özelliğini gösteren “Dinî Edebiyatımızın Başlıca Ürünleri” başlıklı makalesinde Kur’ân ve hadis tercüme ve tefsirlerinin, fıkıh, kalam, akaid, tasavvuf, kıssa, tabakat ve menakıb kitaplarının bu vadiyi besleyen önemli kaynaklar olduğunu belirtmektedir. Yazar, bu alanda ortaya konan eserlerin ilmnî amaçlarla yazılabileceği gibi yalnızca öğretmek amaçlı daha sade üslupla kaleme alınabileceğini tespit etmiştir. Dinî özellik göstermesine rağmen sanat kaygısı gözetilerek yazılmış eserlerin de varlığından haber vermiştir (1972: 35-36). Alana dair hazırladığı geniş kapsamlı bir bildiriye daha sonra makale olarak yayınlayan Âmil Çelebioğlu ise bu çalışmasında dinî konuların manzum şekilde yazılmasının sebeplerini ortaya koymuştur: “Nâzımın şâir oluşu veya bu sahada eser verme arzusu, tercüme eserlerde aslının da manzum oluşu, talimî konularda manzum yazma geleneğinin mevcudiyeti, nazîre yazma geleneği, kolay okuma ve ezberleme” (1998: 350). Görüldüğü üzere klasik şairler talim, terbiye ve maarif gibi didaktik öncelikler ile dinî içerikli eserler üretmiştir. Manzum eserlerin vezin ve kafiye gibi ezberi kolaylaştırıcı enstürmanlarının dinin öğretilmesinde faydalı görüldüğü, toplumun hemen her kesiminde rağbet gören şiirin daha fazla okuyucuya ulaşmak için bir araç olarak kullanıldığı söylenebilir.

Dinî konuları esas alan bu vadinin oldukça zengin bir edebî tür çeşitliliği bulunmaktadır. Âmil Çelebioğlu şekil yönünden “küçük hacimli” ve “büyük hacimli” olarak iki ana başlık altında topladığı dinî içerikli manzumeleri muhteva bakımından “Cenâb-ı Hak’la İlgili”, “Meleklerle İlgili”, “Semâvî Kitaplarla İlgili”, “Peygamberlerle İlgili”, “Hz. Peygamberle İlgili” ve “Muhtelif Dinî Konular” ana başlıklarına ayırarak her başlığı kendi içinde tasnif etmiştir.² Agâh Sırrı Levend ise adı geçen makalesinde iman, itikad ve ibadet ile ilgili yapıtları bir başlık altında ele almış³ ve bunların içerik bakımın-

² Söz konusu tasnif hakkında ayrıntı için bk. Çelebioğlu, 1998: 353-364.

³ Levend’in tasnifi için bk. 1972: 35-36.

dan birbirine yakın olduğundan bahsetmiştir (1972: 72). Görüleceği üzere eserlerde dinin temel esasları sayılabilecek konular işlenmiştir. Herkesin bilmesi gerektiği düşünülen bu mevzular şairlerin diliyle nazma dökülerek okuyucular için daha cazip hâle getirilmiş ve çok geniş kitlelere ulaşabilmiştir. Akaid özelinde bakılacak olursa kaza-kader, âmentü, âhiret, itikat esasları gibi konuları bu başlık altında toplamak mümkündür (Çelebioğlu, 1998: 361-362). Bu tasnif çerçevesinde düşünüldüğünde Kâtibî'nin *Âmentü Şerhi* ve *Risâle-i İ'tikâdiye* isimli eserlerini “Akaid” başlığının altındaki “âmentü” sınıfına; *Risâle-i Reddiyye* isimli eserini ise “âhiret” sınıfına dâhil etmek mümkündür.

1. Manzum Eserleri

1.1. Âmentü Şerhi

Kâtibî'nin hicri 1087/miladi 1676-77 tarihli iki manzum eserinden biri *Âmentü Şerhi*'dir. Aynı tarihli manzumelerden yazmaya ilk kaydedilen bu şerhtir. Dolayısıyla müellifin bilinen ilk eseri olduğunu söylemek mümkündür. Eser, Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi Hüseyin Şemsi-Fatih Güneren Koleksiyonu'nda 00015 numara ile kayıtlı yazmanın 95b-101b sayfaları arasında bulunmaktadır.

1.1.1. Eserin Adı

Diğer üçünün aksine Kâtibî bu eserine bir ad koymamıştır. Serlevhası bulunmayan ilk sayfada müellif yalnızca besmeleyi zikrederek manzumeye başlamıştır. Metnin geri kalanında da herhangi bir isimden söz etmemiştir. *Âmentü Şerhi* adı kütüphane katalog bilgilerinde yer almaktadır. Bir cümleden ibaret olan âmentüde yer alan her inanç esasının tek tek ele alınıp hususi bilgi ve veriler yordamıyla açıklanarak izah edilmiş olmasından dolayı kataloğa bu isimle kaydedilmiş olması muhtemeldir. Edebî bir metin olduğu için “tefsir” yerine “şerh” terimi tercih edilmiş olmalıdır.

1.1.2. Eserin Kâtibî'ye Aidiyeti

Kâtibî, art arda yazmış olduğu manzum eserlerinin sonundaki ferağ kaydında adını açıkça zikretmektedir: “‘an yedi’n-nâzımı’l-muḥarriri’l-ḥaḳîr Muṣṭafâ bin Muḥammed”. *Âmentü Şerhi*’nin sonunda ayrıca bir kayıt yer almamakta, son beytin hemen altında besmele verilerek yeni manzumeye başlanmaktadır. Bu eser için hususi bir kayıt olmadığı düşünülse bile müellifin maznumede mahlasını anmasından dolayı *Âmentü Şerhi*’nin Kâtibî’ye ait olduğu rahat bir şekilde söylenebilir. Kâtibî manzumenin *Hâtime* kısmında 157. beyitte mahlasını zikretmektedir:

Kâtibî’niñ sözlerini it qabûl
Şefî‘ ola tâ ki yarın ol Resûl

[101a]

1.1.3. Eserin Yazılış Sebebi ve Tarihi

Kâtibî, manzumenin “Sebeb-i nazm ân bûd ki” başlıklı sebab-i telif kısmında eserini hocası Ayıntâbî Mehmed Efendi’ye ait âmentü tefsirini esas alarak nazmettiğini belirtir. Müellif ilkin, halk arasında çokça rağbet görmesinden bahsederek hocasının söz konusu eserini över:

Âmentüyi tefsîr itmişdi ey yâr
Muḥammed Efendi ol şehd-güftâr

...

İster idi ki herkes anı ey yâr
Şeker gibi yiyeler anı her bâr

[95b]

Eser çok beğenilmiştir ancak düzyazı şeklinde kaleme alındığı için ezberlenip öğrenilmesi çok zordur. Kâtibî talebeler tarafından daha rahat talim edilebilmesi için eseri nazma çektiğini aktarmıştır. Müellif, hocasının tefsirinden ortaya çıkan her bir manayı nazmın vezin ve kafiye gibi ezberde sağladığı kolaylıklarla ifade etmek niyetindedir:

Nesr idüpdi lâkin anı bil ey cān
Saht olupdı hıfz u ta'lime her ān

Teyemmünen ol üstādın kelāmın
Murād itdim cümle anıñ beyānın

Āsān olsun içün hıfzı tālibe
Te'emmül itdim ben anda gāliba

Getürdim nazma tertīb-ile anı
Her ne deñli dimiş dürr-i ma'ānī

[95b-96a]

Art arda kaydettiği ettiği iki manzum eserinin sonunda, yazmanın 107a sayfasında verdiği ferağ kaydının hemen üstünde yer alan “sene 1087” ibaresi ile Kâtibî eserin yazılış tarihini vermektedir. Aynı zamanda “Hâtime” kısmında, manzumenin 158. beytinde eserin tarihini lafzen zikretmiştir:

Sene irişdi **biñ seksen yediye**
Didim nazm-ile nāmını hediye

[101a]

Görüldüğü üzere hem metin içinde hem de ferağ kaydında eserin yazılış tarihi hicri 1087 olarak açık bir şekilde belirtilmiştir. Bu da miladi 1676-77 senesine denk gelmektedir.

1.1.4. Eserin Şekil Özellikleri

167 beyitten müteşekkil olan *Āmentü Şerhi* mesnevi nazım şekli ile kaleme alınmıştır. Vezin birliği, kafiye düzeni gibi sebeplerle dinî eserlerde daha çok mesnevi nazım şeklinin tercih edildiği bilinmektedir (Çiçekler, 2004: 320). Kâtibî'nin iki eserinde de bu teamüle uyduğu görülmektedir. Yine eserde mesnevilerin genelinde bulunan hamde-salvele, sebeb-i telif, hatime gibi bölümlerin mevcut olduğu ve ana konunun muhtelif başlıklara ayrılarak anlatıldığı görülmektedir.

Estetik kaygıyı arka planda tutan bir şair olan Kâtibî için şiir amaçtan çok bir araç durumundadır. Kâtibî'nin eserindeki asıl amacı

şairlik maharetleri göstermek değil âmentüde yer alan inanç esaslarının izah etmektir. Şiir bu mevzuların daha rahat anlatılıp öğretilbilmesi için bir araçtır. Bu sebeple şairlerin şiir yeteneklerini izhar ettiği kafiye ve vezin kullanımı hususunda Kâtibî'nin esnek bir tutum sergilediği söylenebilir. Müellif de zaten bu anlayışta olduğunu manzumesinde belirtmiştir. Hâtîme kısmında şair şöyle der:

Pesendim var ol nihâd-ı şâfiye
Ki ân dâned şî'r ü vezn ü kâfiye

Bilür ki müşkil olur tab'a ey cân
Getüre sözleri vezne be-her ân

[101a]

Kâtibî, şiirden, vezin ve kafiye den anlayanları oldukça takdir ettiğini söylemektedir. Ancak sözleri vezne dökmenin ne kadar zor olduğundan da dem vurmaktadır. Bu beytiyle şair, deyim yerindeyse manzumelerindeki vezin kusurlarını itiraf etmektedir. Ne var ki şiir onun için bir sadece bir araçtır. Onun asıl amacı anlattıkları ile insanlara faydalı olup hayır dua ile anılmaktır:

Murâd olan bu fâ'ide ey cüvân
Zıkr-ı hayr-ile aânılmağdur hemân

[101a]

Aşağıda örnek olarak verilen beytin kafiyesinde şair “د (d)” ve “ط (t)” harfleri ile biten kelimeler tercih etmiştir. Söz konusu kelimelerde te'sis ve dahîl harfleri birbirine münasipse de kafiye de birbirine uygun olması gereken revî harfi (Durmuş vd., 2001: 150) tutmadığı için beytin kafiye bakımından kusurlu bulunduğunu söylemek gerekmektedir:

Digil beş nesnedür cümle şerâ'it
Ne eksikdür bu beşden ne zevâ'id

[96a]

Eserde bu örnek dışında kafiye bakımından kusurlu beyit bulunmamaktadır. Şairin kafiye kelimelerinde tekrara düşmemesi, neredeyse kelime düzeyinde redif dahi tercih etmemesi kafiye kullanımını açısından olumlu yanlarıdır. Ancak cinas, iç kafiye, kelime başı

kafiye gibi ahengi artıracak uygulamalara yer vermemiş olduğu da görülmektedir.

Kâtibî'nin bahsettiğimiz esnek tutumu bilhassa vezin hususunda kendini göstermektedir. Eserin 11'li hece ölçüsüyle yazıldığını söylemek mümkündür. 11'li heceye uyum gösterip klasik şairler tarafından çokça tercih edilmiş olan *fâ 'ilâtün fâ 'ilâtün fâ 'ilün* ve *mefâ 'ilün mefâ 'ilün fe 'ülün* kalıplarının müellifin yeteneği ölçüsünde sarf edildiği görülmektedir. Eseri 11'li hece ölçüsünü esas alarak yazdığı anlaşılan Kâtibî, bazı dizeleri söz konusu kalıplara birebir denk getirebilmiş bazen de iki kalıbın tefilelerini iç içe geçirmiştir. Örneğin *fâ 'ilâtün fâ 'ilâtün* şeklinde başladığı bir dizeyi *fe 'ülün* şeklinde bitirmiş yahut *mefâ 'ilün* ile başlayıp *fâ 'ilâtün fâ 'ilün* ile devam etmiştir. Manzumenin henüz ilk beytinde bu tavır göze çarpmaktadır:

Hamd-i bî-ḥad Ḥudā-yı lâ-yezāle
İrüşdürdi bizi böyle kemāle

[95b]

İkinci dizede “bizi” kelimesindeki “-zi” hecesine uygulanacak imale ile dize *mefâ 'ilün mefâ 'ilün fe 'ülün* kalıbına muvafık olmaktadır ancak ilk dizede yukarıda bahsedilen husus kendini göstermektedir. Dize *fâ 'ilâtün* tefilesi ile başlamakta ancak *mefâ 'ilün fe 'ülün* şeklinde devam etmektedir. Manzume boyunca bu durumda onlarca dize ile karşılaşlmaktadır. Aşağıdaki örnekte ise *fâ 'ilâtün* tefilesi ile başlayan ilk dizeler *mefâ 'ilün* tefilesi ile devam etmiş ve *fâ 'ilün* ile son bulmuştur:

Üsde altda degildür ol bî-misāl
Ard u öñden münezzehdür lâ-yezāl

[97a]

Şairin aynı beyitte iki farklı kalıp kullanımına ise aşağıdaki beyti örnek vermek mümkündür. Beyitte ilk dize *fâ 'ilâtün fâ 'ilâtün fâ 'ilün*; ikinci dize ise *mefâ 'ilün mefâ 'ilün fe 'ülün* kalıbı ile yazılmıştır. İkinci dizedeki “Ḳamu” ve “sözimi” kelimelerinde imalelerin ikinci heceler yerine ilk hecelere uygulanması durumunda bu dize de “*fâ 'ilâtün fâ 'ilâtün*” şeklinde başlama imkânına sahiptir ancak son tefilenin, iki

kelime arasındaki “vasl” tasarrufu sonucu “*fe ‘ülün*” olacağı açıktır. Bu da ilk iki tefilede imalelerin ikinci dizelere uygulanması gerektiğini göstermektedir. Aynı zamanda ilk dizede bulunan “dört” kelimesindeki medin görmezden gelinmesi de bir aruz kusuru olarak göze çarpmaktadır:

Yüz yigirmi dört biñ oldı ey cüvân
Kamu mürsel sözimi it gel iz‘ân

[98b]

Bunlarla birlikte Kâtibî’nin aynı kalıp ile art arda beyitler kaleme aldığı da vakidir. Aşağıda verilen manzumenin 28-31. beyitleri *mefâ ‘ilün mefâ ‘ilün fe ‘ülün* kalıbı ile yazılmıştır. Bu beyitlerde de yine bir medin ihmal edilmesi (*şarfların*); Farsça kelimedeki zihaf uygulanması (*tûfî*) gibi aruz kusurlarına rastlanmaktadır:

Oruc dutmak dañi her yılda bir ay
Üçüncisi o **şarfların** bunu say

Çehārumdur zekāt virmek ğaniler
Aña māni‘ olanlardur deniler

Beşincisi dürrür Ka‘be‘ye gitmek
‘Aceb hoşdur işi vaktinde itmek

Şurû-ı hamseyi gel ezber eyle
Tûfî gibi kelâmın tatlu söyle

[96b]

Eserin 97a sayfasının kenarına “Şifât-ı sübütiyye der-ḥaḥḳ-ı Hudâ te‘ālâ” başlığı ile iki beyit yazılmıştır. Metne sonradan eklendiği anlaşılan bu başlık ve beyitler ise *mefâ ‘ilün mefâ ‘ilün mefâ ‘ilün mefâ ‘ilün* kalıbı ile nazmedilmiştir:

Hudâ-yı lâ-yezālîniñ şıfâtların bil ey fânî
Vâcib oldur müselmāna sekizdür bileğör anı

Hayât u ‘ilm ü kudret ü sem‘ ü başarı Yezdānî
İrāde vü kelām tekvîn budur şıfât-ı Raḥmānî

Bu değerlendirme ve örneklerden hareketle Kâtibî'nin eserini 11'li hece ölçüsünü esas alarak tanzim ettiği ancak dizeleri olabildiğince aruz kalıplarına uygun yazmaya çalıştığı söylenebilir.

1.1.5. Eserin Muhtevası

Eser âmentüde geçen iman esaslarının bir bir ele alınıp hakkında bilgiler verilerek izah edildiği bir manzumedir. Dolayısıyla eserin muhtevasını söz konusu bu iman esasları teşkil etmektedir.

Besmelenin akabinde 6 beyitlik bir hamdele-salvele kısmıyla başlayan eser 7. beyitten itibaren her bölümün başlıklarla tefrik edildiği bir yapı üzerinden ilerlemektedir. İlk bölüm “Sebeb-i naẓm ân bûd ki” başlıklı, yukarıda da değinilen sebeb-i telif kısmıdır. 19. beyte değin devam eden bu bölümden sonra şair asıl konusunu, her mevzuya ayrı ayrı başlıklar vererek işlemeye başlamıştır. Şairin Farsça kaleme aldığı başlıklar⁴ ve işlediği mevzular şu şekildedir:

Beyân-ı şurûṭ-ı islâm: 20-32. beyitleri kapsayan bu bölümde şair, âmentüdeki imanın 6 esasına geçmeden önce, bugün “İslâm”ın 5 şartı” olarak bilinen “kelime-i şehadet, namaz, oruz, zekat ve hac” kavramlarını ele almıştır.

Beyân-ı her ferd ü zen ki mü'min ü mükellef bâşed, ber-o farzest ki be-şeş çîz-i imân âverd ve ez-ân şeş yekeş imân âverden be-Ḥudâ te'âlâ 'azze ismuhû: Asıl konuya giriş mahiyetindeki 33-38. beyitler bu başlık altında bulunmaktadır. Şair bu beyitlerde inananın dil ile tasdik, kalp ile ikrar gerektirdiğini belirtmiş, imanın 6 şartından birine bile uymayanın mümin olamayacağını söylemiştir.

Nuḥustîn-i ez-ân şeş imân âverdenest be-Ḥudâ te'âlâ 'azze ismuhû: Şair imanın ilk şartı olan “Allah’a iman” maddesini bu başlık altında işlemiştir. 39-45. beyitler arasında, zaman ve mekândan münezzeh olan Allah’ın varlığı ve birliğine inanmanın öneminden

⁴ Örnek verilen başlıkların çevirileri metin kısmında dipnotlarda verilmiştir.

bahsetmiştir. Daha sonra Allah'ın zâtî ve subûfî sıfatlarını iki alt başlıkta ele almıştır.

Der-şifât-ı zâtiye-i Hudâ te'âlâ 'amme nevâluhû: Bu başlık altında, 46-48. beyitler arasında şair Allah'ın zâtî sıfatları olan “vücut, beka, kıdem, vahdaniyet, devam-ı zât” kavramlarını, herhangi bir açıklamaya gitmeden sıralamıştır.

Şifât-ı sübûtiye der-haqq-ı Hudâ te'âlâ: 49-50. beyitleri kapsayan bu kısımda da “hayat, ilim, kudret, semi‘, basar, irade, kelim ve tekvin” terimleri ile karşılanan Allah'ın sübûfî sıfatları anılmıştır.

Düvüm imân âverden be-melâ'iketihî Allâhu te'âlâ celle şānuhû: İmanın ikinci şartı olan “meleklerle inanmak” bahsi bu başlık altındaki 51-56. beyitlerde ele alınmıştır. Şair meleklerin yiyip içmemesi, cinsiyetlerinin bulunmaması gibi hususiyetleri üzerinde durmuştur.

Sivüm imân âverden be-kitâbî'llâhi te'âlâ: “Kitaplara iman” şartının anlatıldığı bu kısım manzumenin 57-70. beyitleri arasında yer almaktadır. Kâtibî burada ilk önce Âdem, Şît, İdrîs peygamberlere inen sayfalardan bahsetmiş daha sonra Tevrât, Zebûr, İncil ve Kur'ân'ı ele almıştır. Şair sahife bahsinde Hz. İbrahim'i zikretmemiştir. Bunu birkaç beytin atlanması yahut unutulması şeklinde açıklamak mümkündür. Ancak Kâtibî'nin *Risâle-i İ'tikâdiyye* isimli eserinde de aynı mevzuyu ele alırken Hz. İbrahim'den söz etmemiş olması dikkat çekicidir.

Çehârum imân âverden be-rusul-i Hudâ 'azze ismuhû: 71-82. beyitler arasında yer alan bu bölümde “Peygamberlere iman” bahsi anlatılmaktadır. Şair burada özellikle “nebî” ve “resûl” kavramları üzerine durmuş ve bunların sayılarından bahsetmiştir. Daha sonra iki alt başlık ile konuyu genişletmiştir.

Tafđil-i rusul ber-melâ'ike: 83-88. beyitleri kapsayan bu alt başlıkta Kâtibî, peygamberlerin meleklerden daha üstün olması hususu üzerinde durmuştur.

Beyân-ı kavî-i muhtâr der-în ma'nâ: Kâtibî 89-92. beyitlerde, önceki başlıkta peygamberlerin sayıları ile ilgili verdiği bilgiyi Hz. Muhammed'in bir hadisinden aldığını söylemektedir.

Pencüm imân âverden be-rûz-ı kıyâmet: "Âhîret gününe iman" şartı bu başlık altında, 93-99. beyitler arasında işlenmiştir. Kâtibî burada cennet ve cehennem varlığından ve dünya hayatının geçiciliğinden bahsetmiştir.

Şeşum imân âverden be-hayr u şer ki ez-Ĥudâ mî âyed: İmanın altıncı şartı olan "Kaza ve kaderin Allah'tan geldiğine iman" bahsi 100 ve 101. beyitleri kapsayan bu başlık altında konu edilmiştir.

Gâ'ile-i küfr ü mahv kerd-i 'ibâdet el-'iyâzu bi'llâh: 102-126. beyitler arasında yer alan bu bölümde Kâtibî dinden çıkmanın vaziyetlerinden bahsetmiştir. Bölüme Dört Halife övgüsü ile başlamış daha sonra dinden çıkanların içinde bulunacakları durumları fikhî izahlarla anlatmıştır.

Beyân-ı nikâh besten ba'd ez-küfr el-'iyâzu bi'llâh: Manzumenin 127-133. beyitlerinde küfür işleyip dinden çıkan kişinin nikahı düşeceği için tövbe edip tekrar dine dönmesi hâlinde nikah talemesi gereği izah edilmiştir.

Beyân-ı mezheb-i İmâm-ı Ebû Hanîfe rahmetu'llâhi 'aleyh: Bu başlık altındaki iki beyitte Kâtibî, Ebû Hanîfe'nin imamı olduğu Hanefilik mezhebine mensup olduğunu beyan etmektedir.

Beyân-ı mezâhib-i e'imme-i erba'a rahmetu'llâhi te'âlâ 'aleyhim ecma'in: 136-142. beyitleri kapsayan bu başlık altında dört mezhep ve imamları hakkında bilgi verilmiştir. Daha sonra "Beyân-ı imtiyâz-ı mezâhib-i e'imme raḥim'allāhu te'âlâ" alt başlığı ile dört mezhebe de iman getirmenin gerekliliği vurgulanmıştır. Bu alt başlık ise 143-147. beyitleri içine almaktadır.

Ecdâd-ı Muḥammed 'aleyhi's-şalâtu ve's-selâm: Bu başlık altında Hz. Muhammed'in Abdumenaf'a kadar olan ceddi sırasıyla zikredilmiştir. Başlık 148-153. beyitlerden müteşekkildir.

Ecdād-ı İmām Ebû Hanîfe rahmetu’llāhu te‘ālā ‘aleyh: Bu başlık altındaki iki beyitte Ebû Hanîfe’nin atalarının ismi zikredilmiştir.

Hâtîme: Manzumenin sonunda, 156-167. beyitler arasında yer alan bölümde Kâtibî eserin yazılış tarihini vermiş, okuyana faydalı olması ve günahlarının bağışlanması için niyazda bulunmuştur.

1.2. Risâle-i Reddiyye

Sivaslı Kâtibî’nin ikinci manzum eseri *Risâle-i Reddiyye*’dir. Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi Hüseyin Şemsi-Fatih Güneren Koleksiyonu’nda 00015 numara ile kayıtlı yazmanın 101b-107a sayfaları arasında bulunan eser hicri 1087/miladi 1676-77 senesinde kaleme alınmıştır.

1.2.1. Eserin Adı

Eserin adı kütüphane kataloğuna “Manzûme fî Beyânî’l-Âhire” şeklinde kaydedilmiştir. Eserin yahut bulunduğu yazmanın herhangi bir yerinde böyle bir adlandırma söz konusu değildir. Muhteviyattan hareketle kataloğa bu ismin kaydedildiği tahmin edilmektedir. Oysa Kâtibî hem metnin içinde hem de sonundaki ferağ kaydında eserinin ismini beyan etmiştir. Şair 11 beyitlik bir giriş kısmından sonra eserinin telif sebebini belirtmek niyetiyle bir başlık atmış ve bu başlıkta eserinin adını zikretmiştir: “Sebeb-i Naẓm-ı *Risâle-i Reddiyye*” (101b). Eserin sonundaki ferağ kaydında ise risalenin “Reddiyye” olarak isimlendirildiğini ilan etmektedir: “Kad vaḳa‘a’l-ferāğ min-tesvîdi hâẓihi’n-nüşḥati’ş-şerîfeti’l-müsemma bi’r-Reddiyye” (107a).

1.2.2. Eserin Kâtibî’ye Aidiyeti

Kâtibî, yukarıda alıntılanan ferağ kaydının devamında ismini anmaktadır: “‘an yedi’n-nâẓımı’l-muḥarriri’l-ḥaḳîr **Muṣṭafâ bin Muḥammed**” (107a). Bunun yanında şair, manzumenin 67 ve 157. beyitlerinde mahlasını zikretmektedir:

Yâ İlâhî **Kâtibî**-i bî-nevâ
Kıldı zâyî 'ömrini vâh dirîgâ

[104a]

Kâtibî'niñ yüzi qarası çokdur
Senden özge daği penâhı yokdur

[107b]

Bu karinelerden hareketle eserin Kâtibî Mustafa bin Muhammed'e ait olduğunu söylemek mümkündür.

1.2.3. Eserin Yazılış Sebebi ve Tarihi

Eserin yazılış tarihi, bahsedilen ferağ kaydının hemen üstüne rakam ile belirtilmiştir: “sene 1087” (107a). Bu da miladi olarak 1676-77 senesine denk gelmektedir. Şair ilk manzum eseri olan *Âmentü Şerhi*'nin “Hâtîme” kısmında eserin yazılış tarihini yukarıda belirtildiği üzere lafzen beyan etmiştir. *Risâle-i Reddiyye*'de ise manzume-nin son beytinde eserin tarihi ebced ile verilmiştir:

Müyesser kıldı itmâmın çü Mevlâ
Didim tuhfeme târîh **hatm-i evlâ**

[107a]

İkinci dizedeki “hatm-i evlâ” terkibi ebced hesabı ile 1087'ye denk gelmektedir. “ختم اولی” lafzını meydana getiren harflerin ebced değeri sırasıyla 600, 400, 40, 1, 6, 30 ve 10'dur. Bu sayıların toplamı da 1087'yi vermektedir.

Kâtibî, yukarıda da zikredilen, eserin adının geçtiği “Sebeb-i Nazm-ı Risâle-i Reddiyye” başlıklı bölümde bu eseri hangi sebeple kaleme aldığını açıklamıştır. Şair, Mu'tezile'nin âhiret inancına red-diye olarak düşündüğü bu manzumeyi hocası Ayıntâbî Mehmed Efendi'nin isteği üzerine yazdığını söylemektedir. Şair sebab-i telif kısmına hocasını anarak başlar:

Muhammed Efendi a'nî Sivasî
Umaram ki dırâz ola bekâsı

[102a]

Daha sonra, “Hocası, Mesleği ve Mezhebi” bölümünde de açıklanan birkaç beyit ile kendisine Devvânî'den dersler okutan hocasını

metheden Kâtibî, son beyitlere gelindiğinde bu esere onun hayır duasının vesile olduğunu aktarır. Böylece, Fettâh olan yani iyilik kapılarını açan (Topaloğlu, 1995: 482) Allah, şairin lisanını gönlündeki hazinelere anahtar kılmış, gönlü ilhamla dolan şair bu eseri nazmetmiştir:

Sebeb oldu du ‘â-yı hayrî ey cân
Zuhûr itdi kalbime nice evzân

‘Înâyet kıldı ol demde çü Fettâh
Zebânım kıldı genc-i kalbe miftâh

[102a]

Sebeb-i telif kısmının son beytinde ise şair, bütün halkın anlayıp faydalanabilmesi için eserini Türk dilinde yazdığını belirtir:

Lisân-ı Türkî’de nazm itdim ey yâr
Göre nef’ini anıñ ‘âmme her bâr

[102a]

1.2.4. Eserin Şekil Özellikleri

Sivaslı Kâtibî’nin ikinci manzum eseri olan *Risâle-i Reddiyye* de mesnevi nazım şekli ile kaleme alınmıştır. Eser 164 beyitten müteşekkildir. Şairin iki manzumesini de mesnevi tarzında, birbirine yakın hacimlerde nazmettiği görülmektedir.

Âmentü Şerhi’nin vezin hususiyetleri için yapılan değerlendirmelerin hemen hepsi *Risâle-i Reddiyye* için de geçerlidir. Şairin bu eserini de 11’li hece ölçüsünü esas alıp yeteneği ölçüsünde zikredilen aruz kalıplarına uygun yazmaya çalıştığı söylenebilir.

Manzumede dizelerin birçoğu *fâ ‘ilâtün fâ ‘ilâtün fâ ‘ilün* ve *mefâ ‘ilün mefâ ‘ilün fe ‘ülün* kalıplarının tefileleri iç içe girmiş şekilde yazılmıştır. Aşağıdaki örnekte görüleceği üzere ilk dize *mefâ ‘ilün mefâ ‘ilün fe ‘ülün* kalıbı ile yazılmışken ikinci dize *fâ ‘ilâtün* tefileleri ile devam etmiş, son tefilede kalıp tekrar *fe ‘ülün*’e dönmüştür.

Zamân-ı haşre dek sürer şafâyı
Kabr içinde görmez aşlâ cefâyı

[104b]

Aşağıdaki örnekte ise ilk dize *mefâ'ilün* ile başlayıp *fâ'ilâtün* ile devam eder. Son tefile imale tasarrufuna göre *fâ'ilün* yahut *fe'ülün* şeklinde de olabilir. İkinci dize ise ilkinin aksi olacak şekilde *fâ'ilâtün* ile başlayıp *mefâ'ilün* ile devam etmiş ve *fâ'ilün* tefilesi ile son bulmuştur:

Cenâb-ı 'İzzet'de maqbûl kûlını
Ehl-i 'arşa beyân ider hâlini

[105b]

Şairin iki dizesini iki farklı kalıpla yazdığı beyitler de görülmektedir. Aşağıda verilen örnekte ilk dize *fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün*, ikinci dize *mefâ'ilün mefâ'ilün fe'ülün* kalıbıyla nazma çekilmiştir:

Ehl-i gûruñ ekserine ey yigit
'Azâb olmak neden imdi sen işit

[103a]

Bunlarla birlikte şairin aynı kalıp ile sürdürdüğü beyitler de mevcuttur. Aşağıda örnek verilen manzumenin 90-92. beyitleri *mefâ'ilün mefâ'ilün fe'ülün* kalıbı ile nazmedilmiştir:

İlâhî ol Hâbîb'in hürmetine
Giricegez ben ol hışn-ı metîne

Su'âl idince benden ol melekler
Ki senden gayrıya geçmez dilekler

Müyesser kıl baña qavl-i şavâbı
Virem anlara ben bir hoş cevâbı

[104b]

1.2.5. Eserin Muhtevası

Kâtibî bu eserini, yukarıda bahsedildiği üzere itikadî meselelerin yorumunda akla ve iradeye öncelik vermiş olan kelam mezhebi (Çelebi, 2020: 391) Mu'tezile'nin âhiret anlayışına reddiye olarak nazmetmiştir. Şair bu istikamet üzere manzumesinde kabir azabı, peygamberlere kabir sorgusu, kullara kabir sorgusu, mîzân, cennet ve cehennem gibi konuları ele almıştır. Her bir konu, tıpkı *Âmentü*

Şerhi’nde olduğu gibi Farsça yazılmış başlıklara tefrik edilmiştir. Şair besmeleden sonra 11 beyitlik bir hamdele-salve kısmı ile eserine giriş yapmıştır. Akabinde, yukarıda anılan “Sebeb-i Nazm-ı Risâle-i Reddiyye” başlığı altında eserin yazılış amacını belirtmiştir. 20. beyitten itibaren ise eserin asıl mevzulara giriş yapmıştır:

Der-isbât-ı ‘azâb-ı kabr ve red kerd-i İ’tizâlî: Kâtibî, Mu‘tezile’ye itirazlarına bu kısım itibariyle başlamaktadır. Manzume-nin 20-26. beyitleri arasında kalan bölümde şair kabir azabını konu edinmiştir. Mu‘tezile itikadınca inkar edilen kabir azabının varlığına dair Kur’ân ve hadislerde deliller olduğunu söyleyen şair, bu inanca sahip kişilerin sözüne kulak asılmaması gerektiğini söylemiştir. Bölümün son beytinde, Mu‘tezile’ye tepki olarak doğan Eş‘arî ekolüne mensup meşhur kelamcı Gazzâlî’nin (ö. 1111)⁵ de bu itikada karşı çıktığını belirtilir. Şair, Gazzâlî’nin bu konudaki görüşlerini 3 makamda dile getirdiğini söyler ve akabinde bunları “Maķâm-ı evvel”, “Maķâm-ı düvüm”, “Maķâm-ı sivüm” başlıklarıyla sıralar. İlk makam 27-33, ikinci makam 34-40, üçüncü makam ise 41-44. beyitleri kapsamaktadır.

Ber-hazer bûden-i âsib-i ‘azâb-ı kabr: 45-48. beyitler arasında yer alan bölümde şair kabir azabına sebep olabilecek bir vaziyeti izah etmektedir.

Hikâyet-i der-în ma‘nâ: Eserin bu bölümünde Kâtibî, tahkiye metodu ile ele aldığı konuyu menkıbevi bir havaya büründürmek istemiştir. Şair, 49-71. beyitler arasında yer alan bölümü iki kişinin kendi aralarındaki konuşması şeklinde kurgulamıştır. Beyitlerde daha bilgin olduğu anlaşılan kişi diğerine hadis ve ayet göndermeleri ile öğütler vermektedir. Üslup tahkiyevi olsa da içerik bakımından didaktik bir konuşma gerçekleşmiştir. Bölümün sonlarına doğru şair, mahlasını da anarak günahlarının affı için niyazda bulunmuştur.

⁵ Gazzâlî hakkında ayrıntılı bilgi için bk. Çağırıcı, 1996: 489-505.

Der-işbât-ı 'azâb-ı kabir der-ḥaqq-ı ba'zı 'āşī mü'min ve der-ḥaqq-ı kāfir muṭlaqā: 72-98. beyitler arasında yer alan bu bölüm 27 beyit ile manzumenin en hacimli kısmıdır. Şair bölümün başında kafirlerin muhakkak kabir azabı çekeceğinden bahsetmiştir. İlerleyen beyitlerde ise inanan kimselerin günahlarına göre ya bir miktar azap çekeceği yahut azap görmeden cennete gitmeyi bekleyeceği izah edilmiş, sorgu meleklerinin soracağı sualler ve bunlara verilmesi gereken cevaplar anlatılmıştır.

Beyân-ı şübhe der-su'âl şoden ez-enbiyâ: 99-103. beyitler arasında yer alan bu kısımda peygamberlerin kabir sorgusuna muhatap olup olmayacakları tartışılmış, konuyla ilgili, şairin diğer eserinde de andığı Molla Celal yani Devvânî'ye atıfta bulunulmuştur.

Beyân-ı mîzân ve fevâ'id-i ân: Mahşerde tüm insanların amel-lerini tartmaya mahsus bir adalet ölçüsü olarak tarif edilen (Karaman, 2009: 395) mîzân kavramının ele alındığı bu bölüm mazn-menin 104-113. beyitlerini kapsamaktadır.

Beyân-ı su'âl kerd-en-i ḥudâ der-rûz-ı kıyâmet ez-bendegân: 114-127. beyitler arasında yer alan bu kısımda kullara yapılacak olan sorgudan bahsedilmiştir.

Der-beyân-ı işbât-ı mevcûd būden cennet ü cehennem ü red kerd-en-i i'tizâlî: Cennet ve cehennem varlığını işlenen bu kısım 128-143. beyitler arasında yer alır. Mu'tezile'nin bu konudaki iddiaları ve bunlara karşı argümanlar ele alınmıştır.

Der-fezâ'il-i Çehâr Yâr-ı güzîn rıdvânü'llâhi 'aleyhim ecma'in: Manzumenin bu bölümü 144-154. beyitler arasındadır ve Dört Ha-life ve onların faziletlerini konu edinmektedir.

Ḥâtîme: Manzume 155-164. beyitlerle son bulmaktadır. Şair eserini dua ve niyaz ederek hitama erdirmiştir.

2. Mensur Eserleri

2.1. Zührü'z-Zâhidîn

Sivaslı Kâtibî, manzumelerinden yaklaşık 15 sene sonra hicri 1102/ miladi 1690'da iki mensur eser kaleme almıştır. Tıpkı manzumeler gibi bunları da yazmaya art arda kaydetmiştir. Bunlardan ilki *Zührü'z-Zâhidîn* isimli dua mecmuası hüviyetindeki eserdir. İmâm Süyûtî'nin *el-Kelimü't-Tayyib* ve *'l-Kavlü'l-Muhtâr* isimli kitabından müntehap bir tercüme olan bu eser yazmanın 68b-81b sayfaları arasında bulunmaktadır.

2.1.1. Eserin Adı

Kâtibî yazmanın 68b sayfasında, besmeleden önce bir başlık ile eserin adını bildirmiştir: “Hâzâ Risâletü Zühri'z-Zâhidîn”. Besmeleyi müteakiben eser ile ilgili bilgiler verdiği giriş kısmında da risaleye *Zührü'z-Zâhidîn* ismini verdiğini beyan etmiştir: “...lisân-ı Türkî ile her maḥalle münâsib olan ed'îye-i me'sûreleri beyân u taḥrîr eyledüm. Ve bu risâleye *Zührü'z-Zâhidîn* diyü ad virdüm”. Kâtibî, hususi durumlarda okunması gereken dualardan seçmeler yaparak meydana getirdiği bu eserine “Zahitlerin Azığı” şeklinde tercüme edilebilecek *Zührü'z-Zâhidîn* adını vermiştir.

Eserin adı müellifi tarafından açıkça zikredilmiştir. Ancak bu ad kütüphane kataloğuna sehven *Risâletü Zühri'z-Zâhirîn* şeklinde kaydedilmiştir. Yukarıda zikredilen başlıkta, “Zâhidîn” kelimesindeki “ذ” harfinin üst tarafı silinmiş olması bu hataya yol açmış görünmektedir. “ذ” harfi “ز” olarak algılanıp kelime bu sebeple “zâhirîn” şeklinde okunmuş olmalıdır. Yine katalogda eser adının Arap harfli yazımında “zühr” kelimesi “ذخر” yerine sehven “ذهر” şeklinde yazılmıştır.⁶

⁶ Söz konusu hatalarla ilgili gerekli geri bildirimler yapılmıştır.

2.1.2. Eserin Kâtibî'ye Aidiyeti

Kâtibî, tıpkı manzumelerde olduğu gibi mensur eserlerini de yazmaya arka arkaya kaydetmiş ve ikisinin sonuna tek bir ferağ kaydı düşmüştür. Bu kayıtta müellif ismini açık bir şekilde belirtmiştir: “Temmete’r-risâletü’ş-şerîfe ‘an-yedi ez’afî’l-‘ibâd **Muṣṭafâ bin Muḥammed**” (83b). Ayrıca yukarıda bahsedilen eserin giriş kısmında da ismini anmıştır: “Ve ba’d bu müznib ü muhtâc ilâ rahmeti Rabbihi’l-kerîm **Muṣṭafâ bin Muḥammed**” (68b). Dolayısıyla eserin Mustafa bin Muhammed’e ait olduğu anlaşılmaktadır. Müellifin mensur eserlerinde mahlasını zikretmediği görülmektedir.

2.1.3. Eserin Yazılış Sebebi ve Tarihi

Kâtibî, söz konusu ferağ kaydında eserlerinin tarihini beyan etmiştir: “fî mâh Zi’l-hiccetî’ş-Şerîfe fî yevmi’l-erbi’â 15 fî seneti 1102”. Buna göre ikinci mensur eseri olan *Risâle-i İ’tikâdiyye* ile birlikte bu eserin de hicri 1102/miladi 1691 senesinde kaleme alındığını söylemek mümkündür.

Bahsedildiği üzere *Zührü’z-Zâhidîn*, İmam Süyûtî’nin adı geçen eserinin tercümesidir. Bu bilgiyi Kâtibî eserinin girişinde vermektedir: “İmâm Suyûtiyyi’ş-Şâfi’î ḥazretleriniñ *Ṭayyibü’l-Ezkâr ve’l-Ḳavlü’l-Muhtâr* nâmı ile müsemma olan risâle-i mübârekeyi mütâla’a idüp lisân-ı Türkî ile her maḥalle münâsib olan ed’iye-i me’sûreleri beyân u taḥrîr eyledüm” (68b).

15. yüzyılda yaşayıp tefsir, hadis ve fıkıh alanlarında 300’ü aşkın eser veren Süyûtî, ünü Hindistan’tan Afrika’ya, Hicaz’dan Anadolu’ya yayılmış bir âlimdir.⁷ Kâtibî’nin “*Ṭayyibü’l-Ezkâr ve’l-Ḳavlü’l-Muhtâr*” şeklinde andığı eserin, yazma kütüphanelerinde de birçok nüshası bulunan *el-Kelimü’l-Ṭayyib ve’l-Kavlü’l-Muhtâr* isimli eser olduğu anlaşılmaktadır. Şihâbeddîn İbnü’l-Himsî tarafından İmam Süyûtî’nin hadis ile ilgili eserleri arasında gösterilen (er-

⁷ Süyûtî hakkında ayrıntılı bilgi için bk. İdiz, 2013; Özkan, 2010; Bayrak, 2022.

Rihâb, 2016) bu kitap, hadislerden hareketle hazırlanmış bir dua mecmuasıdır (es-Süyûtî, 2020: 5). Kâtibî'nin eser hakkında söyledikleri de bu bilgiyle örtüşmektedir: "...İmdi bu kütüb-i eḥādîsden tercüme olan ed'iyeleri her bir mü'min ü müttakî olan kimesne maḥallinde okuyup kesb-i feẓâ'il birle neyl-i merâtib olalar".

Görüldüğü üzere Kâtibî eserini, burada yer alan duaları her müminin okuyup dualarda işaret edilen minval üzere amel etmeleri için kaleme almıştır. Böylelikle kendisi de hayırlı bir işe sebep olacağı kanaatindedir: "Ve bu müznib ü muhtâc bende daḥî sebep-i ḥayr ola".

2.1.4. Eserin Muhtevası

Yukarıda da değinildiği üzere eser, İmam Süyûtî'nin hadis kitaplarından derlediği, hususi vaziyet ve hâllerde okunacak duaları belli başlıklar altında topladığı *el-Kelimü'l-Tayyib ve'l-Kavlü'l-Muhtâr* isimli kitabından yapılan müntehap bir tercümedir. Dolayısıyla Mustafa bin Muhammed'in zikredilen kitaptan seçmiş olduğu duaları ihtiva etmektedir. Eserde dua metinlerinin Arapça asılları verilmiş, yalnızca her bir dua ile ilgili verilen tafsilatlar tercüme edilmiştir.

Süyûtî eserinde söz konusu duaları mevzularına göre üst ve alt başlıklara ayırmıştır (bk. es-Süyûtî, 2020: 185-196). Mustafa bin Muhammed'in ise bu mevzulardan seçtiği duaları sıralarken her seferinde başlık vermediği görülmektedir.⁸ Taharet, namaz, Kur'ân-ı Kerîm, yemek, giyim, uyku, hastalık, ölüm, zekat, oruç, hac, ticaret, nikah, sefer gibi mevzuları konu alan dualar eserin muhtevasını teşkil etmektedir.

2.2. Risâle-i İ'tikâdiyye

Mustafa bin Muhammed'in en küçük hacimli eseri olan hicri 1102/ miladi 1691 tarihli bu risale Hüseyin Şemsi-Fatih Güneren Koleksiyonu 00015 numarada kayıtlı yazmanın 82a-83b sayfaları arasında

⁸ Mustafa bin Muhammed'in vermediği başlıklar tespit edilip metne eklenmiştir.

yer almaktadır. Adından da anlaşılacağı üzere itikat ile ilgili olan *Risâle-i İ'tikâdiyye*'yi, müellifin *Âmentü Şerhi*'nde ele aldığı konuları mensur şekilde ifade ettiği bir eser olarak tanıtmak mümkündür.

2.2.1. Eserin Adı

Mustafa bin Muhammed eserin ilk sayfası olan 82a'da, besmele-nin hemen üzerine attığı başlık ile eserin ismini zikretmiştir: “Hâzâ Risâleti İ'tikâdiyye”. Metnin içinde veya ferağ kaydında ise eserin adıyla ilgili tekrar bir bilgi verilmemiştir.

2.2.2. Eserin Kâtibî'ye Aidiyeti

Kâtibî, yukarıda zikredildiği üzere arka arkaya kaydetmiş olduğu iki mensur eserinin sonunda verdiği ferağ kaydında ismini açık bir şekilde belirtmiştir: “Temmete'r-risâletü's-şerîfe 'an-yedi ez'afi'l-'ibād **Muştafâ bin Muḥammed**” (83b). Müellifin eserin giriş kısmında da ismini andığı görülür: “feyekûlü'l-'abdü'z-za'îfü'l-fakîrû'l-muhtâc ilâ rahmeti Rabbihi'l-kerîmi **Muştafâ bin Muḥammed**” (82a). Cümlede yer alan “feyekûlü (der ki)” ifadesiyle eserin Mustafa bin Muhammed'e ait olduğu anlaşılmaktadır. Müellif diğer mensur eserinde olduğu gibi burada da mahlasını zikretmemiştir.

2.2.3. Eserin Yazılış Sebebi ve Tarihi

Mustafa bin Muhammed manzum eserlerinin sebab-i telif kısmında, *Zührü'z-Zâhidin*'in ise girişinde eserlerini hangi nedenle yazdığını açıklamıştır. *Risâle-i İ'tikâdiyye*'de ise böyle bir durum söz konusu değildir. Ancak *Âmentü Şerhi* ile aynı muhtevaya sahip bu risalenin tıpkı anılan eser gibi öğrenilmesi elzem konuları halka açıklamak için kaleme alındığı söylenebilir. Manzum olan *Âmentü Şerhi*'nde talimin kolay olması için nazmın vezin ve kafiye gibi unsurlarından faydalanırken mensur olan bu eserde ise sade bir dilin kullanılması dikkat çekmektedir.

Müellif risalenin sonunda yer alan ferağ kaydında eserin yazılış tarihini gün ve ay bilgileriyle birlikte detaylı bir şekilde vermiştir: “fî mâh Zî'l-hicce'ti'ş-Şerife fî yevmi'l-erbi'â 15 fî seneti 1102”. Eserin 15 Zilhicce 1102 Çarşamba tarihinde tamamlandığı belirtilmiştir. Bu da miladi olarak 9 Eylül 1961'e denk gelmektedir.

2.2.4. Eserin Muhtevası

Risâle-i İ'tikâdiyye, akaid ilminin konu edindiği âmentüdeki iman esaslarının (Kılavuz, 1989: 214) izahını ihtiva etmektedir. Bu yönü ile müellifin *Âmentü Şerhi* isimli manzum eseri ile muhteva bakımından benzerlik göstermektedir.

Mustafa bin Muhammed, âmentünün asıl metnindeki her bir tabiri bir başlık olarak alarak ilgili mevzuu bu başlıklar altında kısaca izah etmiştir. Dolayısıyla metnin başlıkları, âmentüdeki iman esaslarını ifade eden ibarelerden müteşekkildir, denilebilir.

Müellif “Âmentü bi'llahî”, “ve Melâ'iketihî”, “ve Kütübihî”, “ve Rusulihî”, “ve'l-Yevmi'l-Âhiri”, “ve bi'l-Kaderi Hayrihî ve Şerrihî min-Allahi Teâlâ” başlıkları altında açıklamalar yaptıktan sonra “Tecdîd-i Nikâh” başlığında dinden çıkılması hâlinde düşecek nikahın imana dönüldüğü takdirde yenilenmesi durumunu ele almıştır. Yazarın imanın şartlarını işledikten sonra nikah tazelemeyi ele aldığı bu tertip *Âmentü Şerhi* eseriyle paralellik arz etmektedir. Mustafa bin Muhammed söz konusu eserini de aynı konu ile sonlandırmıştır. Muhteva olarak benzer olan iki eser arasındaki bir başka dikkat çekici husus “kitaplara iman” bahislerinde görülmektedir. Söz konusu iki bölümde de peygamberlere inen sayfa ve kitaplar sıralanırken Hz. İbrahime inen 10 sayfadan bahsedilmemiştir. Müellif, 15 sene arayla kaleme aldığı iki eserde de aynı tutumu göstermiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

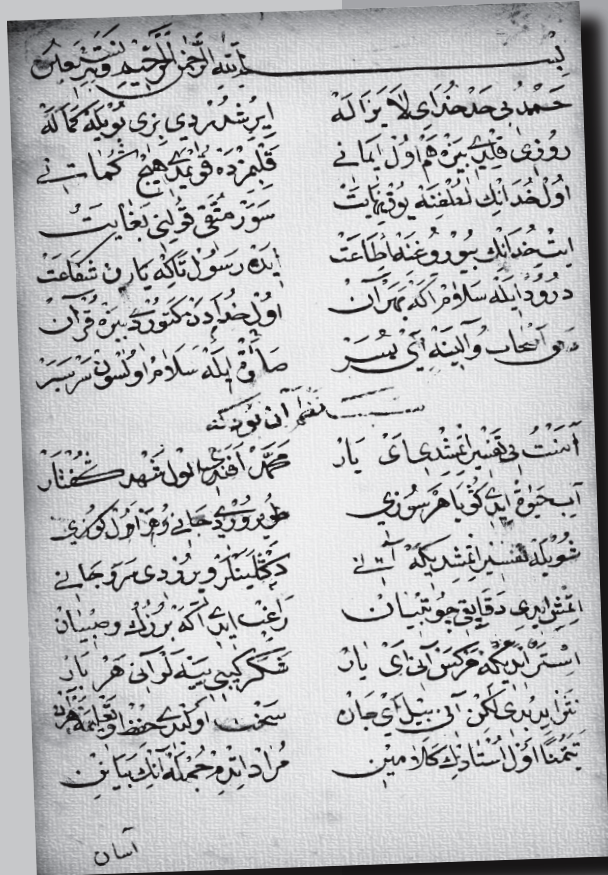
Metinler

Metinlerin Kuruluşunda Dikkat Edilen Hususlar

1. Metinler kurulurken Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi Hüseyin Şemsi-Fatih Güneren Koleksiyonu 00015 numarada kayıtlı yazmada bulunan müellif hattı nüshalar esas alınmış, yaygın çeviri yazı sistemi kullanılmıştır.
2. Eserler 17. yüzyıl Osmanlı Türkçesi dil özelliklerini yansıtmaktadır. Yazı harekeli olduğu için imlada -bariz olduğu düşünülen hatalar dışında- müellifin tasarruflarına uyulmuştur.
3. Özel isimlerin ilk harfleri büyük yazılmış, bu isimlerin sonuna çekimlenen ekler kesme işaretiyle (') ayrılmıştır.
4. Arapça ve Farsça kısımlar çeviri yazıya aktarılarak eğik font ile yazılmış, çevirileri dipnotta verilmiştir.
5. Arapça ve Farsça ek ve tamlamaların yazımında İsmail Ünver'in “Çeviri Yazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler” başlıklı makalesine uyularak bir yazım birliği sağlanmak istenmiştir.
6. Metne yapılan eklemeler köşeli ayraç [] içinde gösterilmiştir. Metinden çıkarılan unsurlar “< >” içine alınmıştır.
7. Vezin gereği yapılan ses türemeleri yay ayraç işareti içinde gösterilmiştir: “‘ak(ı)l’” gibi.

8. “İle” ve “içün” edatlarının metinde birleşik yazıldığı durumlarda çeviri yazıda kelimelere kısa çizgi (-) ile bağlanmıştır.
9. Eser adları italik olarak yazılmıştır.
10. Ayet mealleri için künyesi *Kaynakça*’da verilen *Kur’an-ı Kerim Meâli*’nden yararlanılmıştır.
11. Kâtibî’nin bir dua mecmuası hüviyetindeki tercüme eseri *Zühri’-Zâhidîn*’de kaynak metinde yer alan bazı başlıkları çevirisine almadığı görülmüştür. Duaların ve dipnotlarda verilen çevirilerinin daha rahat takip edilebilmesi için kaynak metinden de faydalanılarak başlıklar tespit edilip eklenmiş ve her bir dua, konuların devamlılığı gözetilerek yeni bir paragrafta verilmiştir.

Āmentü Şerhi

BİSMİ'LLÂHİ'R-RAHMÂNİ'R-RAHÎM

[95b]

- 1 Hamd-i bî-ḥad Ḥudâ-yı lâ-yezâle
İrüşdürdi bizi böyle kemâle
- 2 Rûzî kıldı bize hem ol îmânı
Ḳalbimüzde ḳomadı hîç gümânı
- 3 Ol Ḥudâ'nıñ luṭfına yok nihâyet
Sever müttakî ḳulını be-ğâyet
- 4 İt Ḥudâ'nıñ buyrugına itâ'at
İde Resûl tâ ki yarın şefâ'at
- 5 Dürûd ile selâm aña be-her-ân
Ol Ḥudâ'dan getürdi bize Ḳur'ân
- 6 Daḫi aşhâb u âline ey püser
Şalât ile selâm olsun ser-be-ser

SEBEB-İ NAZM ÂN BŪD Kİ¹

- 7 Āmentüyi tefsîr itmişdi ey yâr
 Muḥammed Efendi ol şehd-güftâr
- 8 Āb-ı ḥayât idi gūyâ her sözi
 Ṭoyırurdu cânı vü hem ol gözi
- 9 Şöyle tefsîr itmiş-idi ki anı
 Diñleyenler virürdi ser ü cânı
- 10 İtmiş-idi daḳâyıkı çü tibyân
 Râğıb idi aña büzürg ü şıbyân
- 11 İster idi ki herkes anı ey yâr
 Şeker gibi yiyeler anı her bâr
- 12 Nesr idüpdi lâkin anı bil ey cân
 Saḥt olupdı hıfz u ta‘lîme her ân
- 13 Teyemmünen ol üstâdın kelâmın
 Murâd itdim cümle anın beyânın
- 14 Āsân olsun için hıfzı tâlibe
 Te‘emmül itdim ben anda gāliba
- 15 Getürdim nazma tertîb-ile anı
 Her ne deñli dimiş dürr-i ma‘ânî
- 16 Ki dizilmiş olsa dürr-ile mercân
 Ziyâd olur ḥüsni anın bil ey cân
- 17 Mergüb idi bu tefsîr der-miyâna
 Yümn ü tebrîkinde geldi beyâna
- 18 Yâ İlâhî budur saña münâcât
 Yarın anda baḥşîş eyle derâcât

[96a]

¹ Yazılış sebebi şudur ki.

- 19 Hâşıl eyle anıñ hem kām-ı dilin
Nigeh mī-dār² dañi ol ğonce gülin

BEYÂN-I ŞURŪṬ-I İSLÂM³

- 20 Dişi vü irkege⁴ farz olan evvel
Şurŭṭ-ı İslâm'ı bilmek⁵ mufaşşal
- 21 Digil beş nesnedür cümle şerā'it
Ne eksikdür bu beşden ne zevā'id⁶
- 22 Hudā'nıñ birliğine it şehādet
Diñle sözüm budur rāh-ı sa'ādet⁷
- 23 Digil birdür bizi yokdan iden var
Bizi ifnā idüp girü iden var
- 24 'İbādete sezā bir kimse yokdur
Sipās ü minnete Hāḡ müsteḡaḡdur
- 25 Şehādet iderem taḡḡiken ey cān
Muḡammed Hāḡ kulıdur eyle iz'ān
- 26 Ol Allāh'ın Muḡammed hem Resŭl'i
Aña uyan bulur Hāḡḡ'a vuşŭli
- 27 Ȳılmaḡ oldı dañi beş vaḡt şalāṭı
İkincisi dile Hāḡ'dan necātı

² Muhafaza et.

³ İslam'ın şartları hakkında.

⁴ Satıra “Erkek ü dişiye” şeklinde kaydedilmiş, daha sonra satır üstünde tashih edimiştir.

⁵ Satıra “bil ki” şeklinde kaydedilmiş, daha sonra satır üstünde tashih edimiştir.

⁶ Bu iki beytin kenarına Hz. Peygamber'in “İslam beş esas üzerine kurulmuştur” mealindeki hadisinin asıl metni kaydedilmiştir. Hadis hakkında ayrıntılı bilgi için bk. *Hadislerle İslam*, 2020b: 451.

⁷ “silk-i sa'ādet” şeklinde yazılıp derkenarda tashih edilmiştir.

- 28 Oruc dutmağ daħi her yılda bir ay [96b]
Üçüncisi o şartların bunı say
- 29 Çehārumdur zekāt virmek ğaniler
Aña māni‘ olanlardır deniler
- 30 Beşincisi dürrür Ka‘be’ye ğitmek
‘Aceb hoşdur işi vaķtinde itmek
- 31 Şurūt-ı ħamseyi gel ezber eyle
Tūfı gibi kelāmın tatlu söyle
- 32 Bu cümle çünki farz oldu ey ğulam
Mu‘tekidler bulısar dārü’s-selām

**BEYÂN-I HER FERD Ü ZEN Kİ
MÜ’MİN Ü MÜKELLEF BÂŞED, BER-O
FARZEST Kİ BE-ŞEŞ ÇİZ-İ İMÂN
ÂVERD VE EZ-ÂN ŞEŞ YEKEŞ İMÂN
ÂVERDEN BE-ĤUDÂ TE‘ÂLÂ ‘AZZE
İSMUHÛ⁸**

- 33 Getür imân altı nesneye ey cān
İster iseñ Ĥudâ’dan faẓl u iĥsān
- 34 Ger birini bilmez ise bir kişi
Ziyād olur derūnında teşvīři
- 35 Mü’min olmaz ĥāşılı ol nā-sezā
Bulmayısar āĥiretde ĥiç cezā
- 36 İcmāl üzre beyān ide ey aĥī
Nedür imân diñle imdi sen daħi

⁸ Mümin ve mükellef olan her erkek ve kadının üzerine farz kılınmış altı iman ilkesi vardır, onlardan biri de Allah’a iman getirmektir.

- 37 İki nesneniñ adıdur bil ĩmān
İ'tikād it bu sözime bī-gümān
- 38 İnanmağ qalb ile dil ile ikrār
Hudā'nıñ zıkrını vird eyle tekrār

**NUĞUSTİN-İ EZ-ĀN ŞEŞ İMĀN
ĀVERDENEST BE-ĖUDĀ TE'ĀLĀ
'AZZE İSMUHÜ⁹**

- 39 Altıdan evvelkini bilgil *kodām*¹⁰ [97a]
Hāzret-i Allāh vardur di mūdām¹¹
- 40 Vir danıklık birligine Hudā'nıñ
Diñle imdi sözini bu gedānıñ
- 41 Birligine ne yüzdendür bil ey cān
Şerīki yok nazīri yok di her ān
- 42 'Aded yöninden degüldür birliği
Dime haqqında cüvān u pīrligi
- 43 Ezelidür ebedidür ol Hudā
Yimez içmez nā'im olmaz sermedā
- 44 Üsde altda degildür ol bī-mişāl
Ard u öñden münezzehdür lā-yezāl
- 45 Sağ u şoldan ol Hudā hem beridür
Toğma vü hem toğurmadan beridür

⁹ Bu altıdan birincisi ismi aziz olan yüce Allāh'a iman getirmektir.

¹⁰ Hangisi?

¹¹ Bu beytin yanına derkenara "āmentü bi'llāh" ibaresi kaydedilmiştir.

DER-ŞİFÂT-I ZÂTİYE-İ HUDÂ TE‘ÂLÂ
‘AMME NEVÂLUHÜ¹²

- 46 Şîfât-ı zâtîyesini bil ey dedem
Vücûd-ı zât beķā-yı zât ü kıdem
- 47 Çehārum añlagil vaħdet-i zâtı
Bulasın tā ki sen oddan necātı
- 48 Pencüm oldı devām-ı zāt ey cüvān
Bu kelāma vir danıklık bī-gümān

ŞİFÂT-I ŞÜBŪTİYYE DER-ĖAĖĖ-I
HUDÂ TE‘ÂLÂ^{13 14}

- 49 Ėudā-yı lā-yezālîniñ şîfâtların bil ey fānī
Vācib oldur müselmāna sekizdür bileğör anı
- 50 Ėayāt u ‘ilm ü Ėudret ü sem‘ ü baŗar-ı Yezdānī
İrāde vü kelām tekvīn budur şîfât-ı RaĖmānī

DŪVŪM İMÂN ĖVERDEN BE-
MELÂ‘İKETİHİ ALLĖĖHU TE‘ÂLÂ
CELLE ŞĖANUHŪ^{15 16}

- 51 İkinci de getür imān ey ‘amī
Melekler görme Ėussa vü Ėamı
- 52 Melekler de ol Ėudā’nıñ Ėulları
Beyān ide saña nice Ėālleri

¹² Lütuf ve ihsanı her şeyi kapsayan yüce Allah’ın zatî sıfatları hakkında.

¹³ Yüce Allah’ın subutî sıfatları hakkında.

¹⁴ Bu başlık ve başlığın altında yer alan iki beyit derkenara kaydedilmiştir.

¹⁵ İkinci: Şanı ulu olan yüce Allah’ın meleklerine iman getirmek.

¹⁶ Bu başlığın yanına derkenara “ve melâ’iketihi” ibaresi kaydedilmiştir.

- 53 Yimez içmez aşlā bilgil melekler
Mekānları zemīn ü hem felekler
- 54 Dişilik irkeklik anlarda yokdur [97b]
Velī bu bābda gūft ü gū di çokdur
- 55 Göz açup yuminca bunlar ey yigit
‘Āşī olmazlar Hūdā’ya sen işit
- 56 Anlarıñ kārları dā’im ‘ibādet
Şādır olmaz melekden hīç hıyānet

**SİVÜM İMĀN ĀVERDEN BE-
KİTĀBİ’LLĀHİ TE‘ĀLĀ¹⁷**

- 57 Üçünci de getir imān kitāba¹⁸
Bulasın feyzi rūḥ-i müstetāba
- 58 Di getürdüm imān cümle kitāba
Diñle sözüm düşme zinhār şitāba
- 59 Ne kadardur kitābların ‘adedi
Ol Hūdā’dan iste her dem mededi
- 60 Beyān idem saña anı ey dilir
‘Avn-i Raḥmān olur ise dest-gīr
- 61 On şahīfe indi gökden Ādem’e
Bunların cümlesi küfri hādime
- 62 İndi elli şahīfe Şīt’e ey yār
Tut kulağın bu kelāma be-her-bār

¹⁷ Üçüncü: Yüce Allah’ın kitabına iman getirmek.

¹⁸ Bu beytin yanına derkenara “ve kütübihī” ibaresi kaydedilmiştir.

- 63 Hâzret-i İdrîs'e elli şahîfe
İndi gökden du'â it gel nahîfe
- 64 İndi İncîl bil <ki> Hâzret-i 'İsâ'ya¹⁹
Tevrât indi Kelîmu'llâh Mûsâ'ya
- 65 Hâzret-i Dâvûd'a indi bil Zebûr
İstimâ' it Hâk kelâmın olma dūr
- 66 İndi Furkân Muḥammed Muştafâ'ya
Kân-ı 'ilm [û] yûzi şems-i duḥâyâ
- 67 Cümlesinden soñra geldi di Qur'an
Okı her dem odur sebab-i gufrân
- 68 Mensûḥ itdi cümleññ hükmini bil
Hükmi bâkî kıyâmete deñ bil [98a]
- 69 Cümlesini di Hudâ'nın kelâmı
İki dârda bulasın tâ selâmı
- 70 Oldı yüz dört kitâbın cümlesi hem
Dördi büyük şahîfe bâkîsi hem

ÇEHÂRUM İMÂN ÂVERDEN BE- RUSUL-İ HUDÂ 'AZZE İSMUHÜ²⁰

- 71 Çehârum vir danıklık sen ey cüvân²¹
Ol Hudâ'nın resûli var bil hemân
- 72 Aña dirler resûl diyü bil ey cân
Kitâb u şer'-ile göndüre Raḥmân

¹⁹ Burada Hz. İbrahim'e indirilen on sayfa bahsinin yer almadığı görülmüş. Müellif *Risâle-i İ'tikâdiyye* isimli eserinde de ilgili kısımda aynı bahse yer vermemiştir.

²⁰ Dördüncü: İsmi yüce olan Allah'ın peygamberlerine inanmak.

²¹ Bu beytin yanına derkenara "ve rusulihî" ibaresi kaydedilmiştir.

- 73 Ola yāḥud kitāb ki anıñ ey yār
Ḥaḳḳ'a da'vet ide insānı her bār
- 74 Bundan evvel nebī olmuş ola ol
Taḫṣīlını diñle ey būyī uşul²²
- 75 Nebī oldur vire Ḥaḳ'dan ol ḥaber
İ'tikād budur u ḳavl-i mu'teber
- 76 Ḥaber vire ğay(ı)bdan ol dem-be-dem
Vāsıta it vaḥy-ile bil ey dedem
- 77 Eḥaşş oldı resūl imdi ey ğulām
E'am oldı nebī diğil ve's-selām
- 78 Didi ba'zī her nebīdür bil resūl
Farḳı yokdur imdi ey būyī uşul
- 79 Eşah ḳavli beyān itdim ey imām
Farḳı vardur tut ḳulağın ber-devām
- 80 Su'al oldı zīrā ki ol Resūl'e
Leṭāfet bāğında ol ğonca güle
- 81 Beyān idüp didi böyle süḥanlar
Yüz yigirmi dört biñ oldı nebīler
- 82 Bunların içinde mürseller ḳamu
Üç yüz on üç oldılar bilgil hemü
- [98b]

²² بوجاهول Kâtibî'nin iki manzumesinde üç kere kullandığı bu ifadenin anlamı tespit edilememiştir.

TAFDİL-İ RUSUL BER-MELÂ'İKE²³

- 83 İnmemişken bunlar aşlâ felekden
Bunlar efđal oldu cümle²⁴ melekden
- 84 Oldı cümle peyamber nesl-i insân
Kılmadılar ol Hudâ'ya di 'işyân
- 85 Melekleriñ resülleri ki anlar
Nebîniñ gayrıdan efđal di bunlar
- 86 Nebîniñ mâ'adâ ol mü'min insân
Efđal oldu sâ'ir melekden ey cân
- 87 İşlemedi nebîler di kebâ'ir
Şadır olmadı hem aşlâ şağâ'ir
- 88 Müte'alliğ ola hissete ya'nî
İ'tikâd it böyle ey nûr-i aynî

BEYÂN-I KAVL-İ MUHTÂR DER-İN MA'NÂ²⁵

- 89 Yüz yigirmi dört biñ oldu ey cüvân
Kamu mürsel sözimi it gel iz'ân
- 90 Efđal oldur 'aded ta'yîn itme gel
İcmâl üzre bu kelâmı böyle bil
- 91 Evvelini bil ki Âdem şafâdur
Âhirini Muḥammed Muştafâ'dur
- 92 İcmâl üzre getir cümleye imân
Kalmaya kalbiñde şübhe ey cüvân

²³ Resullerin meleklerden üstünlüğü.

²⁴ Satıra "kamu" şeklinde kaydedilmiş, daha sonra satır altında tashih edimiştir.

²⁵ Hz. Peygamber'in bu manadaki sözü hakkında.

**PENCŪM İMÂN ĀVERDEN BE-RŪZ-I
KİYĀMET²⁶**

- 93 Beşinci de digil rūz-ı kıyāmet
Kopsa²⁷ gerek diñle sözüm tamāmet
- 94 Kimi görür ol Hudā’dan çok in‘ām [99a]
Kimi olur günāh ile di bed-nām
- 95 Getür imān cennete de sen hemān
Mahlūk olupdur muḥakḳak di el-ān
- 96 Dūzaḥa da bunuñ gibi di sözüñ
Ġāfil olma bu sözime aç gözüñ
- 97 Kıyāmeti heme it gel endişe²⁸
Şalāḥ u zühdi kıl kendüñe pīşe
- 98 Bī-vefādur bu dünyā bilgil ey yār
Şaḳın aldanma mekkārına zinhār
- 99 Lisānıñı şakla her dem ḥaṭādan
Olasın tā emīn yarın belādan

**ŞEŞUM İMÂN ĀVERDEN BE-ḤAYR U
ŞER Kİ EZ-ḤUDĀ MĪ ĀYED²⁹**

- 100 Getür imān Muḥammed ḥayrū’l-beşer³⁰
Şeşum bilgil ol Hudā’dan ḥayr u şer

²⁶ Beşinci: kıyamet gününe iman getirmek.

²⁷ Satıra “Olsa” yazılmış daha sonra satır altında tashih edilmiştir.

²⁸ Takip eden üç beyit sayfanın sol altında derkenara kaydedilmiştir.

²⁹ Altıncı: hayrın ve şerrin Allah’tan geldiğine iman getirmek.

³⁰ Bu beytin yanına derkenara “ve’l-kaderi ḥayrihi ve şerrihi min-Allāhu te‘ālā” ibaresi kaydedilmiştir.

- 101 İrişürse nef' ü zar ger âdeme
Ol Hudâ'nın emri ile bil heme

**ĞÂ'İLE-İ KÜFR Ü MAHV KERDEN-İ
'İBÂDET EL-'İYÂZU Bİ'LLÂH³¹**

- 102 Diñle sözüm imdi ey yüzi kamer
Maḥbûbuñ çün³² Ebū Bekr-ile 'Ömer
- 103 Hilm ü ḥayā kânı oldu çü 'Osmān
'Alī 'ilmiñ ḳapusı şāh-ı merdān³³
- 104 Anları sevmeyen dīnden berīdür³⁴
Çāh-ı düzaḥ hem anlarıñ yeridür
- 105 'Adāvet eyleyen ol Çār Yār'e
Ḳoyısar rüz-ı ferdā yüzi ḳare
- 106 Cehūd'uñ merkebi olup revān ol
Gider cehenneme şaşırıser yol
- 107 Muḥibbi yüz biñ anlarıñ hemişe
Budur rāh-ı Ḥaḳ'a gidene pīşe
- 108 Anlarıñ eşerine yūri muṭābıḳ
Ḳavl ü ḥālīñ ola şer'e muvāfıḳ
- 109 Diñle imdi sözümü gel ey ḡulām
Söyler-iseñ söyle ḥayr-ile kelām

³¹ Küfür belası ve ibadetleri yok etmek (Allah'a sığınırım).

³² Satıra "Maḥbûbuñdur" şeklinde kaydedilmiş, derkenarda düzeltilmiştir.

³³ Satıra "ḳapusıdur bil ey cān" şeklinde kaydedilmiş, derkenarda düzeltilmiştir. Ayrıca düzeltilen metnin altına Hz. Peygamber'in "Ben ilmin şehriyim, Ali onun kapısıdır." mealindeki hadisin asıl metni kaydedilmiştir. Hadis hakkında ayrıntılı bilgi için bk. Yılmaz, 2013: 128.

³⁴ Takip eden üç beyit sayfanın üstünde derkenara yazılmış olup kırmızı renkteki sah kayıtları ile yeri müstensih tarafından işaret edilmiştir.

- 110 Bir kişi ger söylese küfri hemān
Qalmaz anda zerrece bilgil imān
- 111 Nikāhı fesh olur anıñ der-ān dem
el- ‘İyāzu bi ‘llāh³⁵ andan di her dem
- 112 Her ne deñli itdi-y-ise ‘ibādet
Olur žāyi‘ görür bisyār nedāmet
- 113 Haccı dağı bātıl olur ey ‘amī [99b]
Şālih ü zāhide olgil hem-demī
- 114 Namāzı da қаzā³⁶ itsün mi ol kes
Lāzım olmaz қаzāsı ey hoş-nefes
- 115 Lākin andan hāşıl olan sevābı
Olur žāyi‘ aña bir hoş cevābı
- 116 Ğā’ilesi nedür küfrün imdi bil
Dūzađ içre ebed қalmaқ şöyle bil
- 117 Mużırr olsa küfri söyleyince ol
Olur mürted bulmayısar ğayra yol
- 118 Şöyle fetvā virdi aña müftüler
Helāl olur қatli anıñ didiler
- 119 Rucū‘ itse şoñra ol kiři yine
Mü’min olur giriser yine dīne
- 120 İtsün ol kes yā İlāhī Kirdġār
Her ne deñli oldum ise günāhkār
- 121 Şādır oldıysa küfür imdi benden
Tevbe itdim umaram fażlı senden

³⁵ Allah’a sığmırım.

³⁶ Satıra “edā” şeklinde kaydedilmiş, derkenarda düzeltilmiştir.

- 122 Peşmân oldum nâdim oldum kavlime
Daħi nâdim oldum imdi fi'lime
- 123 Tevbe itdim rucû' itdim İlâhî
Bilmezem ben senden özge penâhı
- 124 Yeñi başdan itdim İslâm'ı kabûl
Cennetiñe müyesser kıl sen vuşul
- 125 Hem resûlün Muḥammed Muştafa'ya
Selâm olsun aña bî-ḥadd ü ğāye
- 126 Getürdüm aña da imân şimdi ben
Kabûl eyle 'özrimi lutf idüp sen

**BEYÂN-I NİKÂH BESTEN BA'D EZ-
KÜFR EL-İYÂZU Bİ'LLÂH³⁷**

- 127 İcmâl üzre bu kelâmı söyleye [100a]
Nikâhı daħi tecdîd eyleye
- 128 Ḥatunından vekâletin ol kişi
Alsın evvel tâ ki gide teşvîşi
- 129 Şâhid olmazsa da olur ey imâm
Bu sözime tut kulağın ber-devâm
- 130 Gele iki müslimânın yanına
Ḥelâl ola tâ ki anın cânına
- 131 Yine kendü ḥatunımıñ ey yigit
Şübhem oldı nikâhında sen işit
- 132 Vekâletim ḥasebiyle imdi ben
Kabûl itdim ḥelâllige diñle sen

³⁷ Küfürden sonra (Allah'a sığınırım) nikahlanmak hakkında.

- 133 Duta şāhid iki ādemi ey cān
Yaḥşı olur dise böyle be-her ān

**BEYĀN-I MEZḤEB-İ İMĀM-I EBŪ
ḤANĪFE RAḤMETU'LLĀHİ 'ALEYH³⁸**

- 134 İ'tikādda mezhebimi bil ey yār
Ehl-i sünnet ẗarīkidür di her bār
- 135 'Amelde mezhebim diñle ey gūlām
İmām A'zām mezhebidür ve's-selām

**BEYĀN-I MEZĀHİB-İ E'İMME-İ
ERBA'A RAḤMETU'LLĀHİ TE'ĀLĀ
'ALEYHİM ECMA'İN³⁹**

- 136 Bu sözimi diñle gel ey suḥan-dān
'Ālem içre olasın gül-i ḥandān
- 137 Ol Ḥudā'ya dā'imā sen di ḥamdi
Çār mezheb oldı dīn-i Ahmedī
- 138 Çār mezheb şāhibini ey yigit
Beyān idem cümle anları işit
- 139 Evvelā bil İmām A'zām'dur ki ol
Bāb-ı dīnde gösterüpdür toğrı yol
- 140 İkinci de İmām Şāfi'ī ey cān
Raḥmet itsün aña Dādār-ı Cihān
- 141 Üçünci de İmām Mālik bil ey yār
İmām Ḥanbel ile oldı tamām çār

[100b]

³⁸ İmam Ebû Hanîfe'nin (Allah'ın rahmeti üzerine olsun) mezhebi hakkında.

³⁹ Dört İmam'ın (Allah'ın rahmeti hepsinin üzerine olsun) mezhepleri hakkında.

- 142 Rāzî olsun cümlesinden ol Hudā
Ma‘mūr olsun tarîkleri sermedā

**BEYÂN-I İMTİYÂZ-I MEZÂHİB-İ
E’İMME RAHİM’ALLÂHU TE’ÂLÂ⁴⁰**

- 143 *Biyâ gūyem to-râ ey cān-ı kâtib*
To-râ dehed Hudā ‘ilm ü merâtib⁴¹
- 144 Tût kulağın⁴² baña ey gonce-i nâz
Nicedür mezhebiñi kıl imtiyâz
- 145 Çār mezheb haķ idüğün ey imām
İtme inkār tâ olasin müstedām
- 146 Çār mezheb böylece bile ey yār
Mezhebimiz şavābdur haṭāya ihtimāl var
- 147 Haṭādur āhiriñ mezhebi ey cān
Şavāba ihtimālî vardı her ān

**ECDÂD-I MUHAMMED ‘ALEYHI’Ş-
ŞALÂTU VE’S-SELÂM**

- 148 Gūşıñı tût baña ey iki gözüm
Rūḥa ğidā durur cümle bil sözüm
- 149 Nişār idem bu meydānda le’ālî
İstimā‘ it ḥulūş üzre me’ālî

⁴⁰ İmamlar’ın (Yüce Allah rahmet etsin) mezheplerinin imtiyazı hakkında.

⁴¹ Ey şu katibin canı, sana söyleyeyim, Allah sana ilim ve yüksek dereceler versin.

⁴² Satıra “gūşıñı” şeklinde yazılıp derkenarda düzeltilmiştir.

- 150 Beyān idem Muḥammed Muştāfā'nın
Neslini ol server-i enbiyānıñ
- 151 Atasınıñ nāmı 'Abdu'llāh idi
Neler kıldı diñle Allāhu Hādī
- 152 Dedesidür 'Abdu'l-muṭṭalib anıñ
Böylece bil qalmaya hıç gümnānıñ
- 153 Hāşim oldu bunıñ pederi ey cān [101a]
İbn-i 'Abdī'l-menāf ey şāhib-īmān

ECDĀD-I İMĀM EBŪ ḤANĪFE
RAḤMETU'LLĀHU TE'ĀLĀ 'ALEYH

- 154 İmām A'zam ḥazretiniñ ey imām
Nu'mān idi ismi anıñ dī müdām
- 155 Atasıdur Sābit bin Ṭāvūs ol
Hürmüz bin Nüşirevān oğlu ol

HĀTİME

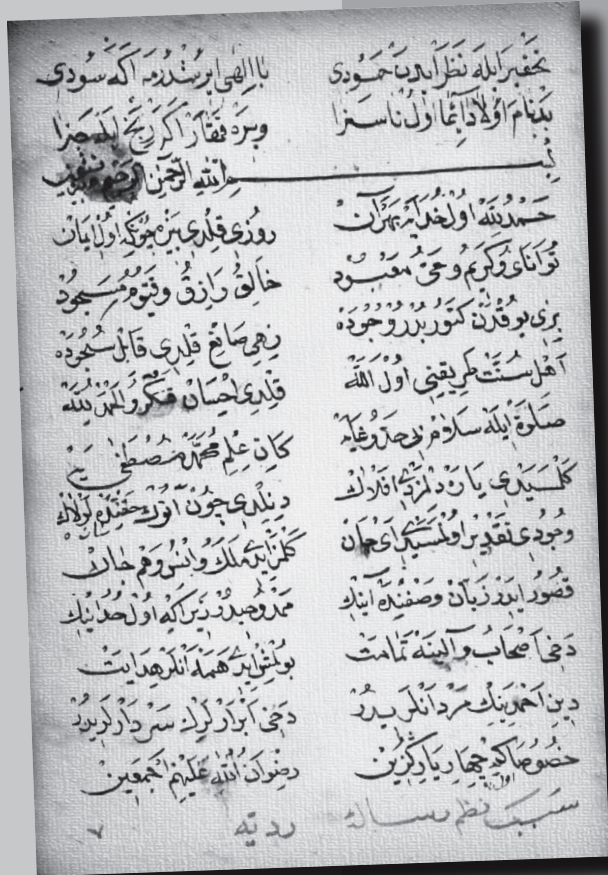
- 156 *Ḥamdü li'llāh risāle çün şod tamām*⁴³
Ol Hudā'nıñ 'avni ile ey imām
- 157 **Kātibī**'niñ sözlerini it kabül
Şefi' ola tā ki yarın ol Resül
- 158 Sene irişdi biñ seksen yediye
Didim nazm-ile nāmını hediye

⁴³ Allah'a hamd olsun risale tamamlandı.

- 159 Pesendim var ol nihād-ı şāfiye
Ki ān dāned şî' r ü vezn ü kâfiye⁴⁴
- 160 Bilür ki müşkil olur tab'a ey cān
Getüre sözleri vezne be-her ān
- 161 Murād olan bu fā'ide ey cüvān
Zîkr-i hayr-ile añılmağdur hemān
- 162 Murādım bu ki bir merdān-ı Hudā
Görübeni kıla haqqımda du'a
- 163 Bahāne ola zîkr-i hayra ey cān
Bağışlaya suçum Dādār-ı Cihān
- 164 Oğuyuben yazanıñ hem İlāhî
Her ne kadar olur ise günāhı
- 165 Bağışla cürmini sensin çü ğaffār
Güneh-bîn ü perde-püşî ü settār
- 166 Taḥkîr ile nazar iden ḥasūdı [101b]
Yā İlāhî irüşdürme aña sūdı
- 167 Bed-nām ola dā'imā ol nā-sezā
Vire Qahhār aña renc ile cezā

⁴⁴ Şiir, vezin ve kafiyei bilen.

Risāle-i Reddiyye

BİSMİ'LLÂHİ'R-RAḤMÂNİ'R-RAḤÎM

[101b]

- 1 Ḥamdü li'llāh ol Ḥudā'ya be-her ān
Rūzī kıldı bize çünkü ol imān
- 2 Tüvānā vü kerīm ü ḥayy ü ma'būd
Ḥālīk u rāzık u kıyyüm u mescüd
- 3 Bizi yokdan getirüpdür vücūda
Zihī şāni' kıldı kâbil sücūda
- 4 Ehl-i sünnet tarīkını ol Allāh
Kıldı iḥsān şükr ü el-ḥamdü li'llāh
- 5 Şalāt ile selām bī-ḥadd u ġāye
Kān-ı 'ilm Muḥammed Muştafā'ya
- 6 Gelmeseydi yaradılmazdı eflāk
Dinildi çün anuñ şānında¹ *levlāk*²

¹ Satıra “ḥaḳḳında” yazılıp satır altında “şānında” şeklinde düzeltilmiştir.

² Beytin hizasında olacak şekilde derkenara iktibas edilen hadisin tam metni kaydedilmiştir. Hadis hakkında ayrıntılı bilgi için bk. Yılmaz, 2013: 456.

- 7 Vucûdî taqḍîr olmasaydı ey cān
Gelmez idi melek ü ins ü hem cān
- 8 Kuşūr ider zebān vaşfinda anıñ
Memdūhıdur zīrā ki ol Ḥudā'niñ
- 9 Daḥi aşḥāb u āline tamāmet
Bulmuş idi heme anlar hidāyet
- 10 Dīn-i Aḥmedī'niñ merdānlarıdur
Daḥi ebrārlarıñ serdārlarıdur
- 11 Ḥuşūşā kim ol Çehār Yār-i güzīn
Rıḍvānu'llāhi 'aleyhim ecma'in

SEBEB-İ NAZM-I RİSĀLE-İ REDDİYYE

- 12 Muḥammed Efendi a'nī Sivasī [102a]
Umaram ki dırāz ola bekāsı
- 13 Ta'līm itdi baña evvel 'aḳā'id
Gerekdür cümleden evvel 'aḳā'id
- 14 Oḳudurdu baña Mollā Celāl'i
Gider idi bu gönlümün melālī
- 15 Zihī zāhid zihī fāzıl ü kāmīl
Zihī 'ābid çünki şer'-ile 'āmīl
- 16 Kelāmıdur anıñ kimyā vü iksīr
Fāzıl u hem kāmīl ü ehl-i tefsīr
- 17 Sebeb oldu du'a-yı ḥayrī ey cān
Zuhūr itdi ḳalbime nice evzān
- 18 'İnāyet ḳıldı ol demde çü Fettāḥ
Zebānım ḳıldı genc-i ḳalbe miftāḥ

- 19 Lisān-ı Türkī’de nazm itdim ey yār
Göre nef’ini anıñ ‘ämme her bār

**DER-İŞBĀT-I ‘AZĀB-I QABR VE RED
KERDEN-İ İ‘TİZĀLİ³**

- 20 ‘Azāb-ı qabri inkār itme ey yār
Ki tā yarın olmayasın şerm-sār
- 21 Hāzer kıl qavl-i i‘tizāliden hem
Bāb-ı dīnde budur cümleden ehem
- 22 Didi ba‘zı Rāfıẓī-i bī-dīn
‘Azāb görmez qabr içinde sengīn
- 23 *Me‘a hāzā*⁴ Furqān içre ol Hudā
Beyān itdi vaşfın anıñ hüveydā
- 24 Daḥi tekzīb ider qavlin eḥādiş
Hidāyet bulmadı kūr oldu ḥabīs⁵
- 25 Hikmetinden su’āl olmaz bī-gümān
Fā’il-i muḥtār oldur ey cüvān
- 26 Daḥi tekzīb ider qavl-i i‘tizālī [102b]
Üç maḳāmāt ile İmām Gazzālī

MAḲĀM-I EVVEL

- 27 Maḳām-ı evvelde hoş itdi beyān
İ‘tikād it qabriñ içinde ‘ayān

³ Kabir azabının ispatı ve Mu‘tezile’nin reddi.

⁴ Bununla birlikte.

⁵ Derkenara Hz. Peygamber’in konuyla ilgili hadisi kaydedilmiştir. Hadis hakkında ayrıntılı bilgi için bk. *Hadislerle İslam*, 2020c: 567-571.

- 28 Şoğar her dem vücūd-ı meyyiti mār
Görmez anı kimse çeşm-ile zinhār
- 29 Didi zīrā budur emr-i āhîret
Bilür ancak bunu ehl-i başîret
- 30 Temsîl itdi daği bir hoş mağālî
Gözün aç kim ‘aceb dimiş mişālî
- 31 Kaçan gelse idi Cibrîl Resûl’e
Bile olsa kamu aşhâbı ile
- 32 Görmez idi bir kes anı der-ân hāl
Getürürler idi îmân bî-muḥāl
- 33 İnanursañ bu sözime sen ey cān
‘Azāb-ı kabre vardur sende îmân

MAĞĀM-I DÜVÜM

- 34 Tezekkür it ikincide emr-i nā’im
Görür düşde şoğar mār anı dā’im
- 35 Cisme zahmet virince anda ol mār
İder şayḥaları ol demde nā-çār
- 36 İzṭırāba düşer ol demde ol merd
Zahm-ı mārî tatduğunca ey cüvān-merd
- 37 Görürsin zāhirā sen anı ḥ’ābda
Sükûn üzre yatur ol cāme ḥ’ābda
- 38 ‘Azāb-ı kabri böyle i’ṭikād it
Mişâldür bu ḥakīmāne nazar it
- 39 Hevā-yı nefse tābî‘ olma ey cān
Böyle taḥkîk idüpdür ehl-i ‘irfān
- [103a]

- 40 Bu mişālî daḥî böyle bil ey ‘am
Kalmaya gönülünde gūşşa vü hem ğam

MAḲĀM-I SİVŪM

- 41 Maḳām-ı sālîşde didi ḥaḳāyık
Te’emmül it kim göresin daḳāyık
- 42 Cümleden bir itse idi ger ḥased
Göriserdür zaḥm-ı mārı hem cesed
- 43 Tebdıl olur zaḥm-ı mārā bed-ef’āl
Böyle taḥḳîḳ itdi ol şîrîn-maḳāl
- 44 İtmek-içün ehl-i rāfîzî taḥḳîr
‘Azāb-ı ḳabri böyle itdi taşvîr

BER-ḤAZER BŪDEN-İ ĀSĪB-İ ‘AZĀB-I ḲABR⁶

- 45 Bir ḥadîş içre buyurdı ol Resûl
Diyem anı diñle ey bŷyî uşûl
- 46 Ehl-i gŷruñ ekşerine ey yigit
‘Azāb olmak neden imdi sen işit
- 47 Tene bevl toḳunmadandur ey cān
Key ḥazer it bu ḥuşûsda be-her ān
- 48 Şıḳdugını daḥî terk eyle ey yār
Zaḥm-ı mārduḥ ḥazer eyle be-zinhār

⁶ Kabir azabının felaketinden sakınmak.

ḤİKÂYET-İ DER-İN MA‘NÂ⁷

- 49 Evâ’ilde var idi iki kişi
Birisiniñ bed idi dâ’im işi
- 50 Ğazabnâk olup<en> didi ol bed-ef’âl
Bilme misin beni sen ey dūn-ḥuşāl
- 51 Ḥakīmāne virdi ol daḥi cevāb [103b]
‘Aceb sözdür ‘ākilāne *to deryāb*⁸
- 52 Hoş bilürem didi aşıñı seniñ
Āhiriñi daḥi nice me’meniñ
- 53 Aşıñ oldur ki bir kaṭre-i menī
Nā-pāk idiñ baḳ aşıñı ey denī
- 54 Düşe idiñ ṭonına ger pederiñ
Yuyıardı seni üç kez māderiñ
- 55 Zīrā nā-pāk idiñ ey dūn-himmet
Baḳ aşıñı koyma baña minnet
- 56 Maḳbūl olmazdı seniñle ‘ibādet
Vācib idi muşallīye şıyānet
- 57 Āhiriñi daḥi bilürem ki hoş
Yatıarsın ḳabriñ içinde bī-huş
- 58 Çüriyüben olıarsın zīr-i ḥāk
Yaḥşı bildim ben seni ey nā-pāk
- 59 Bilmezem ki ehl-i zamāne ey cān
Muttaşıfdur gūrūr ile be-her ān

⁷ Bu manada üzerine hikaye.

⁸ Sen idrak et.

- 60 Aşlına bakmaz meger ol bî-‘aķ(ı)l
İdevirem saña diñle ben naķ(i)l
- 61 *Çe hoş fermūd ol Maħbūb-ı Hudā*⁹
Ser ü cānım anıñ yolında fedā
- 62 Kureyş’iñ fażlı yok sâ’ir ‘Arab’a
İstimā‘ it düşme ey yār herebe
- 63 ‘Arab’ıñ fażlı yok ‘acemden ey yār
İllā taķvā ile Hālık’a her bār
- 64 Korkar-ısa her ki Hālık’ından ol
Cenāb-ı ‘İzzet’de maķbūl durur ol
- 65 Eyle olsa gūşıñı tut ey aķı
Olasın maķbūl-i Yezdān sen daķı
- 66 Bu ħadīsıñ mefhūmıyla ‘āmil ol [104a]
Gösterüpdür zīrā saña toĝrı yol
- 67 Yā İlāhī **Kātib**-i bī-nevā
Kıldı zāyi‘ ‘ömrini vāh dirĝā
- 68 Erĥame’r-rāĥimīn sensin İlāhī
Cemī‘-i maħlūkātıñ hem penāhı
- 69 Āb-ı rüyı hürmetine Resūl’üñ
Baĝışla cürmini luţf it bu ķuluñ
- 70 ‘Azāb-ı ķabre vardur çün ĩmānı
Derūnında zerrece yok ĝümānı
- 71 Getürsin ķabr içinde ol şehādet
Cevāb virsün ser-be-ser ol şehādet

⁹ Allah’ın Habib’i ne güzel buyurdu.

**DER-İSBÂT-I ‘AZÂB-I KABR DER-
HAĞĞ-I BA‘ZÎ ‘ÂŞÎ MÜ’MİN VE DER-
HAĞĞ-I KÂFİR MUTLAĞÂ¹⁰**

- 72 ‘Azâb-ı kabri kim göriser ey cân
Ba‘zî ‘âşî mü’min ü ehl-i ‘işyân
- 73 Kâfirîne mutlakâdur bu ahvâl
İ’tikâd it budur bihterîn aqvâl
- 74 Su’âl olur ehl-i gûra tamâmet
Cevâbını virür mü’min şehâdet
- 75 Didi zîrâ ol Resûl-i pür-şafâ
Di şalâvât ber-revân-ı Muştafâ
- 76 Kaçan ölse idi sizden biriñiz
Kabir içinde olsa idi yiriñiz
- 77 Dinle hâliñ nice olısar bil ey cân
Te’yitân-ı melekân-ı esvedân
- 78 Su’âl iderler Hudâ’dan evvelâ
Gûş bâ-men kon kelâmî nâkilâ¹¹
- 79 Su’âl ider ol melekler anda dir
Sen Hudâ vü Resûl’üñden haber vir
- 80 Hem-reh oldıysa Hudâ’nıñ rahmeti **[104b]**
Cevâb virüp görmez aşlâ zahmeti
- 81 Dir ki rabbim ol Allâh’dur bî-mısal
Hem nebîmdür ol Muḥammed hoş-ḥışâl

¹⁰ Asi müminlerin bazılarına, dinsizlere ise mutlaka gelecek olan kabir azabının ispatı.

¹¹ Beni dinle ve duyduklarını aktar.

- 82 Bu kelāmı söyleyince ol kişi
Āsān olur kabır içinde her işi
- 83 Ol maħalde görür çok luř u kerem
Görmeyiser cismi derd ü hem verem
- 84 Bu kelāmı dinleyiser melek dir
Taħsīn idüp ol kişiye olar dir
- 85 Bilür idiñ bu kelāmı sen ey cān
Vireceksin kabriñ içinde ‘ayān
- 86 Şoñ deminde ol melekler ne dirler
*Nem [ke-]nevme ‘l- ‘arūs*¹² diyüp giderler
- 87 Açılır ğurfeler kabrinden anıñ
Temāşāsın ider bağ-ı cinānıñ¹³
- 88 Zamān-ı haşre dek sürer şafāyı
Kabır içinde görmez aslā cefāyı
- 89 Zihī baħt u zihī ‘izz ü sa‘ādet
Aña hem-rāh ola şıdķ u şehādet
- 90 İlāhī ol Ĥabīb’iñ hürmetine
Giricegez ben ol hışn-ı mefīne
- 91 Su’āl idince benden ol melekler
Ki senden ğayrıya geçmez dilekler

¹² “Gelin uykusu gibi uyku uyu.” manasına gelen bu Arapça ibare, sorgu meleklerinin kabirde inananlara vereceğı müjde ile ilgili “Münker ve Nekir melekleri, ‘Uyu, sevgilinin uyandıracağı bir damat gibi, *bir gelin gibi uyu*, yeniden diriltilinceye kadar’ diyerek müjdelerler o mümini.” mealindeki hadisin asıl metninden kısmi iktibastır. Hadis hakkında bilgi için bk. *Hadislerle İslam*, 2020a: 252-253.

¹³ Buradan itibaren takip eden altı beyit derkenara kaydedilmiş olup kırmızı renkteki sah kayıtları ile metindeki yeri müstensih tarafından işaret edilmiştir.

- 92 Müyesser kıl baña kavlı-i şavâbı
Virem anlara ben bir hoş cevâbı
- 93 Ger yoğ-ısa îmânı ol kişiniñ
Görmeyiser hayrını bir işiniñ
- 94 Ebkem olup virmez anda hîç cevâb
Göriserdür kabır içinde ol ‘azâb
- 95 Şoñ deminde ne dir ol merd-i nâ-dân
İl ne dirse didim ben de bî-gümân
- 96 Kabri olur anıñ câh-ı düzağ dir
Şiddetiyle şıkısar hem anı yir
- 97 İşidine melekler dir bu sözi
Bilür idiñ diyecek sen bu sözi
- 98 Mezârından düzağ içre maķâmın
Seyr idiser şubh u şâmda maķâmın

**BEYÂN-I ŞÜBHE DER-SU’ÂL ŞODEN
EZ-ENBİYÂ¹⁴**

- 99 Kıldı bir şübhe velîkin ey ahî
Beyân idem diñle bir hoş sen dağî
- 100 Cā’iz olur mı nebîden bu su’âl
Didi ba’zî su’âl olmaz *huz me’âl*¹⁵
- 101 Mollâ Celâl taḥkîk itdi bu sözi
Degildür muṭlaķâ didi aç gözi

[105a]

¹⁴ Peygamberlerden sual olacağına dair şüphenin açıklanması.

¹⁵ Sonunu düşün.

- 102 Me'mūr olan ğayrınıñ şer'ine dir
Bu su'āle māni' olmaz anda dir
- 103 Nebīsinden su'al olsa ey cüvān
Cā'iz olur didi ol sâhib-îmān

BEYÂN-I MİZÂN VE FEVÂ'İD-İ ÂN¹⁶

- 104 Beyân idem saña aḥvâl-i mizân
Bermegîr ser çün diraḥt der-ḥazân¹⁷
- 105 Vir danıklık olduğına mizânıñ
Su'al itme niteliginden anıñ
- 106 Kırılısar durur rûz-ı cezâda
Cedel itme bu mişâli kazâda
- 107 Biliniser herkesiñ itdiği kâr
Biñ ḥazer it itme anı sen inkâr
- 108 İ'tizâlî zîrâ inkâr itdiler
Şaşubeni egri¹⁸ yola gitdiler
- 109 Didiler ki 'amel a'râzdur ey cân
Mümkin olmaz i'âde eyle iz'ân¹⁹
- 110 Muḳâbilde virürüz biz cevâbı
Her ḥaḫâdan berî ḳavl-i şavâbı
- 111 Ḥayr iderse kişi bed-gümân meber
Cism-i zûlmânî olısar al ḥaber

¹⁶ Mizan ve faydalarının açıklanması.

¹⁷ Hazana uğramış ağaç gibi başını geri çek, mutevazı ol.

¹⁸ Satıra “ğayrı” yazılıp derkenarda “egri” şeklinde düzeltilmiştir.

¹⁹ Satıra “i'âdesi bî-gümân” yazılıp derkenarda “i'âde eyle iz'ân” şeklinde düzeltilmiştir.

- 112 İşler ise ger bu arada günāh
Cism-i zūlmānī olisar orada
- 113 Mülzem olur bunuñla i 'tizālī
‘Āciz olup daħi itmez su’ālī

[105b]

BEYĀN-I SU’ĀL KERDEN-İ HÜDĀ DER-
RŪZ-I KİYĀMET EZ-BENDEGĀN²⁰

- 114 Hisābı daħi itme gel sen inkār
Yaqīn olma ehl-i ‘iṣyāna zinhār
- 115 Bāb-ı i ‘tiḳādda ol ṣābit-ḳadem
Arta faẓlñ gün-be-gün hem dem-be-dem
- 116 Beyān ider ḫikmetini kāmilīn
Ol Hūdā’nın ṣer‘i-y-ile ‘āmilīn
- 117 Ma‘lūmıdur ḫod Cenāb-ı ‘İzzet’iñ
Muḳteżāsı nedür bunda ḫikmetiñ
- 118 Beyān idem ḫikmetinden su’ālīñ
İstimā‘ it arta faẓl u kemālīñ
- 119 Cenāb-ı ‘İzzet’de maḳbūl ḳulını
Ehl-i ‘arṣa beyān ider ḫālını
- 120 Ki dünyāda bilür idi fenāsın
Gözedürdi Ḫālīḳ’iñdan rızāsıñ
- 121 Rāzıḳ’ından bulur faẓl u ṣevābı
Ḫelālinden virince ol ḫisābı²¹

²⁰ Kıyamet günü Allah’ın kullarından sorgusunu beyan eder.

²¹ Satıra “cevābı” yazılmış, derkenarda düzeltilmiştir.

- 122 Su'āl olunca anda bil ey püser
Taḥsīn ider ehl-i maḥşer ser-be-ser
- 123 Bilsin içün anda herkes bu ḥālī
Kullarından anıñ içün su'ālī
- 124 Ākil ise ḥarāmı bu fezāda
Cezāsını çeker rüz-ı cezāda
- 125 Bunıñ daḥi ḥālını böyle ey cān
Seyr idiser cemī'an ehl-i meydān
- 126 Ḥā'ib olur ol arada ol kişi
Bed idi çün dār-ı dünyāda işi
- 127 Hikmeti mīzānında ey yigit
Bunuñ gibidür kelāmımı işit

[106a]

**DER-BEYÂN-I İŞBÂT-I MEVCÛD
BÛDEN CENNET Ü CEHENNEM Ü RED
KERDEN-İ İ' TİZÂLÎ²²**

- 128 Bu kelāmda daḥi var bisyār māl
İstimā' it imdi ey şāḥib-kemāl
- 129 Beyân ide saña aḥvāl-i behişt
Bu kelāmı diñle ey nîk-sirişt
- 130 Ol Hudā'ya şükr ü sipās ü minnet
Viriserdür mü'mine anda cennet
- 131 'Azāb ider kāfir ü hem 'aşīye
Yakın olma şaḳın ḳalb-i kāsīye

²² Cennet ve Cehennemin var olduğunu ispat ve Mu'tezile'nin reddi beyanındadır.

- 132 Tekzîb itme bu kelâmı ey yigit
Naqlîdür bu söze hoş i' tîkâd it
- 133 Nice tahkîk iderler diñle kelâm
Beyân idem var mıdur dârü's-selâm
- 134 Dañi mañlûk oldu mı nâr u cehîm
Şiddetinden *nigeh dâred*²³ ol Rañîm
- 135 İ'tîkâd it yâre diyüpdür el-ân
Bu kelâmı diñle sen ey hoş-iz-ân
- 136 İ'tizâlî inkâr ider bu kavli
Hâzer it kim hilâfdür kâvl ü fi'li
- 137 Mukâbilde budur ilzâmî cevâb
*Beyâ-güyem cevâb-ı men to deryâb*²⁴
- 138 Kışsa-i Hâzret-i Havvâ vü Âdem
Okunuben diñleniyor dem-be-dem
- 139 Girdilerdi cennet içre bî-gümân
Tanıgım var bu sözümü kıl iz-ân
- 140 Furkân içre ey birâder bil hemân
Kışsası rüşen olupdur bî-gümân
- 141 İhtîşârı budur ilzâmî cevâb
İ'tîkâd it böyle bul hayr u sevâb
- 142 Ehl-i sünnet cānibinden delâ'il
Diniliben işbât oldu mesâ'il [106b]
- 143 Bu huşûşda cevâb çok iki gözüm
*İkhtîşarat*²⁵ dil-rübâ budur sözüm

²³ Korusun.

²⁴ Cevabımı gel söyleyeyim, sen de anla.

²⁵ Kısaca.

DER-FEẒĀ'İL-İ ÇEHĀR YĀR-I GÜZİN
RIḌVĀNU'LLĀHİ 'ALEYHİM ECMA'İN

- 144 Çehār Yār-ı güzini bil ey cān
Ol Resūl'ūñ dostlarıdur be-her ān
- 145 Çerāğ-ı mescid ü mihrāb u minber
Ebū Bekr ü 'Ömer 'Osmān u Ḥayder²⁶
- 146 Medḥ idüpdür anları cān āferīn
Rıḍvānu'llāhi 'aleyhim ecma'ın
- 147 Bunlarıñ cümlesini sev cān-ile
Kāmil olasın tā ki īmān-ile
- 148 Anları sevmeyen bī-dīn ü güm-rāh
Seg-i düzaḥ durur kim *kerde est rāh*²⁷
- 149 Anları sevmeyen dinden berīdür
Çāh-ı düzaḥ anlarıñ hem yeridür
- 150 İcmāl üzre feẓā' ilin bil ey cān
*Bişnev ez-men to-rā güyem be-her bār*²⁸
- 151 Diyivirem saña ḳavl-i şavābı
Ebū Bekr ḥazretiniñ şevābı
- 152 Ziyādedür cümlesinden bil ey cān
*Ger ne-dānī to bimānī der-gümān*²⁹
- 153 Daḥi diñle söztüm ey yüzi ḳamer
'Osmān u hem 'Alī'den efḍal 'Ömer

²⁶ Anonim bir beyit olup teberrüken buraya alınmış olmalıdır.

²⁷ Yol hazırlanmıştır.

²⁸ Sana sürekli söylüyorum, beni dinle!

²⁹ Eğer bilmezsen şüphe içinde kalırsın.

- 154 Hazret-i ‘Osmān ‘Alī’den bil ey cān
Efḍal oldu dinildi ey şāhib-īmān

ḤĀTİME

[107a]

- 155 Bu risāle irişdi çün tamāma
Feryād idüp ağlar-ıdı ki ḥāme
- 156 Yā İlāhī ḥatāmı kılma ‘ayān
Ma‘lūmıñdur āşikār u hem nihān
- 157 **Kātibī**’niñ yūzi қarası çokdur
Senden özge daḥi penāhı yokdur
- 158 Dergāhıñda ‘āciz ü bī-nevādur
Umar rahmetiñi gāyet gedādur
- 159 Maḥẓ-ı lutfiñdan sen eyle hidāyet
Yarın anda ide Resūl şefā‘at
- 160 Yazubeni okuyanıñ İlāhī
Luṭf idüp<en> bağışla andan günāhı
- 161 Qıl erzānī saña lāyık ‘ameller
Şād u hürrem ola bunda gönüller
- 162 İder ise ger baña ta‘ne bir kes
Du‘ām odur benim aña her nefes
- 163 Ḥāk-sār olsun dā‘im ol bed-ef‘āl
Cemī‘-i ḥalka ola ol pāymāl
- 164 Müyesser kıldı itmāmın çü Mevlā
Didim tuḥfeme tārlıḥ ḥatm-i evlā

Sene 1087

*Ḳad vaḳa ‘a’l-ferāğ min-tesvīdi hāzīhi ‘n-nüshati’ş-şerīfeti’l-müsem mā
bi’r-Reddiyye ‘an yedi’n-nāzımı’l-muḥarriri’l-ḥaḳr [Muştafā bin
Muḥammed ḥafīzehu]’llāhi te‘ālā ‘ani’l-āfāti ve’l-beliyyāt (...) ³⁰ fī
dāri’l-mü’minīn Sivas. ³¹*

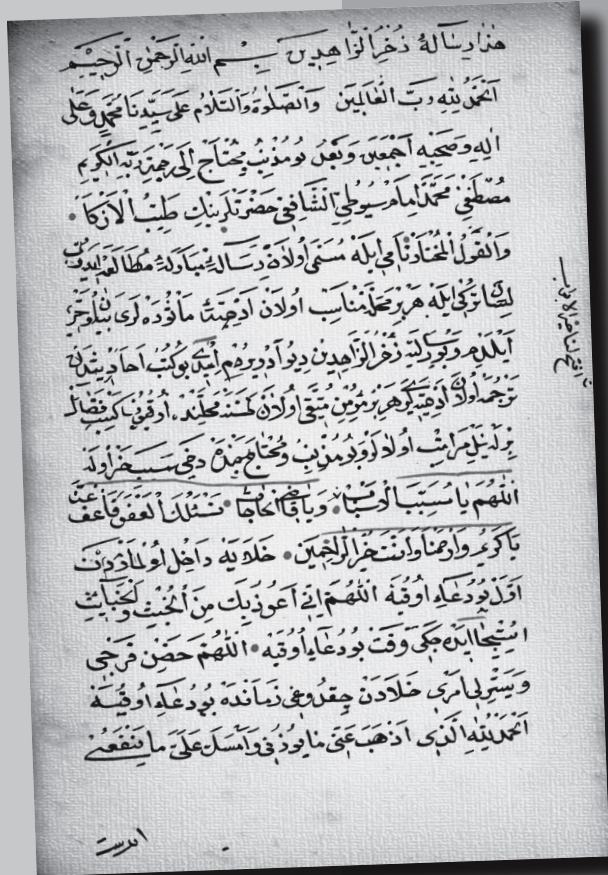
30

31

Reddiyye olarak isimlendirilen bu şerefli nüshanın yazımı, aciz şair ve yazar Mustafa b. Muhammed’in eliyle (Allah onu af ve belalardan muhafaza etsin) müminlerin yurdu Sivas’ta tamamlanmıştır.

Zührü'z-Zāhidīn

HĀZĀ RİSĀLETÜ ZÜHRİ'Z-ZĀHİDİN

Bismi'llāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm

el-Ḥamdü li'llāhi Rabbi'l- 'ālemīn. ve's-Şalātu ve's-selāmü 'alā seyyidinā Muḥammedin ve 'alā ālihī ve şaḥbihī ecma'in. Ve ba'd bu müznib ü muḥtāc ilā raḥmeti Rabbihi'l-kerīm Muşafā bin Muḥammed, İmām Suyūtiyyi's-Şāfi'ī ḥazretlerinin *Ṭayyibü'l-Ezkār ve'l-Kavlü'l-Muḥtār* nāmı ile müsemma olan risāle-i mübārekeyi müṭāla'a idüp lisān-ı Türkī ile her maḥalle münāsib olan ed'ıye-i me'sûreleri beyān u taḥrīr eyledüm. Ve bu risāleye *Züḥrū'z-Zāhidīn* diyü ad virdüm. İmdi bu kütüb-i eḥādişden tercüme olan ed'ıyeleri her bir mü'min ü müttakī olan kimesne maḥallinde okuyup kesb-i feżā'il birle neyl-i merātib olalar. Ve bu müznib ü muḥtāc bende daḥi sebeb-i ḥayr ola. *Allāhümme yā müsebbibe'l-esbāb ve yā kādıye'l-ḥacāt. Nes'elüke'l-'afvü f'a'fü 'annā yā Kerīmi v'erḥamnā ve ente ḥayrū'r-rāḥimīn.*¹

¹ Ey her oluşı yol açan, hacetleri karşılayan Allah'ım! Senden af diliyoruz, bizi affeyle ey Kerim. Bize merhamet eyle. Sen merhamet edenlerin en hayırlısı-sın.

[*Ezkāru't-Tahāret*²]³

Helāya dāhîl olmazdan evvel bu du'âyı okuya: *Allāhümme innī e'ūzū bike mine'l-ḥubṣi ve'l-ḥabā'is*.⁴

İstincā idecegi vakt bu du'âyı okuya: *Allāhümme ḥaṣṣin fercī ve yessirlī emrī*.⁵

Helādan çıktuğı zamānda bu du'âyı okuya: *el-Ḥamdü li'llāhi'l-lezī ezhebe 'annī mā yū'zinī ve emseke 'aleyye mā yenfa'unī*.⁶ [69a]

Āb-dest iderken bu du'âyı okuya: *Allāhümme lekḳunī ḥüccetī ve lā tuḥarrimnī rāyihate'l-cennete*.⁷

Yüzünü yurken bu du'âyı: *Allāhümme beyyiz vechī bi-nūrike yevme tebyazzu vücühū evliyā'ike ve lā tüsevid vechī yevme tesveddü vücühū a'dā'ik*.⁸

Sağ kolunu yurken bu du'âyı okuya: *Allāhümme a'tinī kitābī bi-yemīnī ve ḥāsibnī ḥisāben yesīrā*.⁹ Sol kolunu yurken bu du'âyı okuya: *Allāhümme lā tu'tinī kitābī bi-ṣimālī ve lā min-verā'ti zahrī ve lā tuḥāsibnī ḥisāben şedīdā*.¹⁰

Başına mesh iderken bu du'âyı okuya: *Allāhümme ḡaṣṣinī bi-raḥmetike ve enzil 'aleyye min-berekātik*.¹¹

² Temizlik duaları.

³ Başlık kaynak metinden eklenmiştir. Bk. es-Süyûtî, 2020: 19.

⁴ Ey Allah'ım! Her türlü pis ve kötü işlerden sana sığınıyorum.

⁵ Ey Allah'ım! Mahremimi koru ve işimi kolaylaştır.

⁶ Bana sıkıntı veren şeyi benden gideren ve bana yarayacak şeyi bende tutan Allah'a hamd olsun.

⁷ Ey Allah'ım! Bana ihtiyacımı öğret, beni cennetin kokusundan mahrum bırakma.

⁸ Ey Allah'ım! Senin dostlarının yüzünün beyazlayacağı o günde benim de yüzümü nurunla beyaz kıl; düşmanlarının yüzünün kararacağı o günde benim yüzümü karartma.

⁹ Ey Allah'ım! Kitabımı sağımdan ver ve hesabımı kolay kıl.

¹⁰ Ey Allah'ım! Kitabımı solumdan verme, arkamdan da verme ve hesabımı çetin kılma.

¹¹ Ey Allah'ım! Beni rahmetinle sar ve üzerime bereketlerini indir.

Ğulağına mesh iderken bu du'âyı okuya: *Allāhümm'ec'alnî mine'l-lezîne yestemi'üne'l-kavle fe-yetebbe'üne ahseneh.*¹²

Boynına mesh iderken bu du'âyı okuya: *Allāhümme a'tik rakabe'ti 'ale'n-nâr ve ahfızni selâsili ve'l-ağlâli ve'l-enkâl.*¹³

Sağ ayağını yurken bu du'âyı okuya: *Allāhümme sebbit kademi'ale's-Şirâti yevme tezillü fîhi'l-aqdām.*¹⁴

Meşâbih-i Şerîf de¹⁵ meşûrdur ki her kim ki bu du'âyı âbdestden sonra okuya sekiz cennetiñ her kangısından dilerse andan girsün diyü: *Eşhedü en-lâ ilâhe ill'allāhu vahdehü lâ şerike lehü ve eşhedü enne Muhammeden 'abduhü ve resuluh.*¹⁶

Şol ayağını yurken bu du'âyı okuya: **[69b]** *Allāhümm'ec'al lî sa'yen meşküren ve zenben mağfüren ve'amelen maqbülen ve ticâraten len tebür.*¹⁷

Ĥammâma girerken “*lâ ilâhe ill'allāh*” diye ve dağı cehennemden Allāh te'âlâya isti'âze eyleye.

[Ezkâru's-Şalât¹⁸]¹⁹

Ezân işitse icâbet eyleye. Mü'ezzin “*eşhedü en-lâ ilâhe ill'allāh*” diyince bu du'âyı okuya: *Rađeyti bi'llāhi Rabben ve bi-Muhammedin*

¹² Ey Allah'ım! Beni sözü dinleyip de onun en güzeline tabi olanlardan kıl.

¹³ Ey Allah'ım! Beni cehennem ateşinden azad eyle ve onun zincir, pranga ve kelepçelerinden kurtul.

¹⁴ Ey Allah'ım! Nice ayakların kayacağı o günde benim ayağımı Sırat üstünde sabit kıl.

¹⁵ Ferrâ el-Begavî'nin (ö. 516/1122) güvenilir hadis kaynaklarından derlediğı hadisleri ihtiva eden *Mesâbihu's-Sünne* isimli eseri (ayrıntılı bilgi için bk. Haitboğlu, 2004: 258-260).

¹⁶ Allah'tan başka ilah olmadığına şahitlik ederim, O tek ve ortağı olmayandır. Hz. Muhammed'in onun kulu ve elçisi olduğuna şahitlik ederim.

¹⁷ Ey Allah'ım! Gayretimi makbul, günahlarımı af, amellerimi kabul eyle, ticaretimi zarar ettirme.

¹⁸ Namaz duaları.

¹⁹ Başlık kaynak metinden eklenmiştir. Bk. es-Süyûtî, 2020: 23.

*şall' allāhu te'ālā 'aleyhi ve sellem resūlen ve bi'l-İslāmi dīnen ve bi'l-Kur'āni imāmen ve bi'l-Ka'beti kıbleten. Allāhümme ekteb şehādeti 'illiyyīne ve eşhid 'aleyhā melā' iketike'l-muḥarrabīn ve enbiyā'ike'l-mürselīn ve 'ibādike'ş-şālihīn v'aḥtim 'aleyhā bi-āmīn v'ec'alehū lī'indeke 'ahden tüveffiyennehu yevme'l-ḳiyāme. İnneke lā tuḥlifū'l-mī'ād.*²⁰

Mü'ezzin “ḥayye ‘ale’ş-şalā”²¹ diyince bu du‘āyı okuya: *Vē lā ḥavle ve lā kuvvete illā bi'llāhi'l-‘aliyyi'l-‘aẓīm.*²² Şoñra “ḥayye ‘ale’ş-şalā” dise “Allāhümme ‘ec’alnā müfliḥīn”²³ diye.

Mü'ezzin “ḥayye ‘ale’l-felāḥ”²⁴ dise “māşā’ Allāhu kāne ve mā lem yeşe’u lem yekun”²⁵ diye. Mü'ezzin “eş-şalātu ḥayrun mine’n-nevm”²⁶ dise “şadaḳte ve bi’l-ḥaḳḳı naṭaḳte”²⁷ diye. Mü'ezzin itmām idince “Allāhu ekber” diyü mütāba‘at eyleye.

Ezāndan şoñra bu du‘āyı okuya: *Allāhümme rabbe ḥāẓihi'd-da'vati't-tāmmetü ve'ş-şalātü'l-kā'imetü āti Muḥammedenü'l-vesīlete ve'l-fāẓilete ve'd-derecete'r-raḳī'ate v'eb'aşhū Maḳāmen Maḥmūdeni'l-leẓī [70a]*²⁸ *va'adtehū inneke lā tuḥlifū'l-mī'ād.*²⁹

²⁰ Rab olarak Allah’tan, resul olarak Hz. Muhammed’ten (sallallahu aleyhi ve sellem), din olarak İslam’dan, imam olarak Kur’ân’dan ve kible olarak Kabe’dan razı oldum. Ey Allah’ım! Şahitliğimi en yücelere yaz ve buna en büyük meleklerini, mürsel nebilerini, salih kullarını şahit kıl. Ve bunu “âmin” ile mühürle ve indinde, ifa ederek kıyamet günü bana lütfedeceğin bir söz kıl. Şüphesiz sen vaadinden dönmezsın.

²¹ Haydi namaza!

²² Güç ve kuvvet ancak azamet sahibi yüce Allah’a aittir.

²³ Ey Allah’ım! Bizi kurtuluşa erenlerden kıl.

²⁴ Haydi kurtuluşa!

²⁵ Allah’ın dilediği olur; dilemediği ise olmaz.

²⁶ Namaz uykudan hayırlıdır.

²⁷ Doğru konuştun, hakikati söyledin.

²⁸ “i’l-leẓī” kısmı 70a’da.

²⁹ Ey bu eksiksiz davetin ve ikame edilen namazın rabbi olan Allah’ım! Hz. Muhammed’e vesileyi ve fazileti ver. Onu, ona vadettiğin Makam-ı Mahmud üzere dirilt.

Mescide dâhil olunca bu du'âyı okuya: *Allāhümm'ec 'al fî kalbî nûran ve min-emâmî nûran ve ec 'al fî sem 'î nûran ve ec 'al min-fevkî nûran ve min-tahtî nûrâ. Allāhümm'a 'înî nûrâ.*³⁰

Mescide dâhil olunca bu du'âyı okuya: *Allāhümm'ec 'alnî min-evcehî men teveccehe ileyke ve akrabe men takarrabe ileyke ve efdale men se'eleke ve rağibe ileyk.*³¹

Namâzda şafa ber-â-ber durunca bu du'âyı okuya: *Allāhümm'e âtinî efdale mâ tu'tî 'ibādeke'ş-şâlihîn.*³²

Mescid içinde bir kimesne fülân nesne yitürdüm dise bu du'âyı okuya: *Lâ raddeh'allāhu 'aleyk.*³³ Mescid içinde bir kimesne dîn bâbının gayırdan şî'r söylerken görse "*Faḍḍ'allāhu fāk*"³⁴ diye. Mescid içinde bir nesne satılırken görse bu du'âyı okuya: *Lâ erbaḥ'allāhu ticāratek.*³⁵

Kāmet okunurken mü'ezzin ile kāmeti bile ide. Mü'ezzin "*kad kāmeti'ş-şalā*"³⁶ dise "*eḳāmeḥ'allāhu ve edāmeḥā*"³⁷ diye. Namâz kılmāğa kâ'im olunca bu du'âyı okuya: *Subḥān'allāhi ve'l-ḥamdü li'llāhi ve lā ilāhe ill'allāhu v'allāhu ekber ve lā ḥavle ve lā kuvvete illā bi'llāhi'l-'aliyyi'l-'aẓîm.*³⁸

³⁰ Ey Allah'im! Kalbime bir nur ve önüme bir nur ver, kulağıma bir nur ver, üstüme bir nur ve altına bir nur ver. Ey Allah'im! Bana bir nur bağışla.

³¹ Ey Allah'im! Beni sana yönelenlerin en yüzü ak olanlarından kıl; sana yakın olanların en yakını, senden isteyen ve sana rağbet edenlerin en faziletlisi eyle.

³² Ey Allah'im! Bana, salih kullarına verdiğinin en faziletlisini ver.

³³ Allah sana geri döndürmesin.

³⁴ Allah ağzını kırınsın.

³⁵ Allah ticaretini kazançlı kılmasın.

³⁶ Namaz başladı!

³⁷ Allah onu kaim ve sürekli kılsın.

³⁸ Allah bütün eksik sıfatlardan münezzehtir, bütün hamdler ona aittir, Allah'tan başka ilah yoktur, Allah en büyüktür. Güç ve kuvvet ancak azamet sahibi yüce Allah'a mahsustur.

Namâzdan selâm virdükden sonra bu du‘âyı okuya: *Allâhümme ente’s-selâmu ve minke’s-selâmu tebârekte yâ ze’l-celâli ve’l-ikrâm.*³⁹

Şabâh ve yâhud aḥşâm [70b] namâz kılduḡdan sonra bu du‘âyı okuya: *Allâhümme lâ mâni ‘a limâ a’tayte ve lâ mu’tiye limâ menâ ‘te ve lâ râdde limâ kaḡayte ve lâ mübeddile limâ ḡakemte ve lâ yenfa ‘u ze’l-ceddi minke’l-ced.*⁴⁰

Hâcet namâzın kılduḡdan sonra bu du‘âyı okuya: *Lâ ilâhe ill’allâhu’l-ḡalîmü’l-kerîmü subḡân’allâhi Rabbi’l-‘arşı’l-‘azîm. el-Ḥamdü li’llâhi Rabbi’l-‘âlemîn. Es’elüke mücibâti rahmetike ve ‘azâ’ime maḡfiretike ve’l-ḡanîmete min-küllî birrin ve’s-selâmete min-küllî iş-min lâ teda ‘lî zenben illâ ḡafartehü ve lâ hemmen illâ ferrectehü ve lâ ḡaceten ḡiye leke rıḡen illâ kaḡdaytehâ yâ erḡame’r-râḡimîn.*⁴¹

Hâcet namâzı kılmak murâd iden kimesne bir selâm ile on rek‘at namâz kıla ve her bir rek‘atda sûre-i Fâtîha ve zamm-ı sûre eyleye ve daḡi selâm virdükden-sonra yidi kerre Fâtîha-i Şerîf okuya ve yidi kerre Âyete’l-Kürsî okuya ve andan-sonra on kerre bu du‘âyı okuya: *Lâ ilâhe ill’allâhu vaḡdehü lâ şerîke lehu lehu’l-mülkü ve lehu’l-ḡamdü yuḡyî ve yumîtü ve ḡüve ‘alâ külli şey’en kaḡdîr. Allâhümme innî es’elüke bi-me’âḡadi’l-‘izzî min-‘arşıke ve münteha’r-rahmeti min-kitâbike ve ismike’l-a’ẓamî ve ceddi’l-a’lâ ve kelimâtike’t-tâmmât.*⁴²

³⁹ Ey Allah’ım! Selam sensin, selamet de sendendir. Ey celal ve ikram sahibi! Sen yüce ve cömertsin.

⁴⁰ Ey Allah’ım! Senin verdiḡine engel olabilecek yoktur, senin men ettiḡini verebilecek de yoktur, hükmünü kimse geri çeviremez ve deḡiştiremez, servet sahiplerinin serveti onlara fayda sağlamaz.

⁴¹ Halîm ve kerîm olan Allah’tan başla ilah yoktur. Yüce arşın Rabbi olan Allah eksik sıfatlardan münezzehtir. Hamd âlemlerin Rabbi olan Allah’a mahsustur. Senden rahmetinin icaplarını, maḡfiretinin gerektirdiklerini, her iyiliḡe erişmeyi ve her kötülükten selamette olmayı; affetmediḡin hiçbir günah, kurtarmadıḡın hiçbir dert, razı olduklarından karşılamadıḡın hiçbir hacet bırakmamayı dilerim ey merhamet edenlerin en merhametlisi.

⁴² Allah’tan başka ilah yoktur, O tek ve ortaksızdır, mülk ve hamd ona mahsustur, diriltir ve öldürür, O her şeye kadirdir. Ey Allah’ım! Arşındaki izzetli yer-

Bir kimesne bir nesne zâyî' kılsa iki rek'at namâz kıla ve tahıyyât okuduktan sonra bu du'âyı okuya: **[71a]** *Allâhümme râdde'd-dâleti tehdî mine'd-dalâleti raddi 'aleyye dâleti ve bi-'izzetike ve sulţânike fe-innehâ min-fazlike ve 'atâ'ik.*⁴³

Şalâtü't-Tesbîh. Bir kimesne tesbîh namâzı kılmak murâd itse dört rek'at namâz kıla evvelki rek'atda sûre-i Fâtiha ve sûretü't-Tekâşür okuya ve ikinci rek'atda Fâtiha ile ve'l-'Aşr okuya ve üçüncü rek'atda Fâtiha ile sûre-i *kul yâ*⁴⁴ okuya, dördüncü rek'atde Fâtiha ile İhlâs-ı Şerîf okuya ve her bir rek'atın evvelinde *Subhâneke* okuya ve andan sonra on beş kerre “*subhân'allâhi ve'l-hamdü li'llâhi ve lâ ilâhe ill'allâhu v'allâhu ekber ve lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâhi'l-'aliyyi'l-'azîm*” diye ve bu du'âyı her rükû'da on kerre okuya ve rükû'dan kâ'im olunca on kerre okuya ve on kerre secde itdükte okuya ve on kerre iki secde ortasında okuya ve on kerre secde-i şânide okuya. Her rek'atde yetmiş beş tesbîh ide. Mecmû'î üç yüz tesbîh ider.

Cum'a gicelerinde ve gündüzlerinde bu du'âyı okuya: *Allâhümme ente Rabbî lâ ilâhe illâ ente. Halaḳtenî ve ene 'abduke v'ebnu emetike fî kabzâtike ve nâsiyetü bi-yedike emseytü 'alâ 'ahdike ve va'dike* **[71b]** *m'esteṭa tü e'üzü bike min-şerri mâ şana tü ebü'u leke bi-ni'metike 'aleyye ve ebü'u bi-zenbî faḡfir lî innehü lâ yaḡfiru'z-zünûbe illâ ente.*⁴⁵

lerin, Kitab'ındaki sonsuz rahmetin, İsm-i Azam'ının, yüce hazinenin, tam ve eksiksiz kelimelerinin hürmetine senden diliyorum.

⁴³ Ey kaybı geri döndüren Allah'ım! Delaletten doğru yola erdirirsin. İzzet ve saltanatının hakkı için kaybettiğim şeyi bana geri döndür. Çünkü bu senin fazilet ve keremindir.

⁴⁴ Kâfirûn suresi.

⁴⁵ Ey Allah'ım! Sen Rabbimsin, senden başka ilah yoktur. Beni sen yarattın, ben senin kulunum, kulunun oğluyum, senin kudret elindeyim ve kaderim senin elindedir, sana verdiğim söz ve vaade uymaya gücüm yettiğince çabalayarak akşama erdim. Hatalarımın şerrinden sana sığınırım. Lütfettiğin nimetleri yüce huzurunda minnetle anar, günahımı itiraf ederim. Beni affet; şüphesiz ki senden başka günahları affedecek yoktur.

Cum'a namâzın kılduğdan sonra iki kerre “*Subhân 'allâhi ve bi-hamdihî*”⁴⁶ diye ve yüz kerre “*Subhân 'allâhi 'l- 'azîm ve estağfiru 'llâh*”⁴⁷ diye.

Şalâtü 'l-Küsûf. Küsûf vâkı' olsa iki rek'at namâz kıla. Evvelki rek'atda sûre-i 'Ankebût ve yâhud sûre-i Rûm okuya. İkinci rek'atda sûre-i Yâsîn okuya.

Şalâtü İstiskâ. İstiskâ namâzını kılmak murâd iden kimesne evvel rek'atde sûre-i Kâf okuya ve ikinci rek'atde sûre-i *ikterabe*⁴⁸ okuya. İstiskâda hutbe okuya ve ol hutbe budur: *el-Hamdü li 'llâhi Rabbi 'l- 'âlemîn er-rahmânî 'r-rahîm mâliki yevmi 'd-dîn lâ ilâhe ill 'allâhu yef'alü mâ yürîd. Allâhümme ent 'allâhu lâ ilâhe illâ ente 'l-ganiyyü ve nahnu 'l-fukarâ 'ü enzil 'aleyna 'l-ğayse v'ec'al mâ ente lenâ kuvveten ve belâğan ilâ hîn*.⁴⁹

Du 'â 'i rîh. Yıl ziyâde hareket itse bu du'âyı okuya: *Allâhümme 'ec'alhâ rahmeten ve lâ tec'alhâ 'azâbâ. Allâhümme 'ec'al rayyen ve lâ tec'alhâ rîhâ*.⁵⁰

İzâ semi 'a 'r-ra 'de.⁵¹ Gök gürleyüp yıldırım inse bu du'âyı okuya: *Subhâne 'l-lezî yüsebbihu 'r-ra 'du bi-hamdihî ve 'l-melâ 'iketü min-hîfetih. Allâhümme lâ tühliknâ [72a] bi- 'azâbike ve 'âfinâ kable zâlik*.⁵²

⁴⁶ Allah'ı hamd ile bütün eksikliklerden tenzih ederim.

⁴⁷ Yüceler yücesi Allah'ı bütün eksikliklerden tenzih ederim. Allah'tan mağfîret dilerim.

⁴⁸ Kamer suresi.

⁴⁹ Hamd âlemlerin Rabbi, rahmân ve rahîm, ceza gününün sahibi Allah'a mahsustur. Her istediğini yapmaya kadir Allah'tan başka ilah yoktur. Ey Allah'ım! Sen, kendinden başka ilah olmayan Allah'sın, ganîsin, biz fakirleriz. Üzerimize yağmur indir ve bize bir güç ve belirli bir zamana kadar rızık eyle.

⁵⁰ Ey Allah'ım! Onu bir rahmet kıl, azap kılma. Ey Allah'ım! Onu ferah kıl, afet kılma.

⁵¹ Gök gürültüsü duyduğu zaman.

⁵² Gök gürültüsünün hamd ile, meleklerin de onun korkusundan tesbih ettiği Allah bütün eksik sıfatlardan münezzehtir. Ey Allah'ım! Bizi azabınla helak etme ve bize bundan evvel afiyet ver.

*İzâ nezele'l-maṭaru.*⁵³ Yağmur yağduğu zamân bu du‘âyı okuya: *Allâhümme maṭarunâ bi-fazli’llâhi ve rahmetihî.*⁵⁴ *İzâ keşura ve azarra.*⁵⁵ Kaçan-kim yağmur çok yağup zarar irişe bu du‘âyı okuya: *Allâhümme havâleynâ ve lâ ‘aleynâ. Allâhümme ‘ale’l-âkâmi ve ‘z-zîrâri ve büṭünî’l-evdiyeti ve menâbiti’ş-şeceri.*⁵⁶

*İzâ enkaẓze’l-kevkab.*⁵⁷ Yıldız atılınca bu du‘âyı okuya: *Mâşâ’ Allâhu lâ kuvvete illâ bi’llâh.*⁵⁸

Ezkârü’l-Kur’ân⁵⁹

Bir kimesne Kur’ân’da rahmet âyetin okusa Allâh te‘âlâ hâzretinden rahmet taleb eyleye. Kur’ân’da ‘azâb âyetin okusa “*e’üzü bi’llâhi mine’ş-şeyṭânî’r-racîm*”⁶⁰ diye. Ve yâhüd Cenâb-ı Bârî’ye lâıyık olmayan şıfatlardan Allâh te‘âlâ hâzretini tenzîh eyleye. Ve daḥi sûre-i Bakara’nın âḥirin okusa “*Allâhümme Rabbenâ leke’l-ḥamdü*”⁶¹ diye. Kur’ân’da “*Eleyse zâlike bi-kâdirin ‘alâ en yuhyiye’l-mevtâ*” âyetin⁶² okusa “*belâ, eşhedü*”⁶³ diye. Kur’ân’da “*Eleys’allâhu bi-aḥkemi’l-ḥâkimîn*” âyetin⁶⁴ okusa “*ve ene ‘alâ zâlike mine’ş-şâhidîn*”⁶⁵ diye.

⁵³ Yağmur yağdığı zaman.

⁵⁴ Ey Allah’ım! Üzerimize Allah’ın lütfu ve rahmetiyle yağmur yağdır.

⁵⁵ Eğer artar ve zarar verecek olursa.

⁵⁶ Ey Allah’ım! Üzerimize değil, çevremize. Ey Allah’ım! Dağlara, tepelere, vadilerin içlerine ve ağaç biten yerlere.

⁵⁷ Yıldız kaydığı zaman.

⁵⁸ Allah’ın dilediği olur; kuvvet ancak Allah’a aittir.

⁵⁹ Kur’ân duaları.

⁶⁰ Kovulmuş şeytandan Allah’a sığınırım.

⁶¹ Ey Allah’ım, Rabbimiz, hamd sanadır.

⁶² “Şimdi, bunları yapan Allah’ın ölüleri diriltmeye gücü yetmez mi?” mealindeki Kıyame suresinin 40. ayeti.

⁶³ Evet, şahitlik ederim.

⁶⁴ “Allah, hükmedenlerin en iyi hükmedeni değil midir?” mealindeki Tîn suresinin 8. ayeti.

⁶⁵ Ben de buna şahit olanlardanım.

Qur'an'da “*Fe-bi-eyyi ālā’i Rabbikumā tükezzibān*” âyetin⁶⁶ okusa bu du‘âyı okuya: *Subhâne Rabbiye’l-‘alā*⁶⁷ diye. Qur'an'da “*Ve nefsin ve mā sevvāhā*” âyetin⁶⁸ okusa bu du‘âyı okuya: **[72b]** *Ve lā şey’un [yuvāfî] ni‘ameke Rabbenā fe-leke’l-ḥamd*.⁶⁹ Qur'an'da “*Sebbih’isme Rabbike’l-a ‘lā*” âyetin⁷⁰ okusa “*Subhâne Rabbiye’l-‘alā*” diye. Qur'an'da “*Ve nefsin ve mā sevvāhā*” âyetin okusa bu du‘âyı okuya: *Allāhümme āti nefsi takvāhā ve zekkāhā ente ḥayru men zekkāhā ente veliyyuhā ve mevlāhā*.⁷¹ Qur'an'da “*Ve izā se’eleke ‘ibādî*” âyetin⁷² okusa bu du‘âyı okuya: *Allāhümme ente emerte bi’d-du ‘ā’i ve tekeffelte bi’l-icābeti lebbeyk’allāhümme lebbeyke lā şerike leke lebbeyke inne’l-ḥamde ve’n-ni‘mete leke ve’l-mülk lā şerike leke eşhedü enneke Rabbī vāhidün şamedün lem telid ve lem tüled ve lem yekün lehū küfivven eḥadün ve eşhedü enne va’deke ḥaḳḳun ve likā’eke ḥaḳḳun ve’l-cennet ḥaḳḳun ve’n-nāra ḥaḳḳun ve enne’s-sā’ate ātiyetün lā raybe fihā ve inneke teb’aşün men fi’l-kubūr*.⁷³ Qur'an'da

⁶⁶ “O hâlde, Rabbinizin hangi nimetlerini yalanlıyorsunuz?” mealindeki Rahmân suresinde otuz bir defa tekrarlanan ayet.

⁶⁷ Yüceler yücesi Rabbimi her türlü eksiklikten tenzih ederim.

⁶⁸ “Nefse ve onu düzgün bir biçimde şekillendirene and olsun” mealindeki Şems suresinin 7. ayeti.

⁶⁹ Hiçbir şey nimetlerinle boy ölçüşemez; Rabbimiz, hamd sanadır.

⁷⁰ “Yüce Rabbinin adını tespih et.” mealindeki A‘lâ suresinin ilk ayeti.

⁷¹ Ey Allah’ım! Nefsime takva ver ve onu temizle, onu en iyi temizleyecek sensin, onun velisi ve mevlası da sensin.

⁷² “Kullarım sana, beni sorduğunda (söyle onlara): Ben çok yakınım. Bana dua ettiği vakit dua edenin dileğine karşılık veririm. O hâlde (kullarım da) benim davetime uysunlar ve bana inansınlar ki doğru yolu bulalar.” mealindeki Bakara suresinin 186. ayeti.

⁷³ Ey Allah’ım, Sen dua etmeyi emrettin ve kabul olacağına kefil oldun. Buyur ey Allah’ım, buyur. Senin ortağın yoktur, buyur. Şüphesiz hamd sana mahsustur. Nimet de mülk de senindir. Senin hiçbir ortağın yoktur. Senin şüphesiz tek ve samed, doğmamış ve doğurmamış, hiçbir dengi olmayan Rabbim olduğuna şahitlik ederim. Vaadinin hak, sana kavuşmanın hak, cennet ve cehennem hak olduğuna, kıyametin mutlaka, hiç şüphesiz geleceğine ve kabirdekileri dirilteceğine şahitlik ederim.

“Şehid'allāhu” âyetin⁷⁴ okusa bu du'âyı okuya: *Ve ene eşhedü en lâ ilâhe illâ ente'l-'azîzü'l-'hakîm.*⁷⁵

*Ĥatmü'l-Kur'ân.*⁷⁶ Kur'ân'ı ĥatm eylese evvel sûre-i Fâtiha okuya ve daĥi sûre-i Bakara'nın evvelinden okuya, *müflihûn* âyetine⁷⁷ varınca ve andan sonra ĥamd ü senâ eyleye ve daĥi şalât u selâm eyleye ve istigfâr eyleye ve andan sonra bu du'âyı okuya: *el-Ĥamdü li'llâhi'l-lezî ĥalaķa's-semâvâti ve'l-arĥa ve ce'ale'z-zulumâti ve'n-nûra süimme'l-lezîne keferû bi-Rabbihim ya'dilün.*⁷⁸ **[73a]** *Lâ ilâhe ill'allāhu ve kezibe'l-'âdilüne bi'llâhi ve ĥallü ĥalâlen ba'idâ. Lâ ilâhe ill'allāhu ve kezibe'l-müşriküne bihî mine'l-'Arabi ve'l-Mecûsi ve'l-Yehûdi ve'n-Nesârâ ve's-Şâbi'îne ve men da'â li'llâhi veleden ev şâhibeten ev nidden ev şibhen ev mişâlen ev 'adlâ. Fe-ente Rabbünâ a'zamu min-en tettehîze şeriken fîmâ ĥalaķte. Ve'l-ĥamdü li'llâhi'l-lezî lem yettehîz şâhibeten ve lâ veleden ve lem yekün lehü şerikun fi'l-mülki ve lem yekün lehü veliyyün mine'z-zülli ve kebbirhü tekbîrâ.*⁷⁹ *Allāhu ekber kebîrâ. Ve'l-ĥamdü li'llâhi keşîrâ. Fe-subĥân'allâhi bükreten ve aşîlâ. Ve'l-ĥamdü li'llâhi'l-lezî enzele 'alâ 'abdihi'l-kitâb. Allāhümm'erĥamnî bi'l-Kur'ân. V'ec'al lî imâmen ve nûran ve ĥüden ve raĥmete. Allāhümm'e zekkîr minhü 'allimnî minhü mâ cehliti*

⁷⁴ “Allah, melekler ve ilim sahipleri, ondan başka ilah olmadığına adaletle şahitlik ettiler. O'ndan başka ilah yoktur. O, mutlak güç sahibidir, hüküm ve hikmet sahibidir” mealindeki Âl-i İmrân suresinin 18. ayeti.

⁷⁵ Ben de mutlak güç, hüküm ve hikmet sahibi olan senden başka ilah olmadığına şahitlik ederim.

⁷⁶ Kur'ân'ın ĥatmı.

⁷⁷ “İşte onlar Rab'lerinden (gelen) bir doğru yol üzeredirler ve kurtuluşa erenler de işte onlardır” mealindeki Bakara suresinin 5. ayeti.

⁷⁸ Duanın bu baş kısmı aynı zamanda En'âm suresinin ilk ayetidir. Çeviri yapılırken ayetin meali verilmiştir.

⁷⁹ “ĥamdü li'llâhi'l-lezî... ..kebbirhü tekbîrâ” İsra suresi 111. ayetten alıntı. Çeviri yapılırken ayetin meali verilmiştir.

ve erzuknî tilâvetehû ânâ 'e'l-leyli ve 'n-nehâri v'ec 'alhû lî hücceten yâ Rabbe'l- 'âlemîn.⁸⁰

İzâ secede li 't-tilâve.⁸¹ Qur'ân'da secde âyetin okusa bu du'âyı okuya: Allâhümm'ec 'alhâ lî 'indeke zühran ve a 'zîm lî bihâ ecran vazî 'annî bihâ vizran ve teḡabbelhâ minnî kemâ teḡabbeltehâ min-Dâvûd 'aleyhi 's-selâm. Subḡâne Rabbinâ in kâne va 'du Rabbine'l-mef'ûlâ.⁸²

Ezkârü 'ş-Şubḡi ve'l-Mesâ⁸³

Allâhümme ente Rabbî lâ ilâhe illâ ente. Ḥalaḡtenî ve ene 'abdüke ve ene 'alâ 'ahdike ve va 'dike [73b] m'esteḡa 'tû ebû 'u leke bi-ni 'metike 'aleyye ve ebû 'u bi-zenbî f'aḡfir lî zünübî fe-innehû lâ yaḡfiru 'z-zünûbe illâ ente. E 'üzû bike min-şerri mâ şana 'tû. Allâhümme bike aşbahnâ ve bike emseynâ ve bike nuḡyâ ve bike nemûtu ve ileyke 'n-

⁸⁰ Hamd, gökleri ve yeri yaratan, karanlıkları ve aydınlığı var eden Allah'a mahsustur. Böyle iken inkar edenler başka şeyleri Rablerine denk tutuyorlar. Allah'tan başka ilah yoktur, Allah'a ortak koşanlar yalan söylediler ve büyük bir sapkınlığa düştüler. Allah'tan başka ilah yoktur. Arap, Mecusi, Yahudi, Hristiyan ve Sabii müşrikler O'nun hakkında yalan söylediler. Kim Allah'a bir evlat, eş, denk, benzer, örnek veya eş değer bir şey isnat ederse, şüphesiz sen, Rabbimiz, yaratıklarında bir ortak edinmekten çok yücesin. Hamd, çocuk edinmeyen, mülkte ortağı olmayan, zillet ve âcizliğin gerektirdiği bir yardımcıya ihtiyacı bulunmayan Allah'a mahsustur. O'nu tekbir ile yücelt. Allah'ı son derece tekbir ederim, Allah'a çokça hamd olsun, sabah akşam Allah'ı tesbih ederim. Hamd, kuluna Kitab'ı indiren Allah'a mahsustur. Ey Allah'ım! Kur'ân hakkı için bana merhamet eyle ve onu bana bir önder, bir nur, bir rehber ve rahmet kıl. Ey Allah'ım! Bana ondan zikrettir, bilmediklerimi ondan bana öğret, gece ve gündüz onu okumayı bana nasip eyle ve onu bana bir kurtuluş vesilesi kıl, ey âlemlerin Rabbi!

⁸¹ Tilavet secdesi esnasında.

⁸² Ey Allah'ım! Onu benim için katında bir azık kıl ve benim için ecrini arttır, onun karşılığında benden bir günahı sil. Davud Aleyhisselam'dan kabul buyrduğun gibi benden kabul buyur. Rabbimizin şanı yücedir. Rabbimizin vaadi mutlaka gerçekleşecektir.

⁸³ Sabah ve akşam duaları.

nüşûr.⁸⁴ Ve daği üç kerre “*rağeytü bi’llâhi rabben ve bi’l-İslâmi dînen ve bi-Muhammedin şall’allahû te’âlâ ‘aleyhi ve sellem nebiyyen ve resûlen*”⁸⁵ diye.

‘*İnde tulû’i’l-fecr*.⁸⁶ Şabâh yiri ağarsa bu du‘âyı okuya: *E’üzü bike min-‘azâbi’l-kabri ve min-fitneti’l-kabri*.⁸⁷

‘*İnde tulû’i’ş-şems*.⁸⁸ Gün toğarken bu du‘âyı okuya: *el-Ĥamdü li’llâhi’l-lezî vehebe lenâ hâze’l-yevme ve etâ lenâ fîhî ‘aserâtenâ ve lem yu’azzibnâ bi’n-nâr*.⁸⁹

Ezkârü’l-Ekli Ta‘âm⁹⁰

Yiyecek maħalde bu du‘âyı okuya: *Allâhümme bârik lenâ fîmâ razaknâ ve kınâ ‘azâbe’n-nâr*.⁹¹ Besmeleyi unutsa ve ta‘âm yirken ĥâtırına gelse “*bismi’llâhi evvelehû ve âĥirahû*”⁹² diye. Bir kimesne besmeleyi unıdup ta‘âm âhirinde ĥâtırına gelse sûre-i İhlâş okuya.

⁸⁴ Ey Allah’ım! Sen Rabbimsin, senden başka ilah yoktur. Beni sen yarattın, ben senin kulunum, sana verdiğim söz ve vaade uymaya gücüm yettiğince çabalıyorum. Lütfettiğin nimetleri yüce huzurunda minnetle anar, günahımı itiraf ederim. Günahlarımı affet; şüphesiz ki senden başka günahları affedecek yoktur. Hatalarımın şerrinden sana sığınırım. Ey Allah’ım! Senin sayende sabaha kavuştuk, senin sayende akşama eriştik; senin sayende diriliyor senin sayende ölüyoruz, dönüş sanadır.

⁸⁵ Rab olarak Allah’tan, din olarak İslam’dan, nebi ve resul olarak Hz. Muhammed’ten (Allah’ın salat ve selamı üzerine olsun) razı oldum.

⁸⁶ Şafak vaktinde.

⁸⁷ Kabrin azabından ve kabrin fitnesinden sana sığınırım.

⁸⁸ Güneş doğduğunda.

⁸⁹ Hamd, bize yeni günü bağışlayan ve içinde bize yitiklerimizi veren Allah’a mahsustur. Bizi ateşle cezalandırma.

⁹⁰ Yemek duaları.

⁹¹ Ey Allah’ım! Rızık olarak verdiklerini bize bereketli kıl ve bizi cehennem azabından koru.

⁹² Evveline ve ahirine Allah’ın adıyla.

*İzā ferağa mine 't-ta 'ām.*⁹³ Ta 'āmdan fāriğ olduğdan sonra bu du 'āyı okuya: *el-Ḥamdü li 'llāhi ḥamden keşīren ṭayyiben mübāreken fīh. el-Ḥamdü li 'llāhi 'l-lezī et 'āmnā ve seḳānā ve ce 'alnā [74a] mine 'l-müslimīn.*⁹⁴

Şu içerken her nefesde “*bismi 'llāh*” diye ve āhirinde “*el-ḥamdü li 'llāh*” diye.

*İzā şaribe lebenā.*⁹⁵ Süd içdüğü zaman⁹⁶ bu du 'āyı okuya: *Allāhümme bārik lenā ve fīhī ve zidnā minhū.*⁹⁷

[*Ezkārü 'l-Libās*⁹⁸]⁹⁹

*İzā libese 's-sevb.*¹⁰⁰ Esbāb giyerken bu du 'āyı okuya: *Allāhümme innī es 'elūke min-ḥayrihī ve ḥayri mā hüve lehu ve e 'üzü bike min-şerrihī ve mā hüve lehu 'l-ḥamdü li 'llāhi 'l-lezī kesānī hāzā ve erzuḳinīhi min-gayrı ḥavlin minnī ve lā kuvvete.*¹⁰¹

*İzā libese cedīdā.*¹⁰² Tāze esbāb giyerken bu du 'āyı okuya: *Allāhümme leke 'l-ḥamdü ente kesevtenīhī es 'elūke ḥayrahū ḥayra mā şunni 'a lehu ve e 'üzü bike min-şerrihī ve şerri mā şunni 'a leh.*¹⁰³

⁹³ Yemek bittiğinde.

⁹⁴ Hamd Allah'a mahsustur, Kendisinde bereket olan, tertemiz, çok çok hamd. Hamd, bizi yediren, içiren ve müslümanlardan kılan Allah'a mahsustur.

⁹⁵ Süt içerken.

⁹⁶ Satıra “süd içerken” yazılmış derkenarda düzeltilmiştir.

⁹⁷ Ey Allah'ım! Bunu bize faydalı kıl ve bundan bize bol ver.

⁹⁸ Giyinme duaları.

⁹⁹ Başlık kaynak metinden eklenmiştir. Bk. es-Süyûtî, 2020: 87.

¹⁰⁰ Elbise giyerken.

¹⁰¹ Ey Allah'ım! Senden onun hayrını ve onda olanın hayrını isterim, onun şerrinden ve onda olanın şerrinden sana sığınırım. Hamd, bunu bana giydirip, hiçbir güç ve kuvvetim olmadığı hâlde beni bununla rızıklandıran Allah'a mahsustur.

¹⁰² Yeni elbise giyerken.

¹⁰³ Ey Allah'ım! Hamd sanadır. Onu bana sen giydirdin, senden onu hayırlı kılmanı ve yapılışına uygun kullanmanın hayrını nasip etmeni dilerim. Şerrinden ve yaratılış gayesi dışında kullanılmasının şerrinden de sana sığınırım.

Yeñi dostına mülākī olsa “*ebli ve ahlık*”¹⁰⁴ diye.

*İzā ahlā ‘a sevbehu.*¹⁰⁵ Esbābın çıkarınca bu du‘āyı okuya:
*Bismi ‘llāhi lā ilāhe illā hū.*¹⁰⁶

*İzā nazara fi ‘l-mir‘āt.*¹⁰⁷ Āyīneye nazar idince bu du‘āyı okuya:
*el-Ḥamdü li ‘llāhi ‘l-lezī sevvā halkī fe-‘addelehu ve şāvvera şūrete
halkī fe-aḥsenehā ve ce‘alenī mine ‘l-müslimîn.*¹⁰⁸

Ezkāru ‘n-Nevm¹⁰⁹

Döşege yatduğı zamān bu du‘āyı okuya: *B ‘ismike Rabbī vaḥa ‘tū cenbī ve b ‘ismike erfa ‘ahu in emsekte nefsi f’erḥamhā ve in erseltehā f’ehfiḫhā [74b] bimā tahfaztū bihi ‘ibādeke ‘ş-şālihîn.*¹¹⁰ Ba‘zı rivāyetde bu du‘āyı okuya diyü mervīdür: *Allāhümme innī eslemtū nefsi ileyke ve fevvaḫtū emrī ileyke ve ‘l-ce‘tū zehrī ileyke ragbeten ve rehbeten ileyke ve lā melce‘e ve lā mencā‘e minke illā ileyke. Āmentū bi-kitābike ‘l-lezī enzelte ve nebiyyike ‘l-lezī erselte.*¹¹¹ Ve ba‘zı rivāyetde üç kerre bu du‘āyı okuya: *Estağfiru ‘llāhi ‘l-‘azīme ‘l-lezī lā ilāhe illā*

¹⁰⁴ Eskit ve yenile.

¹⁰⁵ Elbiseyi çıkarırken.

¹⁰⁶ Allah’ın adıyla; O’ndan başka ilah yoktur.

¹⁰⁷ Aynaya bakınca.

¹⁰⁸ Hamd, beni yaratıp suret veren, onu en güzel biçimde düzenleyip şekillendiren ve beni müslümanlardan kılan Allah’a mahsustur.

¹⁰⁹ Uykü duaları.

¹¹⁰ Rabbim senin isminle yatağıma yattım, yine senin isminle yatağımdan kalkarım. Eğer canımı alacaksan, bana merhamet et, eğer hayatta bırakacaksan salih kullarını muhafaza ettiğin gibi beni de muhafaza et.

¹¹¹ Ey Allah’ım! Kendimi sana teslim ettim, işimi sana ısmarladım, sırtımı sana dayadım, ümit bağladığım sen, korktuğum sensin, senden başka kaçıp sığınacak ve kurtuluşa erecek bir yer yoktur. İndirdiğin kitabına ve gönderdiğin peygamberine iman ettim.

*hüve 'l-hayyü 'l-kayyûmu ve etübü ileyh.*¹¹² Ve bir rivâyetde üç kerre bu du'âyı okuya: *E 'üzü bi-kelimâti 'llâhi 't-tammâti min-şerri mâ hâlağ.*¹¹³

Uykudan fâriğ olıcağ bu du'âyı okuya: *E 'üzü bi-kelimâti 'llâhi 't-tammeti ğazabihî ve 'ikâbihî ve şerri 'ibâdihî ve min-hemezâti 'ş-şeytâni ve en yahzurüne,*¹¹⁴ üç kerre.

Yaluñuz evde ƣalup ƣavf itse bu du'âyı okuya: *Subhâne 'l-meliki 'l-ğuddüsi Rabbi 'l-melâ'iketi ve 'r-Rûhi.*¹¹⁵

Eyü vâkı'a görse Hâğ te'âlâ ģazretine ģamd ü şenâ eyleye. Ƙorğuli vâkı'a görse bu du'âyı okuya: *Allâhümme innî e 'üzü bike mine 'l-'ameli 'ş-şeytâni ve seyyi'âti 'l-ağlâm.*¹¹⁶ Ve daği istiğfâr eyleye **[75a]** ve daği şol yanına tüküre ve ayağı ile çeyneye ve bu du'âyı okuya: *E 'üzü bimâ âzet bihi melâ'iketu 'llâhi ve rusuluhû mimmâ râyet fî menâmî hâzâ en yuşibenî fî 'd-dünyâ ve 'l-âğire.*¹¹⁷

Ve daği uykudan uyanup tekrâr uyumak murâd itse bu du'âyı okuya: *Lâ ilâhe ill 'allâhu vağdehû lâ şerike lehû lehu 'l-mülkü ve lehu 'l-ğamdü ve hüve 'alâ külli şey'en ģadır. Ve 'l-ğamdü li 'llâhi ve subğân 'allâhi ve lâ ilâhe ill 'allâhu v 'allâhu ekber ve lâ ģavle ve lâ kuvvete illâ bi 'llâhi 'llâhümm 'ağfir lî.*¹¹⁸ Uykudan uyanup tekrâ[r]

¹¹² Azamet sahibi, kendisinden başka ilah olmayan, diri ve her şeyin kaynağı olan Allah'tan af diler ve O'na tövbe ederim.

¹¹³ Yarattıklarının şerrinden Allah'ın tam ve eksiksiz kelimelerine sığınırım.

¹¹⁴ Öfkesinden, azabından, kullarının şerrinden, şeytanın vesveselerinden ve yanına sokulmalarından Allah'ın tam ve eksiksiz kelimelerine sığınırım.

¹¹⁵ Varlığın mutlak hükümdarı, bütün kemalatın kendisinde toplandığı, meleklerin ve Cebrail'in Rabb'i olan Allah tüm eksik sıfatlardan münezzehtir.

¹¹⁶ Ey Allah'ım! Şeytanın işinden ve kötü rüyalardan mutlaka sana sığınırım.

¹¹⁷ Rüyamda gördüğüm şeyin şerrinden, ondan dolayı dünya ve âhirette bana bir şey isabet etmesinden Allah'ın melek ve resullerinin sığındığına sığınırım.

¹¹⁸ Allah'tan başka ilah yoktur, O tek ve ortaksızdır, mülk ve ģamd ona mahsustur, O her şeye kadirdir. Bütün ģamdler Allah'a aittir, Allah bütün eksik sıfatlardan münezzehtir, Allah'tan başka ilah yoktur, Allah en büyüktür. Güç ve kuvvet ancak Allah'a mahsustur. Ey Allah'ım! Bana mağfîret eyle.

uyumamak murâd itse bu du‘âyı okuya: *el-Ḥamdü li’llâhi’l-lezî ahyânâ ba‘de emâtenâ ve ileyhi’n-nüşûr*.¹¹⁹

Ezkârü’l-Maraż ve’l-Mevt¹²⁰

Ḥasta olduğı zamânda bu du‘âyı okuya: *Allâhümme innî es’eliķe ta‘cile ‘âfiyetike ve şabran ‘alâ belâ’ike ve ħurûcen mine’d-dünyâ ilâ rahmetike*.¹²¹

Maraż hâlinde bu du‘âyı okuya: *E’ûzü bi-kelimâti’llâhi’t-tâmmâti ve esmâ’ihî ve küllihâ ‘âmmeten min-şerri’s-sâ‘ati ve’l-hâmmeti ve şerri’l-‘ayni’l-lâmmeti ve min-şerri ħâsidin ħasede ve min-şerri ebî mürrete ve mâ veled*.¹²²

Habsü’l-bevl ve’l-ĥaşât.¹²³ Südük yolu tütulsa ve yâĥud südük yolına taş tursa bu du‘âyı okuya: **[75b]** *Rabbün’allâhu’l-lezî fi’s-semâ’i tekaddese ismüķe emrüķe fi’s-semâ’i ve’l-arzi kemâ rahmetike fi’s-semâ’i f’ec‘al rahmetike fi’l-arzi fağfir lenâ ħübenâ ve ĥatâyânâ ente [Rabb]u’t-tayyibîne enzil rahmeten min-rahmetike şifâ’en min-şifâ’ike ‘alâ ĥâze’l-vece’i*.¹²⁴

¹¹⁹ Hamd, öldürdükten sonra bizi tekrar diriltten Allah’a mahsustur, dönüş O’nadır.

¹²⁰ Hastalık ve ölüm duaları.

¹²¹ Ey Allah’ım! senden acil afiyetini, belalarına karşı sabrı ve dünyadan senin rahmetine çıkmayı dilerim.

¹²² Kıyamet vaktinin ve zararlı varlıkların şerrinden, kötü nazarların şerrinden, haset ettiği vakit haset edenin şerrinden, Ebu Mürre’nin (şeytanın) ve onun soyundan gelenlerin şerrinden, bütün hepsinden Allah’ın tam ve eksiksiz kelimelerine ve isimlerine sığınırım.

¹²³ İdrar tutulması ve taş dökme.

¹²⁴ Ey semayı dolduran Allah, Rabbimiz! Senin ismin mukaddestir. Senin emrin arz ve semadadır, tıpkı rahmetinin semada olduğu gibi arza da rahmetinden gönder ve bizim günahlarımızı ve hatalarımızı mağfiret eyle. Sen temizlerin Rabbisin. Bu ağrıya rahmetinden bir rahmet, şifandan bir şifa indir.

Dişi ağrısı bu du‘âyı okuya: *Üskünî eyyühe ‘r-rîhu*¹²⁵ *bi ‘llâhi ‘l-lezî sekene lehû mâ fi ‘s-semâvâtî ve ‘l-arzî ve hüve ‘s-semî ‘ü ‘l- ‘alîm.*¹²⁶

Bir kimesneye gam ve guşsa ‘arîz olsa bu du‘âyı okuya: *Lâ ilâhe ill ‘allâhu ‘l- ‘alîmü ‘l-kerîm. Subhân ‘allâhi ve tebârek ‘allâhu Rabbü ‘l- ‘arşı ‘l- ‘azîm ve ‘l-‘hamdü li ‘llâhi Rabbi ‘l- ‘âlemîn.*¹²⁷ Ve dahî hüzün için bu du‘âyı okuya: *Lâ ilâhe ill ‘allâhu yubkî külle şey’.*¹²⁸

Def‘-i vahşet için bu du‘âyı okuya: *E ‘üzü bi-kelimâti ‘llâhi ‘t-tammâti min-‘gâzabihî ve ‘şerri ‘ibâdihî ve min-hemezâtî ‘ş-şeyâtîni ve en yahzurüne subhân ‘allâhi ‘l-meliki ‘l-‘kuddûs Rabbi ‘l-melâ ‘iketi ve ‘r-Rûhi cellaltî ‘s-semâvâtü ve ‘l-arzu bi ‘l- ‘izzeti ve ‘l-ceberût.*¹²⁹

Def‘-i vesvese için bu du‘âyı okuya: *Hüve ‘l-evvelü ve ‘l-âhîrî ve ‘z-zâhirî [76a] ve ‘l-bâ‘înu ve hüve bi-küllî şey’ en ‘alîm.*¹³⁰

Hasta olduğu zamân bu du‘âyı okuya: *Bismi ‘llâhi ‘r-rahmâni ‘r-rahîm e ‘üzü bi ‘llâhi ‘l-e‘hadi ‘ş-şamedî ‘l-lezî lem yelid ve lem yüled ve lem yekün lehû küfîven e‘had.*¹³¹

¹²⁵ Diş ile ilgili duada “rüzgar” bahis konusu edildiği için kaynak metinden kontrol edilmiş ve burada da “rîh” kelimesinin kullanıldığı görülmüştür (es-Süyûtî, 2020: 103). Bağlamdan hareketle çeviride “sızı” sözcüğü tercih edilmiştir.

¹²⁶ Ey sızı! Göklerde ve yerde olan her şeye sakinlik veren Allah için sakin ol. O, hakkıyla işitip her şeyi hakkıyla bilendir.

¹²⁷ Her şeyi hakkıyla bilen ve kerîm olan Allah’tan başka ilah yoktur. Yüce arşın Rabbi olan Allah eksikliklerden münezzehtir, çok yücedir. Hamd âlemlerin Rabbi olan Allah’a mahsustur.

¹²⁸ Her şeyi baki kılan O Allah’tan başka ilah yoktur.

¹²⁹ Öfkesinden, kullarının şerrinden, şeytanın vesveselerinden ve yanıma sokulmalarından Allah’ın tam ve eksiksiz kelimelerine sığınırım. Varlığın mutlak hükümdarı, bütün kemalatın kendisinde toplandığı, meleklerin ve Cebrail’in Rabbi olan Allah tüm eksik sıfatlardan münezzehtir. Sen izzetin ve mutlak kudretinle gökleri ve yeri yücelttin.

¹³⁰ O evveldir, âhirdir, zâhirdir bâtındır ve O her bir şeyi hakkıyla bilendir.

¹³¹ Rahmân ve rahîm olan Allah’ın adıyla, hiçbir dengi bulunmayan, doğmamış ve doğurmamış, tek ve samet olan Allah’a sığınırım.

Maraızı ziyâde olup ölümü istese bu du‘âyı okuya: *Allâhümme ahyinî mâ kâneti’l-ḥayâtü ḥayran lî ve teveffeni izâ kaneti’l-vefâtü ḥayran lî.*¹³²

Rûhî çıkarken bu du‘âyı okuya: *Lâ ilâhe ill’allahü v’allâhu ek-ber ve lâ ḥavle ve lâ kuvvete illâ bi’llâh.*¹³³ Ve daḡı yanında olanlar Yâsîn-i Şerîf ve İhlâş-ı Şerîf okuyalar.

Ḥasta vefât itdigi zamân bu âyeti ve bu du‘âyı okuyalar: *İnnâ li’llâhi ve innâ ileyhi râci ‘ün.*¹³⁴ *Allâhümme ecirni fî muşîbeti v’aḥliḡ li ḥayran minhâ.*¹³⁵

Evlâdı vefât itdigi zamân bu du‘âyı okuya: *el-Ḥamdü li’llâh.* Ve andan soñra bu âyeti okuya: *İnnâ li’llâhi ve innâ ileyhi râci ‘ün.*

Dostı vefât itdigi zamân bu du‘âyı okuya: *İnnâ li’llâhi ve innâ ileyhi râci ‘ün. Allâhümme’ektübhü fi’l-muḡsinîn v’ec’al kitābehü fî illiyyîne v’aḡlufhü fî ehlihî fi’l-ḡābirîne ve lâ tuḡarrimnâ ecrehü ve lâ teftinâ ba’dehü.*¹³⁶

Müslümânlar ‘adûsı vefât itse bu du‘âyı okuya: *el-Ḥamdü li’llâhi’l-lezî [76b]*¹³⁷ *naşara ‘abdehü ve e’azze ismehü.*¹³⁸

Meyyitiñ gözlerin yuminca bu du‘âyı okuya: *Bismi’llâhi ve ‘alâ milleti Resuli’llâhi Allâhümme’agfir lehü ve erfâ’ dereceteḡ fi’l-*

¹³² Ey Allah’ım! Yaşamam hayırlı olduḡu ana kadar beni yaşat, ölüm bana hayırlı olduḡu anda beni oldür.

¹³³ Allah’tan başka ilah yoktur, Allah en büyüktür. Güç ve kuvvet ancak Allah’a mahsustur.

¹³⁴ “Biz şüphesiz Allah’a aidiz ve şüphesiz O’na döneceḡiz.” mealideki Bakara suresinin 156. ayeti.

¹³⁵ Ey Allah’ım! Bu musibetten dolayı beni mükafatlandır ve onun yerine bana ondan daha hayırlısını ver.

¹³⁶ Biz şüphesiz Allah’a aidiz ve şüphesiz O’na döneceḡiz. Ey Allah’ım! Onu iyilerden yaz, kitabını en yücelerde kıl. Ailesinden geride kalanlara yardımcı ol. Bizi onun mükafatından mahrum bırakma, onun ardından bizi fitneye düşürme.

¹³⁷ “e’l-lezî” kısmı 76b’de.

¹³⁸ Hamd, kuluna yardım eden ve şanını yücelten Allah’a mahsustur.

*mehdiyyîne v'ahlufhû fi 'aķabehû fi 'l-gābirîne v'aġfir lenā ve lehû ya Rabbe 'l-ālemîn v'efsah lehû fi ķabre ve nevvir lehû fih.*¹³⁹

Cenāze görünce bu du'āyı okuya: *Allāhu ekber. Şadaķ'allāhu ve Resūlehû hāzā mā va'aden'allāhu ve Resūlehû'llāhümme zidnā imānen ve teslīmā.*¹⁴⁰

Meyyit namāzı kılmak murād iden kimesne dört tekbir ide ve evvel böyle niyyet ide: *Neveytū an uşallī li'llāhi te'ālā şālāte 'l-cenāzeti erba'a tekbirātin senā'en li'llāhi te'ālā ve du'ā'en li-hāze 'l-meyyit. Allāhu ekber. Subhānek'allāhümme ve bi-ķamdiķe ve tebāreķe şmūķe ve te'ālā ceddūķe ve celle senā'ūķe ve lā ilāhe ġayrūķe Allāhümme ente dā'imun tebkā ve mā-sivāķe yenfā ve küllü şey'ün hālikun illā vechehu lehu 'l-ķükmü ve ileyhi turca 'ün.*¹⁴¹ *Allāhu ekber. Allāhümme şalli 'alā Muķammedin ve 'alā āli Muķammedin kemā şalleyte 'alā İbrāhīme ve 'alā [āli] İbrāhīme inneķe ķamīdün mecīdün ve bāriķ 'alā Muķammedin ve 'alā āli Muķammedin kemā bāreķte 'alā İbrāhīme ve 'alā āli İbrāhīme inneķe ķamīdün mecīd. Allāhu ekber. Allāhümme'eġfir li-ķayyinā ve meyyitinā [77a] ve şaġīrinā ve ķebīrinā ve zekerinā ve ünşānā ve şāhidinā ve ġā'ibin'allāhümme men aķhyeytehū minnā fe-aķyihī 'ale 'l-İslāmi ve men teveffeytehū minnā feteveffehū 'ale 'l-imāni ve ķuşşā hāze 'l-meyyite bi'r-ravķi ve'r-rāķati ve'r-rıķvān. Allāhümme in ķāne muķsinen fezid fi iķsāniķi ve in ķāne müsi'en fetecāvez 'anhu ve lekķķhi 'l-emne ve 'l-büşrā ve 'l-ķerāmete ve 'z-zülfā bi-raķmetike yā erķame'r-rāķimīn.*¹⁴²

¹³⁹ Allah'ın adıyla ve Resulullah'ın dini üzere. Ey Allah'ım! Ona maġfired eyle ve hidayete ermişler içinde derecesini yükselt, soyundan geride kalanlara yardımcı ol, bize ve ona maġfired eyle ey âlemlerin Rabb'i. Onun için kabrini genişlet ve nurlandır.

¹⁴⁰ Allah en büyüktür. Allah ve Resul'ü doğru söyledi. İşte bu Allah ve Resul'ünün bize vadettiġi şeydir. Ey Allah'ım! İmanımızı ve teslimiyetimizi artır.

¹⁴¹ "küllü şey'ün... ..ileyhi turca'ün." Kasas suresi 88. ayetten alıntı. Çeviri yapılırken ayetin meali verilmiştir.

¹⁴² Niyet ettim yüce Allah için, bu meyyite dua etmek ve Allah'ı yüceltmek üzere dört tekbirli cenaze namazını kılmaya. Allah en büyüktür. Seni her türlü nok-

Eger meyyit tıfıl ve yâhud mecnûn ise şalavât du'âsından sonra bu du'âyı okuya: *Allâhümme 'ec 'alhû lenâ feraţan ve selefen ve ecnen ve zuhran yeşfa' lenâ yevme'l-kıyâmeti ve li-ebeveyhi ve li-sâ'ire'l-mü'minîne ve'l-müminâti ve'l-müslimîne ve'l-müslimâti el-ahyâ'ü minhüm ve'l-emvât bi-raḥmetike yâ erḥame'r-râḥimîn.*¹⁴³

Ḳabre indürürken bu du'âyı okuya: *Bismi'llâhi ve bi'llâhi ve fi sebîli'llâhi ve 'alâ milleti Resûli'llâh.*¹⁴⁴

Kefen ucını açarken bu du'âyı okuya: *Allâhümme lâ tuḥarrimnâ ecrehû ve lâ tuḍillünâ ba'dehû.*¹⁴⁵

Meyyit defin olunduktan sonra başı ucında Fâtîḥa-i Şerîf ve sûre-i Bakara'nın evvelin okuyalar ve ayağı yanında sûre-i Bakara'nın

sanlıklardan tenzih ederim. Seni ancak sana hamd ederek tesbih ederim. Senin şanın yüce, celalin uludur. Senden başka ilah yoktur. Ey Allah'ım! Sen daimî ve baki olansın, senin dışındaki her şey fanidir. *O'nun zatından başka her şey yok olacaktır. Hükmü yalnızca O'nundur ve kesinlikle O'na döndürüleceksiniz.* Allah en büyüktür. Ey Allah'ım! Hz. Muhammed'e ve Hz. Muhammed'in ailesine rahmet eyle; şerefini yücelt, tıpkı Hz. İbrahim'e ve Hz. İbrahim'in ailesine rahmet ettiğin gibi. Şüphesiz övülmeye layık yalnız sensin, şan ve şeref sahibi de sensin. Hz. Muhammed'e ve Hz. Muhammed'in ailesine hayır ve bereket ver; şerefini yücelt, tıpkı Hz. İbrahim'e ve Hz. İbrahim'in ailesine hayır ve bereket verdiğin gibi. Şüphesiz övülmeye layık yalnız sensin, şan ve şeref sahibi de sensin. Allah en büyüktür. Ey Allah'ım! Hayatta kalanlarımızı, ölenlerimizi, küçüklerimizi, büyüklerimizi, erkeklerimizi ve kadınlarımızı, burada olanlarımızı ve olmayanlarımızı bağışla. Ey Allah'ım! Bizlerden kimi yaşattırsan onu İslam üzere yaşat ve kimin de ruhunu teslim alırsan onun ruhunu iman üzere teslim al. Özellikle vefat eden bu kişiyi kolaylığa, rahata ve rızana ulaştır. Ey Allah'ım! Eğer bu vefat eden kişi iyi kimse ise sevabını artır, günahkâr ise onu bağışla. Ey merhametlilerin en merhametlisi! Bu kişiye rahmetinle emniyet, sevinç, ikram ve bir yakınlık nasib et.

¹⁴³ Ey Allah'ım! Onu rahmetinle bizim için, anne babası için ve bütün mümin ve müslüman erkek ve kadınların hayatta olanları ve göçmüşleri için önden gönderilmiş bir sevap, ecir, âhîret azığı ve kıyamet günü şefaâtçı eyle ey merhametlilerin en merhametlisi.

¹⁴⁴ Allah'ın adıyla, Allah için, Allah'ın yolunda ve Resulullah'ın dini üzerine.

¹⁴⁵ Ey Allah'ım! Bizi onun mükafatından mahrum etme ve ondan sonra bizi dalaletle düşürme.

âhirin okuyalar ve andan sonra telkîn ideler: **[77b]** üç kerre *yâ fülân ibni fülân uzkur mâ haracte ‘aleyhi mine’d-dünyâ şehâdete en lâ ilâhe ill’allahü ve enne Muhammeden ‘abduhü ve resûluhü ve enneke raḡeyte bi’llâhi rabben bi’l-İslâmi dînen ve bi-Muhammedin şall’allahü te ‘âlâ ‘aleyhi ve sellem nebiyyen ve bi’l-Kur’âni imâmen.*¹⁴⁶

Ta’ziyeye varınca bu du‘âyı okuya: *Yerḡamuk’allahü ve ye’cüreke.*¹⁴⁷

Yetîm görünce eliyle başını şığaya ve andan sonra bu du‘âyı okuya: *Allâhümm’ahliḡf fülânen fî veledih.*¹⁴⁸

Ḳabir ziyâretine varınca bu du‘âyı okuya: *es-Selâmu ‘aleykum eyyühe’l-ervâḡü’t-tayyibetü ve’l-ebdânü’l-bâliyetü ve’l-‘izâmü’n-naḡizetü’l-leṡi haracte mine’d-dünyâ ve ḡiye bi’llâhi mü’minet’üllâhümm’edḡil ‘aleyhim ravḡan minke ve selâmen minnî.*¹⁴⁹ Ve andan sonra bir kerre sûre-i Yâsîn ve yigirmi bir kerre sûre-i İḡlâş ve bir kere Âyete’l-Kürsî okuya.

[Ezḡârü’z-Zekât¹⁵⁰] ¹⁵¹

Zekât virürken bu du‘âyı okuya: *Allâhümm’ec’alnâ maḡnemen ve lâ tec’alhâ maḡramen.*¹⁵²

“Allâh için” diyü sâ’il yanına gelince virecek nesnesi olmasa bu du‘âyı okuya: *Razaḡan’allahü ve iyyâke.*¹⁵³

¹⁴⁶ Ey filan oḡlu filan! Dünyadan çıkarken, getirmiş olduḡun “Allah’tan başka ilah yoktur ve Hz Muhammed O’nun kulu ve resulüdür ve Rab olarak Allah’tan, din olarak İslam’dan, nebi olarak Hz. Muhammed’ten (sallallahu aleyhi ve sellem), imam olarak Kur’ân’dan razı oldum.” şehadetini hatırla.

¹⁴⁷ Allah sana merhamet etsin ve seni mükafaktandırısın.

¹⁴⁸ Ey Allah’ım! Filan kişinin evladına sen sahip çık.

¹⁴⁹ Selam üzerinize olsun ey temiz ruhlar, çürümüş bedenler ve daḡılmış kemikler. Siz dünyadan Allah’a iman etmiş olarak ayrıldınız. Ey Allah’ım! Onlara katında bir ferahlık ver ve benden bir selam ulaştır.

¹⁵⁰ Zekat duaları.

¹⁵¹ Başlık kaynak metinden eklenmiştir. Bk. es-Süyûtî, 2020: 117.

¹⁵² Ey Allah’ım! Bize bir kazanç kıl, onu zarar eyleme.

¹⁵³ Allah bizi ve seni rızıklandırısın.

[*Ezkâru 'ş-Şıyâm* ¹⁵⁴] ¹⁵⁵

Receb ayında oruç tütınca bu du'âyı okuya: *Allāhümme bârik lenā fî Recebe ve Şa'bâne ve bellignā Ramazân.* ¹⁵⁶

Yeñi ay görince bu du'âyı okuya: *Allāhümme ehillehū 'aleynā* ¹⁵⁷ *bi'l-yümni ve'l-îmāni* [78a] *ve'l-İslām.* ¹⁵⁸

Ramazân ayına dâhil olunca bu du'âyı okuya: *Allāhümme ehillehū bi'l-emni ve'l-îmāni ve's-selāmeti ve'l-'āfiyeti'l-mücelleleti ve difā'î'l-eskâmi ve'l-'avni 'ale's-şalāti ve's-şıyāmi ve'l-kıyāmi ve tilāveti'l-Kur'āni'llāhümme sellimnā li-Ramazāne ve sellim Ramazāne lenā ve tüsellimhū minnā müteḳabbelen ḥattā yenḳazî ve ğafarte lenā ve erḥamna ve 'afavte 'annā.* ¹⁵⁹

Oruç açarken bu du'âyı okuya: *Allāhümme bike şumtu ve āmentü ve 'alā rızḳıke eḫartü ve 'aleyke tevekkeltü ve's-şavmi'l-ğadi neveytü fe-teḳabbel inneke ente's-semi'ü'l-'alim.* ¹⁶⁰

Ḳadir gicesi bu du'âyı okuya: *Allāhümme inneke 'afivvün tuḫibbū'l-'afvü fa'fü 'annā.* ¹⁶¹

¹⁵⁴ Oruç duaları.

¹⁵⁵ Başlık kaynak metinden eklenmiştir. Bk. es-Süyûtî, 2020: 118.

¹⁵⁶ Ey Allah'ım! Receb ve Şaban aylarını bizim için mübarek eyle ve bizi Ramazan ayına ulaştır.

¹⁵⁷ Burada mütercim tarafından “lenā” zarfı kullanılmış, kaynak metin vasıtası ile “‘aleynā” şeklinde düzeltilmiştir. Bk. es-Süyûtî, 2020: 118.

¹⁵⁸ Ey Allah'ım! Onu bize bereket, iman ve İslam hilali eyle.

¹⁵⁹ Ey Allah'ım! Onu güven, iman, selamet, bol afiyet, hastalıklardan korunma ve namazda, oruçta, gece ibadetinde, Kur'ân tilavetinde yardım ile başlat. Ey Allah'ım! Bizi Ramazan ayına, Ramazan ayını bize selamtle ulaştır, nihayete erdiğinde onu bizden kabul görmüş olarak teslim al.

¹⁶⁰ Ey Allah'ım! Senin için oruç tuttum, sana iman ettim, senin rızkınla iftar ettim, sana tevekkül ettim, yarının orucuna da niyet ettim. Kabul et, şüphesiz sen hakkıyla işiten, hakkıyla bilensin.

¹⁶¹ Ey Allah'ım! Sen sen affecidisin, affetmeyi seversin, bizi affet.

[*Ezkāru'l-Hac*¹⁶²] ¹⁶³

Hüccâc Ka'be-i Şerîf'den gelince mülākî olsa bu du'âyı okuya: *Ķabil'allāhu hāccek ve keffir zenbek ahlēfe nafakatek.*¹⁶⁴ Evinden taşra çıksa bu du'âyı okuya: *Bismi'llāhi't-tüklānu 'al'allāhi lā hāvle ve lā kuvvete illā bi'llāh.*¹⁶⁵

Uđhiye bayrāmında kurbān boğazlarken bu du'âyı okuya: *Allāhu ekber. Allāhümme hāzihi minke ve leke. İnne şalātī ve nüsükī ve maḥyāye ve memātī li'llāhi Rabbi'l- 'ālemīne lā şerike leke ve bi-zālike ümirtü ve ene evvelü'l-müslimīn.*¹⁶⁶ *Allāhümme taḳabbel minnā kemā teḳabbelte min-İbrāhīme ḫalīlike ve Muḫammedin nebiyyike 'aleyhüme's-selām.*¹⁶⁷ [78b]

[*Ezkāru'l-Bay*¹⁶⁸] ¹⁶⁹

Şoḳaḡa dāḫil olunca bu du'âyı okuya: *Lā ilāhe ill'allāhu vaḫdehū lā şerike lehū lehu'l-mülkü ve lehu'l-ḫamdü yuḫyī ve yumütü ve hüve ḡayyun lā yemütü bi-yedihi'l-ḡayru ve hüve 'alā külli şey'en ḡadır.*¹⁷⁰

¹⁶² Hac duaları.

¹⁶³ Başlık kaynak metinden eklenmiştir. Bk. es-Süyûtî, 2020: 121.

¹⁶⁴ Allah haccını kabul etsin, günahını bağışlasın, harcadığını geri versin.

¹⁶⁵ Allah'ın adıyla, tevekkül Allah'adır. Güç ve kuvvet ancak Allah'a mahsustur.

¹⁶⁶ "İnne şalātī... ..müslimīn." En'âm suresi 162 ve 163. ayetlerden alıntı. Çeviri yapılırken ayetlerin meali verilmiştir.

¹⁶⁷ Allah en büyüktür. Ey Allah'ım! Bu sendendir ve senin içindir. *Şüphesiz benim namazım da diğer ibadetlerim de yaşamam da ölümüm de âlemlerin Rabbi Allah içindir. O'nun hiçbir ortağı yoktur. İşte ben bununla emrolundum. Ben müslümanların ilkiyim.* Ey Allah'ım! Halilin Hz. İbrahim ve peygamberin Hz. Muhammed'ten (selam üzerlerine olsun) kabul ettiğin gibi bizden de kabul et.

¹⁶⁸ Alışveriş duaları.

¹⁶⁹ Başlık kaynak metinden eklenmiştir. Bk. es-Süyûtî, 2020: 129.

¹⁷⁰ Allah'tan başka ilah yoktur, O tek ve ortsaksızdır, mülk ve hamd ona mahsustur, diriltir ve öldürür, O ölümsüz olan diridir, hayır O'nun elindedir. O her şeye kâdirdir.

Ma'îşeti dâr olsa bu du'âyı okuya: *Bismi'llâhi 'alâ nefsi ve mâlî ve dînî. Allâhümme rażzînî bi-każâyike ve bârik lî fîmâ kuddir [lî] hattâ lâ uhibbe ta'cîle mâ ahharte ve lâ te'hîre mâ 'accelte.*¹⁷¹

Borcu çok olan kimesne bu du'âyı okuya: *Allâhümme ekfinî*¹⁷² *bi-helâlike 'an harâmike ve aġninî bi-fâzlike 'ammen sivâk*¹⁷³.¹⁷⁴

Pâdişâh ve yâhud bir baġlîiñ yanında murâdı olsa bu du'âyı okuya: *Allâhümme ente'l- 'azîzû'l-kebîr ve ene 'abdüke'z-za'îfû'z-zelîl lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh. Allâhümme sehġir lî fülânan kemâ sehġarte Fir'avne li-Mûsâ ve leyyin lî ħalbehû kemâ leyyente'l-ġadîde li-Dâvûde fe-innehû lâ yantık illâ bi-iżnike nâşiyetuhû fî ħâbzatike ħalbühû fî yedike celle senâ'ü vechike yâ erġame'r-râġimîn.*¹⁷⁵

Şatun, ħul, ħaravaş ve sâ'ir bunuñ emsâli ve yâhud ħayvânâtдан birini alsa bu du'âyı okuya: *Allâhümme innî es'elüke min-ħayrihâ ve ħayri mâ cibilletühâ 'aleyh.*¹⁷⁶

Aġşâm olduġı zamân **[79a]** evine giderken bu du'âyı okuya: *el-Ĥamdü li'llâhi'l-llezî keġânî ve âvânî ve'l-ħamdü li'llâhi'l-lezî*

¹⁷¹ Nefsîm, malım ve dinim üzerine Allah'ın adıyla. Ey Allah'ım! Beni kazana razı kıl, benim için takdir ettiġin şeyi bana bereketlendir, öyle ki ertelediġini öne almayı, öne aldıġını ertelemeyi istemeyeyim.

¹⁷² Mütercim tarafından sehven “elfinî” yazılmış, kaynak metinden istifade edilerek “ekfinî” şeklinde düzeltilmiştir. Bk. es-Süyûtî, 2020: 132.

¹⁷³ Mütercim tarafından sehven “an ħarâmike” yazılmış, kaynak metinden istifade edilerek “ammen sivâk” şeklinde düzeltilmiştir. Bk. es-Süyûtî, 2020: 132.

¹⁷⁴ Ey Allah'ım! Beni haramından koruyup helalinde yetindir ve faziletinle senden başkasına muhtaç etme.

¹⁷⁵ Ey Allah'ım! Sen çok yüce ve çok büyüktün, ben senin zayıf ve zelil kulum. Güç ve kuvvet yalnızca Allah'a mahsustur. Ey Allah'ım! Firavun'u Hz. Musa'ya boyun eğdirdiġin gibi şu falanca kişiyi de bana boyun eğdir; demiri Hz. Davud'a yumuşattıġın gibi onun kalbini de bana karşı yumuşat. Çünkü o ancak senin izinle konuşur, iradesi senin elindedir. Senin cemalinin övgüsü ne büyüktür ey merhametlilerin en merhametlisi!

¹⁷⁶ Ey Allah'ım! Onun hayrını ve fitratındaki hayrını senden dilerim.

eṭ ‘amenî ve sekânî ve ‘l-ḥamdü li ‘llâhi ‘l-lezî men ‘aleyye es ‘elûke en tûcîranî mine ‘n-nâr.¹⁷⁷

Evine girdüğü zamân bu du‘âyı okuya: *Bismi ‘llâhi ‘llâhümme innî es ‘elûke ḥayra ‘l-mevlec ve ḥayra ‘l-maḥrec. Bismi ‘llâhi velecnâ ve bismi ‘llâhi ḥaracnâ ve ‘al ‘allâhi tevekkelnâ.*¹⁷⁸

Tenhâ eve daḥîl olduğı zamân bu du‘âyı okuya: *es-Selâmu ‘aleynâ ve ‘alâ ‘ibâdi ‘llâhi ‘ş-şâlihîn.*¹⁷⁹

[*Ezkâru ‘n-Nikâh*¹⁸⁰] ¹⁸¹

Nikâh itdiği zamân bu du‘âyı okuya: *el-Ḥamdü li ‘llâhi naḥmeduhû ve nesta ‘nuhû ve nestağfiruhû ve ne ‘üzû bi ‘llâhi min-şûrûri enfîsenâ men yehdi ‘llâhu felâ muḍille leh ve men yuḍlilhu felâ ḥâdiye leh. Eşhedü en lâ ilâhe ill ‘allâhu ve eşhedü enne Muhammeden ‘abduhû ve Resûluhû. Yâ eyyuhe ‘l-lezîne âmenu ‘t-teḳu ‘llâhe ‘l-lezî tesâ ‘elûne bihi ‘l-âyete.*¹⁸² *Yâ eyyuhe ‘l-lezîne âmenu ‘t-teḳu ‘llâhe ḥâḳḳa tûḳâtiḥ*¹⁸³ ¹⁸⁴

¹⁷⁷ Hamd, bana kafi olan ve beni koruyan Allah’a mahsustur. Hamd, beni yediren ve içiren Allah’a mahsustur. Hamd, üzerimde olan Allah’a mahsustur. Beni cehennem ateşinden korumanı senden dilerim.

¹⁷⁸ Allah’ın adıyla. Ey Allah’ım! Senden hayırlı giriş ve hayırlı çıkış dilerim. Allah’ın adıyla girdik ve Allah’ın adıyla çıktık, Allah’a tevekkül ettik.

¹⁷⁹ Selam bizim ve Allah’ın salih kullarının üzerine olsun.

¹⁸⁰ Nikah duaları.

¹⁸¹ Başlık kaynak metinden eklenmiştir. Bk. es-Süyûfî, 2020: 135.

¹⁸² Nisâ suresi 1. ayet. Çeviri yapılırken alıntılanan kısmın meali verilmiştir.

¹⁸³ Âli İmrân suresi 102. ayet. Çeviri yapılırken alıntılanan kısmın meali verilmiştir.

¹⁸⁴ Hamd, Allah’a mahsustur. O’na hamdeder, O’ndan yardım diler, O’ndan mağfiret dileriz. Nefislerimizin şerlerinden Allah’a sığınırız. Allah kime hidayet verdiyse kimse artık kimse onu sapıramaz; kime dalalet verdiyse artık kimse onu hidayete erdiremez. Allah’tan başka ilah olmadığına ve Hz. Muhammed’in onun kulu ve elçisi olduğuna şahitlik ederim. Ey iman edenler! Kendisi adına birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah’a karşı gelmekten sakının, ayeti. Ey iman edenler! Allah’a karşı gelmekten nasıl sakınmak gerekiyorsa, öylece sakının.

Evlenecek kimesneye mülâkî olunca bu du‘âyı okuya: *Bârek‘allâhu leke ve bâreke ‘aleyke ve cema‘a beynekümâ fî hayrin.*¹⁸⁵ Ba‘zı rivâyetde “*Akarr‘allâhu ‘ayneyke*”¹⁸⁶ diye.

Evlenen kimesne içeri girdüğü zamân bu du‘âyı [79b] okuya: *Allâhümme innî es‘elüke hayrahâ ve hayra mâ cibilletühâ ‘aleyhi ve e‘üzü bike min-şerrihâ ve şerri mâ cibilletühâ ‘aleyh.*¹⁸⁷ Ve andan şoñra iki rek‘at namâz kıla ve hatunı dañı ardında dura ve andan şoñra bu du‘âyı okuya: *Allâhümme bârik lî [fî] ehli ve bârik li-ehli fîyy‘allâhümme erzuñnî minnî v‘erzuñnî minhüm. Allâhümme‘ecma‘ beynenâ mâ cema‘te fî hayrin ve ferriñ beynenâ izâ ferrakte fî hayrin.*¹⁸⁸

Cimâ‘ itmek murâd itse bu du‘âyı okuya: *Bismi‘llâhi cennebne‘ş-şeytâne ve cennibe‘ş-şeytâne mâ razaktenâ.*¹⁸⁹

Uşak toğarken Âyete‘l-Kürsî ve mu‘avvizeteyn¹⁹⁰ ve inne Rabbükümü‘l-âyete¹⁹¹ ve Yâsîn-i Şerîf okuya ve andan şoñra bir kâğıda bu du‘âyı yazup suyn içüreler: *Bismi‘llâhi‘l-lezî lâ ilâhe illâ hüve‘l-ħalîmü‘l-kerîm. Subħân‘allâhi te‘âlâ Rabbü‘l-‘arşı‘l-‘aẓîm. el-Ĥamdü*

¹⁸⁵ Allah sana bereket versin ve üzerine bereket indirsın ve ikinizi hayırda bir araya getirsin.

¹⁸⁶ Allah gözünü aydın etsin.

¹⁸⁷ Ey Allah‘ım! Onun hayrını ve fitratındaki hayrı senden istiyorum; onun şerrinden ve fitratındaki şerden sana sığınıyorum.

¹⁸⁸ Ey Allah‘ım! Ailemi benim için, beni ailem için mübarek kıl. Ey Allah‘ım! Kendimden ve onlardan beni rızıklandır. Ey Allah‘ım! Bizim aramızı hayır üzere oldukça birleştir, eğer ayıracaksan da hayır üzere ayır.

¹⁸⁹ Allah‘ın adıyla, bizi şeytandan uzak tut ve bize vereceğin rızkı da şeytandan uzak tut.

¹⁹⁰ Felâk ve Nâs sureleri.

¹⁹¹ “Şüphesiz sizin Rabbiniz, gökleri ve yeri altı gün içinde (altı evrede) yaratan ve Arş‘a kurulan, geceyi, kendisini durmadan takip eden gündüze katan, güneşi, ayı ve bütün yıldızları da buyruğuna tabi olarak yaratan Allah‘tır. Dikkat edin, yaratmak da, emretmek de yalnız O‘na mahsustur. Âlemlerin Rabbi olan Allah‘ın şanı yücedir.” mealindeki A‘râf suresi 54. ayeti.

*li'llāhi Rabbi'l- 'ālemīne ke-ennehüm yevme yeravnehā lem yelbesū illā 'aşıyyeten ev duḥāhā*¹⁹² *lem yelbesū illā sā'aten min-nehār*¹⁹³.¹⁹⁴

Uşak toğduğu zamān sağ kulağına ezān okuyalar ve sol kulağına ikāmet ideler.

[*Ezkāru's-Sefer ve'l-Cihād*¹⁹⁵]¹⁹⁶

Sefer murād iden kimesne dört rek'at namāz kıla. Cümlesinde sūre-i Fātiha [80a] ve sūre-i İhlāş okuya ve namāzdan soñra bu du'ayı okuya: *Allāhümme [innī] etekārrabu [bihinne] ileyke f'ec'alehünne [ḥalīfetī] fī ehli ve mālī*.¹⁹⁷

Sefere gitmek için yerinden kā'im olunca bu du'ayı okuya: *Allāhümme [bike] inteşertü ve ileyke teveccehtü ve bike i'teşamtü'llāhümme ente şikātī ve recā'ī. Allāhümme'ekfinī mā ehemmenī ve mā lā eh[t] emmü bihi ve mā ente a'lemü bihi minnī ve zevvidni't-takvā v'ağfir lī zenbī ve veccihnī li'l-ḥayri ḥaysumā teveccehtü*.¹⁹⁸

¹⁹² “ke-ennehüm... ..duḥāhā” Nāzi'ât suresi 46. ayet. Çeviri yapılırken ayetin mealı verilmiştir.

¹⁹³ Ahkâf suresi 35. ayetten alıntı. Çeviri yapılırken alıntılanan kısmın mealı verilmiştir.

¹⁹⁴ O'ndan başka ilah olmayan halim ve kerim Allah'ın adıyla. Ulu arşın Rabb'i olan yüce Allah bütün eksik sıfatlardan münezzehtir. Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur. *Kıyametî gördükleri gün onlar, sanki dünyada ancak bir akşam, yahut bir kuşluk vakti kadar kalmış gibidirler. Gündüzün bir anından başka kalmadıklarını sanırlar.*

¹⁹⁵ Sefer ve cihat duaları.

¹⁹⁶ Başlık kaynak metinden eklenmiştir. Bk. es-Süyûtî, 2020: 139.

¹⁹⁷ Ey Allah'ım! Onlarla sana yaklaşıyorum. Öyleyse onları aileme ve malıma hallet kıl.

¹⁹⁸ Ey Allah'ım! Seninle hareket ettim, sana yöneldim ve sana tutundum. Ey Allah'ım! Sen benim güvencem ve umudumsun. Ey Allah'ım! Beni kaygılandıran şeylerden, önem vermediğim ama bana zarar verebilecek şeylerden ve benim hakkımda benden daha iyi bildiğin şeylerden beni koru. Beni takva ile azıklandırı, bana mağfiret eyle ve nereye yönelirsem yöneleyim beni hayra ilet.

Ve ba'zî rivâyetde vârid olunmuşdur ki sûre-i *kul yâ*¹⁹⁹ ve sûre-i İhlâş ve sûre-i *izâ câ*²⁰⁰ ve mu'avvizeteyn okuya ve daği ehli ve evlâdi ile ve daği dostları ile vedâ'laşa ve andan şöña bu du'âyı okuya: *Estavdi 'ukümü'llâhe'l-lezî lâ yuzî'u vedâ'i'ah.*²⁰¹ Andan şöña ata bine ve bu du'âyı okuya: *Bismi'llâhi'l-hâmdü li'llâhi subhâne'l-lezi sahhâra lenâ hâze'l-âyeteyn*²⁰² *Subhâneke innî zalemtü nefsi fağfir lî innehü lâ yağfire'z-zünûbe illâ ente.*²⁰³ Ayağı tayırsa “*bismi'llâh*” diye. Yol yitürse üç kerre “*yâ 'ibâd'allâhi e'inûnî*”²⁰⁴ diye.

Gemiye girdüğü zamân bu du'âyı okuya: *Bismi'llâhi'l-melik. Bismi'llâhi [80b] mecrâha'l-âyete*²⁰⁵ *ve mâ kaderu'llâhe'l-âyete*²⁰⁶.²⁰⁷

Qorğduğı bir menzile konunca bu du'âyı okuya: *E'üzü bi-kelimâti'llâhi't-tâmmâti min-şerri mâ hâlak.*²⁰⁸

Yükünü bir yire koyduğı zamân etrafını adımlaya ve andan-şöña bu du'âyı okuya: *Lâ ilâhe ill'allâhu vahdehü lâ şerike lehu lehu'l-mülkü ve lehu'l-hamdü ve hüve 'alâ külli şey'en kadîr.*²⁰⁹

¹⁹⁹ Kâfirûn suresi.

²⁰⁰ Nasr suresi.

²⁰¹ Sizi emanetleri zayı etmeyen Allah'a ismarlıyorum.

²⁰² Zuhurf suresinin 13 ve 14. ayetleri kastedilmektedir. Çeviri yapılırken alıntılanan kısmın meali verilmiştir.

²⁰³ Allah'ın adıyla, hamd Allah'a mahsustur. *Bunu hizmetimize veren Allah'ın şanı yücedir*, ayetleri. Sen her türlü eksik sıfattan münezzehsin. Şüphesiz ben kendime zülmettim, bana mağfiret eyle çünkü günahları senden başka bağışlayacak olan yoktur.

²⁰⁴ Ey Allah'ın kulları! Bana yardım edin.

²⁰⁵ Hud suresi 41. ayetten alıntı. Çeviri yapılırken alıntılanan kısmın meali verilmiştir.

²⁰⁶ Zümer suresi 67. ayetten alıntı. Çeviri yapılırken alıntılanan kısmın meali verilmiştir.

²⁰⁷ Hükümrân olan Allah'ın adıyla. *Onun yüzüp gitmesi Allah'ın adıyladır*, ayeti; *Allah'ın kadrini bilemediler*, ayeti.

²⁰⁸ Yarattıklarının şerrinden Allah'ın tam ve eksiksiz kelimelerine sığınırım.

²⁰⁹ Allah'tan başka ilah yoktur, O tek ve ortaksızdır, mülk ve hamd ona mahsustur, O her şeye kadirdir.

Kâfir ile ceng idecek maħalde bu du‘âyı okuya: *Allāhümme münzili‘l-kitābi ve mücriye’s-sehābi hāzime‘l-aħzābi ehzimhüm ve zelzilhüm v’enşurnā ‘aleyhim ente ‘azudī ve naşūrī bike eħlülü ve bike aşülü ve bike ukātīl.*²¹⁰

‘Asker ceng için şāf bağladuğı maħalde bu du‘âyı okuya: *Sīrū bismi‘llāhi kātīlū men kefare bi‘llāhi lā tağullū ve lā tağdirū ve lā tümessilū ve lā tüneffirū ve lā taqtülū velīdā.*²¹¹

Düşman ‘askerin görünce bu du‘âyı okuya: *Yā maliki yevmi‘d-dīn iyyāke na‘būdū iyyāke nesta‘īn*²¹².²¹³ Kāfirı görünce “*lā ilāhe ill‘allāh*” diye, kāfirin cem‘iyyetin görünce bu du‘âyı okuya: *Eşhedū en lā ilāhe ill‘allāhu ve enne mā dūni‘llāhi merbūbun maħhūr.*²¹⁴

Gazādan gelen kimesneyi görünce bu du‘âyı okuya: *el-Ḥamdū li‘lāhi‘l-lezī*²¹⁵ **[81a]** *neşarake ve e‘azzeke ve ekrameke.*²¹⁶

Ceng günü bu du‘âyı okuya: *Allāhüme kātīli‘l-kaferatū‘l-lezīne yükezzibüne rusuleke ve yaşuddüne ‘an sebīlike v’ec‘al ‘aleyhim riczeke ve ‘azābeke.*²¹⁷

²¹⁰ Ey Kitab’ı indiren, bulutları yürüten, düşman toplulukları hezime uğratan Allah’ım! Onları bozguna uğrat ve sars, onlara karşı bize yardım et. Sen benim dayanağım ve yardımcısın. Seninle dönerim, seninle ilerlerim, senin yardımınla savarım.

²¹¹ Allah’ın adıyla yola çıkın. Allah’ı inkar edenlerle savaşın. Ganimet saklamayın, hainlik etmeyin, işkence yapmayın, nefret ettirmeyin, çocuk öldürmeyin.

²¹² Fatiha suresi 3 ve 4. ayetlerden alınmıştır. Çeviri yapılırken alıntılanan kısmın meali verilmiştir.

²¹³ *Ey ceza gününün (ahiret gününün) mâliki. Yalnız sana ibadet ederiz ve yalnız senden yardım dileriz.*

²¹⁴ Allah’tan başka ilah olmadığına, Allah’tan gayrı her şeyin kul ve boyun eğmiş olduğuna şahitlik ederim.

²¹⁵ “‘l-lezī” kısmı 81a’da.

²¹⁶ Hamd, sana yardım eden, seni aziz kılan ve sana ikramda bulunan Allah’a mahsustur.

²¹⁷ Ey Allah’ım! Peygamberlerini yalanlayan ve yolundan alıkoyan kafirlerle savaş, onların üzerine cezayı ve azabını indir.

[*Ezkâru’l-Umûri’l-‘Ârızati*²¹⁸] ²¹⁹

Ağsursa “*el-ḥamdü li’llâh*” diye ve yanında olan kimesne daḥi “*yerḥamük’allâh*”²²⁰ diye ve ağsıran kimesne daḥi: *yehdükümü’llâhu bihi* ve *yüşliḥ bâleküm*.²²¹ Kâfir ağsırsa “*yehdük’allâh*”²²² diye.

Bir nesneden ta‘accüb eylese “*Mâşâ’ Allâhu lâ ḥavle ve lâ kuvvete illâ bi’llâh*”²²³ diye. Bir taraftan ḥayırlı ḥaber gelse bu du‘âyı okuya: *Allâhümme leke’s-şükürü ve leke’l-fazlü minnâ*.²²⁴ Ğazaba geldügi zamân “*e’üzü bi’llâhi mine’s-şeyṭâni’r-racîm*” diye.

İki dost bir yire gelince ayrılmazdan evvel sûre-i ve’l-‘aşr okuyalar. Bir yire ‘ilm için cem‘ olsalar sûre-i Mülk okuyalar. Bilmediği nesneden su‘âl olunsa “*lâ edrî*”²²⁵ ve yâḥud “*Allâhu te‘âlâ a’lem*”²²⁶ diye. Yanına ṭâlibü’l-‘ilm gelince bu du‘âyı okuya: *Merḥâben bi-vaşıyyeti Resûlu’llâhi şall’allâhu te‘âlâ ‘aleyhi ve sellem*.²²⁷

Pâdişâhdan ḥavf itse bu du‘âyı okuya: *Lâ ilâhe ill’allâhu’l-ḥalîmü’l-kerîmü subḥân’allâhi Rabbi’s-semâvâti’s-seb‘a ve Rabbi’l-‘arşı’l-‘aẓîm*. *Lâ ilâhe [81b] illâ ente ‘azze cârûke ve celle senâ’üke*.²²⁸

²¹⁸ Beklenmedik olay ve durumlar için dualar.

²¹⁹ Başlık kaynak metinden eklenmiştir. Bk. es-Süyûtî, 2020: 148.

²²⁰ Allah sana merhamet etsin.

²²¹ Allah onunla size hidayet etsin ve hâlinizi düzeltsin.

²²² Allah sana hidayet eylesin.

²²³ Allah’ın dilediği olur. Güç ve kuvvet yalnızca Allah’a mahsustur.

²²⁴ Ey Allah’ım! Bize lutfeden sensin, bizden şükür ancak sanadır.

²²⁵ Bilmiyorum.

²²⁶ Yüce Allah daha iyi bilir.

²²⁷ Allah Resul’ünün (Yüce Allah’ın salat ve selamı üzerine olsun) vesiyetidir, hoş geldin.

²²⁸ Halîm ve kerîm olan Allah’tan başla ilah yoktur. Yedi kat semanın ve yüce arşın Rabbi olan Allah eksik sıfatlardan münezzehtir. Senden başka ilah yoktur, senin himayen azizdir, övgün yücedir.

Arslan görünce üç kerre “*Allāhu ekber*” diye ve andan sonra bu du‘āyı okuya: *Allāhu e‘azzü min-küllü şey’in ve e‘üzü bi’llāhi min-şerri mā ehāfû ve aḥzer.*²²⁹

Üzerine kelb hücum itse bu āyeti okuya: *Yā ma ‘şere’l-cinni ve ‘l-insi’l-āyet.*²³⁰

Günāhı çok olsa istiğfarı çok ide.

Mekânında yılan zāhir olsa bu du‘āyı okuya: *Nes’elüke bi-‘ahdi Nūhin ve Süleymān bin Dāvūd.*²³¹

Evinin kâpusını örtünce ve yâhud çanağını örtünce “*bismi’llāh*” diye.

Bir kimseye gıybet itse “*Allāhümm’egfir lenā ve lehū*”²³² diye.

Meclisden kalktığı zamān bu du‘āyı okuya: *Subḥānek’al-lāhümm ve bi-ḥāmdike eşhedü en lā ilāhe illā ente esteğfiruke ve etübu ileyk.*²³³ Ba‘zı rivāyetde üç kerre “*tub ‘aley ve v’agfir lî*” diye. Ve ba‘zı rivāyetde bu āyeti okuya: *Subḥāne Rabbike Rabbi’l-‘izzeti ‘ammā yaşifüne ve selāmun ‘ale’l-mürseline ve’l-ḥamdü li’llāhi Rabbi’l-ālemîn.*²³⁴

²²⁹ Allah her şeyden daha yücedir. Korktuğum ve endişe ettiğim şeylerin şerrinden Allah’a sığınırım.

²³⁰ “*Ey cin ve insan toplulukları! Göklerin ve yerin uçlarından bucaklarından geçip gitmeye gücünüz yeterse geçip gidin. Büyük bir güç olmadıkça geçip gidemezsiniz.*” mealindeki Rahmân surei 33. ayet.

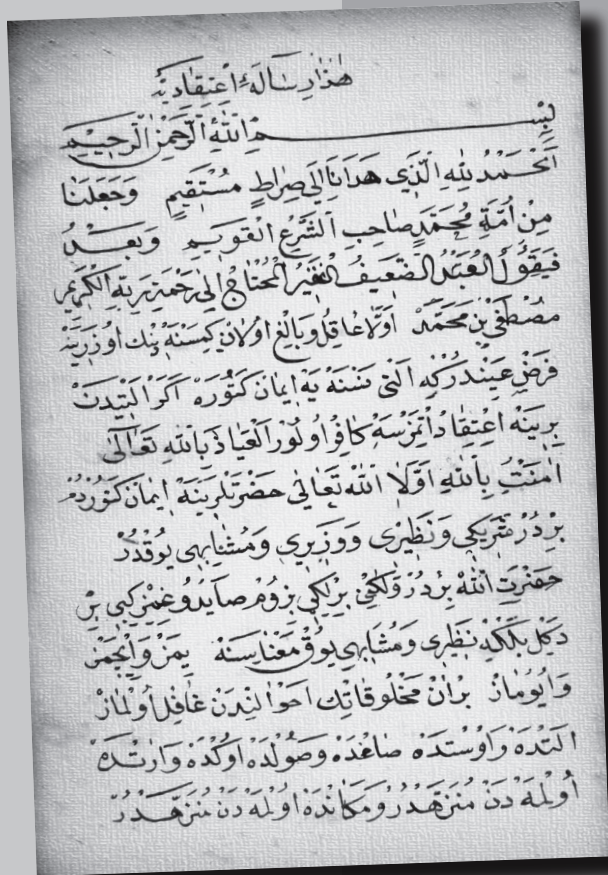
²³¹ Hz. Nuh ve Hz. Davud oğlu Hz. Süleyman’ın ahdi hürmetine senden diliyoruz.

²³² Ey Allah’ım! Bize ve ona mağfret eyle.

²³³ Sen bütün eksik sıfatlardan münezzehsin ey Allah’ım! Hamd sanadır. Senden başka ilah olmadığına şahitlik ederim, senden mağfret dilerim ve sana tövbe ederim.

²³⁴ “*Senin Rabbin; kudret ve şeref sahibi olan Rab, onların nitelendirdiği şeylerden uzaktır, yücedir. Peygamberlere selâm olsun. Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah’a mahsustur.*” mealindeki Saffât surei 180-182. ayetler.

Risāle-i İ'tikādiyye

HÂZÂ RİSÂLETİ İ' TİKÂDİYYE

Bismi'llâhi'r-raḥmāni'r-raḥîm

*el-Ḥamdü li'llâhil-lezî hedânâ ilâ şırâtın müstakîmin ve ce'alnâ min-ümmeṭi Muḥammedin şāḥibi's-şerri'ü'l-kavîmi ve ba'd feyeḳülü'l-'abdü'z-za'îfî'l-faḳîrî'l-muḥtâc ilâ raḥmeti Rabbihi'l-kerîmi Muştafâ bin Muḥammed:*¹ Evvelâ 'âkil ü bâliḡ olan kimesneniñ üzerine farz-ı 'ayndur ki altı nesneye îmân getüre. Eger altıdan birine i'tikâd itmezse kâfir olur *el-'iyâzu bi'llâhi te'âlâ*².

Āmentü bi'llâhi: Evvelâ Allâh te'âlâ ḥazretlerine îmân getürdüm, birdür, şerîki ve nazîri ve vezîri ve müşâbihi yoḡdur. Ḥazret-i Allâh birdür velâkin birliği bizüm şayduḡumuz gibi bir degül belki nazîri ve müşâbihi yoḡdur ma'nâsına; yimez ve içmez ve uyumaz; bir ân maḥlûkâtıñ aḥvâlinden ġâfil olmaz; altda ve üstde, sağda ve solda, öñde ve artda olmadan münezzehdür ve mekânda olmadan münezzehdür. [82b]

ve Melâ'iketihî: Ve daḡi Ḥazret-i Allâh'ın meleklerine de getürdüm ki melekler de Allâh te'âlânıñ kullarıdır. Yimezler ve içmez-

¹ “Hamd, bizi hak yola ileten ve dosdoḡru şeriatın sahibi Muhammed’in ümmeti kılan Allâh’a mahsustur. Sonrasında kerîm olan Rabbi’nin rahmetine muhtaḡ, fakir ve zayıf kul Muhammed oḡlu Mustafa der ki”

² Yüce Allâh’a sığmırım.

ler ve anlarda irkeklük ve dişilük olmaz ve anlar bir sâ‘at ‘ibâdetden hâlî olmazlar ve göz açup yuminca Allâh te‘âlâya ‘âşî olmazlar. Kimi dâ‘im kıyâmda ve kimi dâ‘im rükû‘da ve kimi dâ‘im secdede. ve‘l-Hâşıl melekler Allâh te‘âlânın kullarıdır. Anları Allâh te‘âlâ hazreti nûrdan halk itmişdü[r]. Kimi yirde, kimi gökdedür.

ve Kütübihî: Ve daği Allâh te‘âlânın kitâblarına da imân getürdüm. Allâh te‘âlâ hazreti gökden yüz dört kitâb melek ile yir yüzünde olan beşerden peygamberlerine göndermişdür. On şahîfe Âdem Peygamber ‘aleyhi’s-selâma indi. Elli şahîfe Şît ‘aleyhi’s-selâma indi. Otuz şahîfe İdrîs ‘aleyhi’s-selâma indi.³ İncil ‘İsâ ‘aleyhi’s-selâma indi. Tevrât Mûsâ ‘aleyhi’s-selâma indi. Zebûr Dâvûd ‘aleyhi’s-selâma indi. Kûr‘ân-ı ‘Azîm Muhammed Muştafâ ‘aleyhi’s-salâtü ve’s-selâma indi. **[83a]** Daği cümlesinden soñra gelmişdür lâkîn cümlesinin hükmini nesh itmişdür ve Kûr‘ân-ı ‘Azîm’in hükmi kıyâmete degin bâkîdür.

ve Rusulihî: Ve daği Allâh te‘âlânın peygamberlerine de imân getürdüm. Anlar melek degüldür. Bil ki beşerdür. Anları Allâh te‘âlâ kendü cinslerine teblîğ-i ahkâm için göndermişdür. Anlar imânsuz gitmek ihtimâli yokdur. Ve daği anlardan küfür daği şâdır olmaz. Ve daği günâh-ı şagâ‘irîn de hıssete müte‘allık olanı daği şâdır olmaz. Cümlesi yüz yigirmi dört biñ peygamberdür. Üç yüz on üçü mürsel-lerdür ve anlara kitâb verilmişdür. Ve lâkîn efdal olan budur ki ‘aded ta‘yîn itmemekdür. Cemî‘-i peygamberlere imân getürdüm diye.

ve‘l-Yevmi‘l-Âhiri: Ve daği kıyâmet günine de imân getürdüm. Kıyâmet kopup Allâh te‘âlâ bu mañlûkâtı yine diriltse gerekdür. Kimini cennete kimini cehenneme kıyasa gerekdür.

ve bi‘l-Kaderi Hayrihî ve Şerrihî min-Allâhi Te‘âlâ: Ve daği kadere de **[83b]** imân getürdüm hayr ü şer cümlesi Allâh te‘âlânın iradesiyledür. Ve lâkîn hayra rızası vardır, şerre rızası yokdur.

³ Burada Hz. İbrahim’e indirilen on sayfa bahsinin yer almadığı görülür. Müellif *Amentü Şerhi* isimli eserinde de ilgili kısımda aynı bahse yer vermemiştir.

Yukarudan beri zikr itduğımız imān tafşīlīdür. Bir kimesne bu tafşīle kâdir olmazsa böylece takrīr eyleye: Hāzret-i Muḥammed Muştafā 'aleyhi's-şalātü ve's-selām Hāzret-i Allāh tarafından her ne getürdi ise emr itdüğünü tutdum ve nehy itdüğünden ictināb itdüm.

Tecdūd-i Nikāḥ: Evvelden taht-ı nikāḥımda olan ḥatunımıñ nikāḥında şübhem olduğına binā'en nikāḥ ile ḥatunıma vekāleten baña aşāleten aldım kabūl itdüm. İ'tikādda mezhebim ehl-i sünnet ve'l-cemā'at mezhebidür. 'Amelde mezhebim İmām A'zam mezhebidür rahmetu'llāhi 'aleyhi rahmeten vāsi'aten.

*Temmete'r-risāletü's-şerīfe 'an-yedi ez'afl-l-'ibād Muştafā bin Muḥammed fī beldeti's-Sivas ḥamāhā' Allāhu te'ālā min-şerri'l-vesvās mine'l-hicreti'n-nebeviyyetihi 'aleyhi'salātu ve's-selām fī māh Zī'l-hicreti's-Şerīfe fī yevmi'l-erbi'ā 15 fī seneti 1102.*⁴

⁴ Şerefli risale, kulların en zayıfı Mustafa b. Muhammed'in eliye, Sivas şehrinde (Yüce Allah onu şeytanın şerrinden himaye etsin), Nebi Aleyhisselam'ın hicretinden 1102 sene sonra Zilhicce ayının 15'inde çarşamba günü tamamlandı.

Kaynakça

- Abdulkadiroğlu, Abdulkерim (1999). *İsmail Belîğ Nuhbetü'l-Asar Li-Zeyli Zübdeti'l-Eş'ar*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları.
- Ak, Mahmut (2009). “Seydi Ali Reis”. *İslâm Ansiklopedisi*. C. 37. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları. s. 21-24.
- Akbayar, Nuri-Seyit Ali Kahraman (1996a). *Mehmed Süreyya Sicill-i Osmani*. 3. Cilt. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Akbayar, Nuri-Seyit Ali Kahraman (1996b). *Mehmed Süreyya Sicill-i Osmani*. 4. Cilt. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Altuner, Nuran (1989). *Safâî ve Tezkiresi İnceleme-Tenkitli Metin-İndeks*. Doktora Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi.
- Altuntaş, Halil-Muzaffer Şahin (2011). *Kur'an-ı Kerim Meâli*. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları.
- Anay, Harun (1994). “Devvânî”. *İslâm Ansiklopedisi*. C. 9. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları. s. 257-262.
- Arpa, Recep (2005). *Ayıntâbî Mehmed Efendi'nin Tıbyân Tefsiri ve Osmanlı Toplumundaki Yorum Değeri*. Yüksek Lisans Tezi. Bursa: Ulu-dağ Üniversitesi.
- Arpa, Recep (20012). “Tıbyân Tefsiri”. *İslâm Ansiklopedisi*. C. 41. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları. s. 127-128.
- Aslanoğlu, İbrahim (2006). *Geçmişten Günümüze Sivas Meşhurları*. Cilt 2. Sivas: Sivas Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü.

- Aşkun, Vehbi Cem (1948). *Sivas Şairleri*. Sivas: Kamil Matbaası.
- Bayrak, Feyzullah (2022). *Süyûti'nin Hadis Şerhçiliği*. Doktora Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi.
- Baz, İbrahim (2019). *Kadıızâdeliler-Sivasîler Tartışması*. Ankara: Otto Yayınları.
- Bülbül, Tuncay (2013). “Kâtibî, Hasan Efendi”. *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/katibi-hasan-efendi>
- Coşkun, Ali Osman (2019). *Seyrek-zâde Mehmed Âsım Zeyl-i Zübdetü'l-Eşâr*. Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü. <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/67153,zeyl-i-zubdetu39l-esarpdf.pdf?0>
- Çağrıncı, Mustafa (1996). “Gazzâlî”. *İslâm Ansiklopedisi*. C. 13. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları. s. 489-505.
- Çavuşoğlu, Semiramis (2001). “Kadıızâdeliler”. *İslâm Ansiklopedisi*. C. 24. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları. s. 100-102.
- Çelebi, İlyas (2020). “Mu'tezile”. *İslâm Ansiklopedisi*. C. 31. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları. s. 391-401.
- Çelebioğlu, Âmil. (1998). *Eski Türk Edebiyatı Araştırmaları*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Çiçekler, Mustafa. (2004). “Mesnevi”. *İslâm Ansiklopedisi*. C. 29. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları. s. 320-322.
- Demirel, Ömer (2000). *Osmanlı Vakıf-Şehir İlişkisine Bir Örnek: Sivas Şehir Hayatında Vakıfların Rolü*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Durmuş, İsmail-Mürsel Öztürk-İskender Pala (2001). “Kafiye”. *İslâm Ansiklopedisi*. C. 24. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları. s. 149-153.
- Ekinci, Ramazan (2017). *Uşşâkizâde İbrahim Hasib Efendi Zeyl-i Şakâ'ik*. İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı.
- Erdem, Sadık (2014). *Râmiz ve Âdâb-ı Zurâfâ'sı İnceleme - Tenkitli Metin - İndeks - Sözlük*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları.
- Gedik, Nusret (2025). *Kâtibî (Seydi Ali Reis) Dîvânı İnceleme-Metin Açıklama ve Notlar*. İstanbul: Yeditepe Yayınevi.
- Güzel, Bilal (2012). *Kemiksiz-zâde Safvet Mustafa ve “Nuhbetü'l-Âsâr min Ferâidi'l-Eş'âr” İsimli Şair Tezkiresi*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi.

- Güzel, Bilal (2019). *Kâtibî Nüzhetü'l Cenân*. Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü. <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/64186,katibi-nuzhetu39l-cenanpdf.pdf?0>
- Hadislerle İslam* (2020a). 1. Cilt. 4. Baskı. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı.
- Hadislerle İslam* (2020b). 2. Cilt. 4. Baskı. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı.
- Hadislerle İslam* (2020c). 7. Cilt. 4. Baskı. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı.
- Hatiboğlu, İbrahim (2004). “Mesâbîhu’s-Sünne”. *İslâm Ansiklopedisi*. C. 29. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları. s. 258-260.
- İdiz, Ferzende (2013). *İmam Süyûtî ve Tasavvuf-Hayatı, Şahsiyeti, Tarikatı ve Eserleri-*. İstanbul: Semerkand Yayınları.
- İnce, Adnan (2018): *Mîrzâ-zâde Mehmed Sâlim Efendi Tezkiretî’ş-Şuarâ*. Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü. <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/57124,mirza-zade-mehmed-salim-tezkiretu39s-su39arapdf.pdf?0>
- Kaplan, Yunus (2013). “Kâtibî, Kâtibî Çelebi”. *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/katibi-katibi-celebi>
- Karaman, Fikret (2009). “Mizan”. *Dinî Kavramlar Sözlüğü*. İstanbul: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları. s. 395.
- Kılavuz, Ahmet Saim (1989). “Akaid”. *İslâm Ansiklopedisi*. C. 2. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları. s. 212-216.
- Kılıç, Filiz (2014). “Kâtibî, Mustafa Efendi”. *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/katibi-mustafa-efendi>
- Köksal, Mehmet Fatih (2013). “Kâtibî, Seydi Ali Çelebi”. *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/katibi-seydi-ali-celebi>
- Levend, Ağâh Sırrı (1972). “Dinî Edebiyatımızın Başlıca Ürünleri”. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten*, S. 20. s. 35-80.
- Özkan, Halit (2010). “Süyûtî”. *İslâm Ansiklopedisi*. C. 38. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları. s. 188-198.
- Öztürk, Furkan (2018). *Tezkire-i Silâhdâr-zâde*. Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü. <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/58902,tezkire-i-silahdar-zadepdf.pdf?0>
- er-Rihâb, Muhammed (2016). *Fihrisu Mu’ellifâti’l-‘Allâmeti Celâlüddîn es-Süyûtî (nüshatü İbni’l-Hımsî) ve bihi Ziyâdâtun Tunşaru li-Evveli Merra*. https://www.alukah.net/world_muslims/2/100406/#_ftn5

- Saraç, M. A. Yekta (2016). *Bursalı Mehmed Tahir Osmanlı Müellifleri*. Ankara: Türkiye Bilimler Akademisi.
- es-Suyûtî, el-İmâm Celâleddîn (2020). *El-Kelimü 'l-Tayyib ve 'l-Kavlü 'l-Muhtâr*. haz. Muhammed Şâyib Şerîf. Beyrût: Dâru İbn Hazm.
- Şahin, Salih (2013). *Mekân ve İnsanıyla Sivas*. Sivas: Buruciye Yayınları.
- Topaloğlu, Bekir (1995). “Fettâh”. *İslâm Ansiklopedisi*. C. 12. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları. s. 482-483.
- Tuğluk, Halil İbrahim (2013). “Kâtibi, Mustafa”. *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/katibi-mustafa>
- Uzunçarşılı, İsmail Hakkı-Rıdvan Nazif Edgüer (2014). *Sivas Şehri*. haz. Recep Toparlı. Ankara: Türk Tarih Kurumu.
- Yıldız, Alim (2011). “Şiir Vadisinde Bir Ailenin Hikayesi: Şemşi’den Fatih Güneren’e Uzanan Halka”. *İlim ve Kültür Tarihinde Sivasiler Ulusal Sempozyum Tebliğleri*. Sivas: Sivas Kemal İbn-i Hümam Vakfı Yayınları.
- Yıldız, Alim (2017). *Sivaslı Divan Şairleri*. İstanbul: Sivas Belediyesi Yayınları.
- Yılmaz, Mehmet (2013). *Kültürümüzde Ayet ve Hadisler (Ansiklopedik Sözlük)*. İstanbul: Kesit Yayınları.

Tıpkıbasım Nüshaları

Ämentü Şerhi

Süleymaniye Yazma
Eser Kütüphanesi,
Hüseyin Şemsi-
Fatih Güneren
Koleksiyonu, No:
00015-006, 95b-101b

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وَبِشَوَابِ

ایرشد رزی زی توبیکه کماله
قلیم زده قوی بدیج کما نه
سور متقی قوی بغایت
ایده رسول تالک یارن شفاعت
اول خدایان تود کبر قران
صلوات الله وسلامه اولسون بر سر

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
حَمْدُ خدای لا یزاله
روزی قلی بین هم اول ایمان
اول خدایک لطیفه یوقی است
است خدایک بیوروغنه اطاعت
درو دایله سلام الله بران
دخو احباب و البینه ای بر سر

سبب ان بود که

محمد افندی اول شهادت گزار
طیور و زو کجای و هم اول کوفی
دخلیلر و برزی و روجلی
راغب ایدر که برزک و حبسان
شکر کبی سیه لوانی هر یار
سخت اولد حفظ و اعلانه
مراد اندر جمله انبیا ن

اُمّت فی قسیر انشدی ای یار
اب حیوة ایدر کویا هر سوزی
شویله قسیر انشدیکه آتیه
امش ایدی دقایق جوتیان
استر اندیکه هر کس ای ای یار
نتر ایدی لکن آن سبل ای جان
تمنا اول استاد که کلامین

آسان

اوردوج دوتوقدخى هر يلكه برآي
 چهارم دوزخه و بر ملكه غنيلر
 بشجسد در لعيه كتمك
 شرط خمس كل از بر ايله
 بوجه جو كه فرض اولين اى علوم
 او چخسه او شطر كد بوفى صاي
 اكه مانع اولنرد دوزخيلر
 عجب خوش در اشته و فتنه لك
 طوطى كي كلامك كملو سويله
 معتقد بويسردا انساوهر

[Redacted line of text]

بيان مرد بوزن كه مؤمن مكلف باشد بر و طاعت كير
 بشش خيز ايمان آورد و از ان شش كوش ايمان بخدا
 كتر ايمان اللى نسته به اى جان
 كز برين بكن ايسه بر كيشه
 مؤمن اولماز حاجت اولنا سزا
 اجمال اوزره بيان ايدى اى
 ايكى نسته نك اديد بل ايمان
 اينا نوق قلب ايله ديل ايله اقرار
 نخستين از ان شش ايمان آوردنست بخدا و بوعاقرها
 استرسله خندان فضل حسان
 زياد اولورد درونند خورشيد
 بوليسر اخرته هنج جزا
 نذر ايمان دكله ايمد سدى
 اعتقاد ايت بوسوزنه نى هكان
 خدا نك نخره و زرد ايله نكرار
 [Redacted line of text]

كند

تائید

حَضَرَتِ اَنَّهُ وَاوَدَّ رَدِّ مَدَمْ
دَكَلَه اَمَك سُو رَفِ بُو كَدَا نَك
شَرِكِي بُو قَ نَظَرِي بُو قَ مَ هَرَا
دِنَه حَقْنَه جَوَان وِ بَرَكِي
يَمَز اِجْمَز نَاغَم اَوَل مَاز سَر مَدَا
اَرَد وَاوَك دَن مَن قَدَر لَ اَزَال
طَوْعَا وُ هَم طُغُو رَ مَادَن بَرِي دَر

ذَاتِ اَنَّهُ هَدَا اَعَالَمِ اَوَّلَه

وَجُودَ ذَاتِ بَقَا ذَاتِ وَقَدَمْ
بُو اَوَسِين تَا كَلَه سَنَه اَوَدَّ جَا
بُو كَلَو مَه وِرَد اَنَقَلَقِ بِي اَمَان
تَعَالَى اِلَى حَقْلِ سَانَه

مَلَكُورْ كُور مَدَه عَصَه وُ عَمِي
بَيَان اِي دَمَسَا كَلَه جَنَه حَالَرِي
سَكَا نَلَرِي مِ يَن وُ هَم فَلَ كَلَر

اَلْقِيَدَنْ اَوَل كَنِي يَكُلْ كَدَا مَ
وِرَد اَنَقَلَقِ بَرَكِي نَه خَدَا نَك
بَرَكِي كَدَه نَه بُو رَد نَدَبِل اِي جَان
عَمَدَه بُو نَدَن دَكَلَر بَرَكِي
اَز لِي دَر اَبَدِي دَر اَوَل حَدَا
اَوَسَدَه اَللَّه دَكَلَر اَوَل نَه
صَاغ وُ صَوْلَدَن اَوَل حَقْلَامْ بَرِي

دَعَا اَنَّهُ

صِفَاتِ ذَاتِ اَنَّهُ سَيِّئِ بِلَا اِي دَمْ
جَهَار مَلَكُورْ مَلَكُورْ وَجَدَه ذَاتِ
بِجَم اَوَلِي دَوَامِ ذَاتِ اِي جَوَان
دَوَامِ اَمَان اَوِي دَن بِلَا نَكَلَه

اِي كُنْجَه دَه كُور اَمَان اِي عَمِي
مَلَكُورْ دَه اَوَل حَدَا نَك قُولَرِي
يَمَز اِجْمَز اَصْلَو بِلَكُلْ مَلَكُورْ

وَكُنْ

دیشلک ارنک لک نلر ده یوقد
کوز اچوب یومجه بونلرایکت
انلرک کارلری دایم عبادت
سیور ایمان اوردن
اوجخی ده کتوز ایمان کتابة
دی کتوردم ایمان جمله کتابة
نقدردن کتابلرک عتابة
بیان ایدم ساکه ای ای دلیبر
اون صحیفه انری کوکدن ادمه
ایک ای صحیفه شسته ای یار
حضرت ادریشه اوتوز صحیفه
انری انجیل بلکه حضرت عیسی
حضرت داوده انجیل اللیل
انری فرقان محمد مصطفی
جمله سیندن صکن کلدی قرآن

ولی بوباید کفت وکودی جوقد
عاصی اولماز لر خلدن سن ایشت
صادر اولماز ملکدن هیچ خیات
کتاب الله تعالی
بولاسین فیض روح مستطابه
دکله سوزم دشمه ن ارشتابه
اول خدادن استه هر دم مدد
عون حق اولور ربه دستک
بونلرک جمله کوزی الهادمه
طوت قلاغک بولامه ای یار
انری کوکدن دعایت کل بحیفه
تورات اندر کلیم الله موسی
اسماع حق کلومین اولمه دور
کان علم بوزی شمس ضحی
اوقی هر دم اودر سب غفران

منه

مَسْخُوحٌ أَنْ جُمِلَهُ نَحْكَ بَيْلٍ
 جُمِلَهُ سِنَى دِي خُدَانِكَ كَلَا مِي
 اَوَكِيدِ بُوْرْدُوْرْتِ كِتَابِكَ جُمِلَهُ
 اَخِي اِيْمَانِ اَوُرْدَنْ
 جِهَارَمَ وَبِرْدِ اَنْقَلُوسَنِ اِيْ جُوْن
 اَللهُ دِي بِلْدَرْ سُوْلِي دِي بُوْرْتِ اِيْ جَان
 اَوَلَا يَا خُوْدِ تَتَا اِيْ اِيْ اِيْ يَار
 بُوْرْدَنْ اَوَلِ اِيْ اَوَلِشِ اَوَلِ
 اِيْ اَوَلِشِ اَوَلِشِ اَوَلِشِ
 خَبَرْ اَوَلِشِ اَوَلِشِ
 اَخَصْلِ اَوَكِيدِ سُوْلِي اَمْدَا اِيْ غُلُوْمُ
 دِي بِيْكَ بَعْضِ هَرْ سِيْدِ بِيْلِ سُوْلِ
 اَصْحِ قَوْلِي بِيَانِ اَنْدَمِ اِيْ اِمَامُ
 سُوْاْلِ اَوَلِشِ زِيْكَ اَوَلِشِ
 بِيَانِ اِيْدَرْبِ دِيْكَ بُوْرْتِ سَخْلِ

حَكِي بَاقِ قِيَامَتَهْ دَكِيْنِ بَيْلِ
 اِيْكَ دَارْدَهْ بُوْلَا سَبِيْنِ تَا سَلَوِي
 دُرْدِيْ يُوْرِكَ صَحِيْفَهْ بَاقِيْ هَمْ
 بَرْ سُلْ خُدَا اِيْ اِسْمَهْ
 اَوَلِ خُدَانِكَ رَسُوْلِي وَارِ بِيْلِ هِمَانِ
 كِتَابِ وَشَرْعَهْ كَنْدُوْرَنْ رَحْمَنْ
 حَقَهْ دَعُوْتِ اِيْدهْ اِنْسَانِيْ هَرْ يَار
 نَفِصْلَهْ دَكِلَهْ اِيْ بُوْرِيْ اَصُوْلِ
 اِخْتِقَادِ بُوْرْدَرْ قَوْلِ مَعْتَبَرِ
 وَاسِطَهْ وَخِيْلَهْ بِيْلِ اِيْ دَدَمْ
 اَعْمِ اَوَكِيدِيْ دِيْ كِلِ وَالسَّلَامُ
 فَرْقِيْ بُوْقُدِ اَمْدَا اِيْ بُوْرِيْ اَصُوْلِ
 فَرْقِيْ وَارْدِ رُطُوْتِ قُلْدَغِنْ بَرْدِ اَمِ
 لَطَافَتْ بَاغِنْدَهْ اَوَلِشِ اَوَلِشِ
 بُوْرِيْ كَرِيْمِيْ وَرْتِ بِيْلِ اَوَكِيدِيْ

وَاَسْمُهُ
 وَاسْمُهُ

الہی سوسین دینک بریدر
عبادت ایلمن اول چار یارده
چاہد و زخ هم ایلین بریدر
قویس روز فرما یوزی قارده

مہود لک مرکی اولوب رواہ اول
کیور جہنہ شایر سونو کسور

بسم الله الرحمن الرحيم
والله اعلم
بما لا یعلمون

صالح خدیو ابوبکر بلخ
علی علیک تعالیٰ
دینک بریدر
عبادت ایلمن
اول چار یارده

دینک بریدر
عبادت ایلمن
اول چار یارده
قویس روز فرما
یوزی قارده

دینک بریدر
عبادت ایلمن
اول چار یارده
قویس روز فرما
یوزی قارده

کیی اولور کناه ایله دی بنیام
مخلوق اولور بدز محقق دی اولور
غافل اولور بوسونیه آج کوزله
بخیر و شرکه ایدر
ششده بلکل اولور خداندن خبر
اول حذاندن افرایله بل هسه
عبادت ایلمن
محبوب بکدر ابو بکر ایله عمر
علی علیک قبول سیدن بل ایجان
بودر راه حق کیدر بیه
قول و عمل اولور شرعه موافق
سویار سگ سوبله جریله کلام
قلمان اند دندجه بل کل ایمان
ایلیاد باطله اندن دی هر دم
اولور ضایع کوردن بشار ندات

کی کوردن اولور خداندن جرق ایلام
کتور ایمان جسته ده سن همان
دور هسه بولک کی کوزله
ششده ایمان اولور دن
کتور ایمان محمد صبر البشر
ار شور سده نفع و ضرر کور دمه
غافل اولور کفر و محو کور دیت
دکله سوز ملایم ای یوزی مهر
میز و چیا کلا اولور جوع همان
عنه یوز بر انورک هیهته
انورک اثر نه یوزی مطابق
دکله ایلمن سوزی کل ای غلام
بر کسته کور سوبله کوزی همان
یکجا چی فسخ اولور انک در اندنم
هر نه دکلی اندر سیه عبادت

قصه

حَجَّيْ دَاخِرْ بِاطِلْ اُولُو رَايْ عَمِي
 نَارِنْدَه اَدَا اَشُونِي اُولُ كَسْ
 لَكِنْ اَنْدَنْ حَاصِلْ اُولَانْ قَوَابِ
 غَايِلَه بِي نَدِ كَفَرَكْ اَمْدِي بِيَلْ
 مَصْرَ اُولَسَه كَفَرِي سُونَلِغْهُ اُولْ
 شُونِيَه فَتَوِي وِرْدِي اَلَكْهُ مَقْبَلْ
 رَجُوعْ اَشْنَه صَكْرَه اُولْ كَشْتِه يَنْدَه
 اَشُونْ اُولُ كَسْ يَا اَلْهِي كَرْدَه كَارْ
 صَا دُرْ اُولَسَه كَهْرَامَكْ بِنْدَكْ
 بَشَمَانْ اُولَمْ نَادِمْ اُولَمْ تَوَلْ
 تَوْبَه اَنْدَمْ رَجُوعْ اَنْدَمْ اِلْهِي
 يَكِي بَشَكْدَنْ اَنْدَمْ اِسْلَامِي قَوْلْ
 هَمْ رَسُولَكْ مُحَمَّدْ مَصْطَفِي يَه
 كُتُورْدَمْ اَكْهَدَه اِيْمَانْ شَمَكْتَنْ
 بِيَانْ نِكَاحْ بَسْتَنْ بَعْدْ

صَالِحْ وَزَاهِدَه اُولُ كُلْ هَمْدِي
 لَا رَمْ اُولَا زَقْنَاهِ اِيْ خُوشْ نَفْسْ
 اُولُو رَضَايِغْ اَكْلَه بَرِخُوشْ حَوَابِ
 دُونْ خْ اِيْمُو اَبَدْ قَلْبِي شُونِيَه
 اُولُو رَمْتَدْ بِيَسْتَرْ غَيْرِ يُولْ
 حَالِدْ اُولُو رَقَلِي اَمْدَكْ دِيْدِيلْ
 مَوْثِقْ اُولُو رَكِي بَسْتَرِيَه دِيْنَه
 هَرَنْدَه دَكْلِي اُولَمْ اَمِيْسَه كَنَاهْ كَارْ
 تَوْبَه اَنْدَمْ اَوْ مَارْمْ فَضْلْ سِنْدَنْ
 دَاخِي نَادِمْ اُولَمْ اَمْدَكْ فَعْلَمَه
 بَلَزْمَنْ سِنْدَنْ اَوْزَكْ بِنَا هِي
 وَحْبَتِيَكْ بِيَسْتَرْ قَبْلِ سَنْ وَصُولْ
 سَلَامَه اُولُونْ اَكْهَدَه بِي حَقْلِيَه
 قَبُولْ اَيْلَه عَزْدِي لُطْفَايِرْ بَسْتَنْ
 صَدُورْ اَلْ كَفَرِ الْعِيَالْ

اِحْبَالِ اَوْزَنَ بُوْكَلَامِ سُوْلِيَه
خَاتُونِدَن وَكَالْتَن اَوَّلْ كَشْتِ
شَاهِدِ اَوْلَانِ سَنَهْ اَوْلُوْزْ اَعْلَامِ
كَلَهْ اِكِي سَمَانِكْ يَانِيَنَه
بِنَه كَنْدُوْخَاتُونِلْ اَيِيْ كِيْت
وَكَالْتِ حَكِيْمَهْ اَمْدِيْ بَت
دَوْتَهْ شَاهِدِ اِكِيْ اَدِيْ اَيِ جَانِ
بَيَانِ مَذْهَبِ
اَعْتَقَادِ مَذْهَبِيْ سَلِيْ اَيِ بَارِ
عَمَلِ مَذْهَبِيْ دُكَلَهْ اَيِ غَالُوْمِ
بَيَانِ مَذْهَبِ اَعْمَلِ
بُوْسُوْرِيْ دُكَلَهْ كَلْ اَيِ سَخُنْدَانِ
اَوَّلْ خُدَايَهْ دَايْمَاسْ دِيْ حَمِيْدِ
جَانِ مَذْهَبِ مَا جِيْنَهْ اَيِيْ كِيْت
اَوَّلَايِلْ اِمَامِ اَعْظَمِ دُكَلَهْ اَوَّلْ

يَكَا جِيْنَهْ دِيْ جَمْعِيْ دَايِلِيَه
اَلْسَلَكِ اَوَّلْ تَاكَلَهْ كِيْنَهْ تَشْوِيْشَه
بُوْسُوْرِيَهْ طُوْتِ قَلَاغَاكْ بَرْدُوْمِ
حَلُوْلْ اَوَّلَهْ تَاكَلَهْ اَيْنَكْ جَانِيَنَه
شَبَهْ اَوَّلِيْ يَكَا خُنْدَهْ سَرِ اِيْشْتِ
قَبُوْلْ اَتَمِ حَلُوْلْ لِيَكَهْ دُكَلَهْ سَن
جِيْنَهْ اَوْلُوْرْدِيْ سَهْ بُوْلَهْ بَارَانِ
اِمَامِ اَحْمَدِ رَحْمَتِ
اَهْلِ سُنَّتِ طَرِيْقِيْزْ دِيْ هَرِ بَارِ
اِمَامِ اَعْظَمِ مَذْهَبِيْ دُكَلَهْ اَوَّلَايِلْ
رَحْمَتِ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْنَا اَجْمَعِيْنَ
عَالَمِ اَيْمَرَهْ اَوَّلَا سِنِ كُلْ خُنْدَانِ
جَانِ مَذْهَبِ اَوَّلِيْ دِيْنِ اَحْمَدِ
بَيَانِ اَيْمَرِ جَمْعِيْ اَتَمِ اِيْشْتِ
بَابِ دِيْنِ كُوْشْتَرِيْزْ دِيْ طَرِيْقِيْزْ

مَذْهَبِ

٧ مَالِك

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ اِمَامِ شَاخِي اِي جَان
اَوْ جَنِي دَه اِمَامِ بَيْلِي اِي يَار
رَا حِي اَوَّلُ سَوْنُ جَمَلَه سِنْدَن اَوَّلُ خَدَا
بَيَان اَمْتِيَار مَذْهَب
بِيَا كُوْم تَرَا اِي جَان كَاتِب
كُوشِكِي بَكَا اِي غُخِيَه سَا
جَار مَذْهَب جَر اِي دُون اِي اِمَام
جَار مَذْهَب بُو يَلِجَه بَيْلَه اِي يَار
خَطَا دَر اَحْرَك مَذْهَب اِي جَان
اَجْدَاد مُحَمَّد عَلَيْهِ
كُوشِكِي طَرْت بَكَا اِي بَكِي كُوزَم
نِشَار اِي دَر بُو سِيْدَنده لَا لِي
بَيَان اِي دَر مُحَمَّد مَصْطَفِي نِيَاك
اَتَر سِيْنَك نَامِي عَبْدُ اللّٰهِ اِي دِي
دَدَه سِيْدَن زَعْبَد المَطْلَب اَنِيَاك

طَرْت ٢
قَوْلَا غَدَا

رَحْمَت اَتَسُوْن اَكَه دَاوَر جَرَان
اِمَام حَبْل اَبَد اَوَّلُ بَتَام جَار
مَعْمُور اَوَّلُ سَوْن طَرْت اِي سَمَدَا
اَعْمُر رَحْمَت اَنَّهُ نَعْم رَحْمَت
نَرَا دَهْد خُدَا عِلْم و مَرَاتِب
خَجَه دَر مَذْهَبِي قُل اَمْتِيَار
اَنَّهُ اَنكَار تَا اَوَّل سِنْدَن مَسْتَدَام
مَذْهَب مَوَالِي بُو حَطَا اِي خَضَار و
صَوَاب اَحْقَال و لَوْدِي هَرَات
الصَّلَاة و السَّلَام
رُوحَه غَدَا دَر جَمَلَه نِي سَوْن
اِسْتِمَاع اِي خَلُوص اَوْرَزَه نِيَا
نَشِيْلِي اَوَّل سَوْن اَبِيَا نِيَاك
فَلَك قَلْبَه دَكَلَه اَنَّهُ هَادِي
بُو يَلِجَه بَيْل قَلْبَه هِيَج كَمَا نِيَاك

هَامَة

هَاشِمُ أَوْلَدِي بُنْتُكَ بِدَرِجَتِ اَعْمَحَانِ
 اجداد امام ابو حنيفه
 اِمَامُ اَعْلَى حَضْرَتُكَ اِمَامُ
 اَللهُ سَيِّدُ نَابِتِ بَرِطَانِيَا
 اِبْنِ عَبْدِ الْمَنَافِ اَوْصَالِ اِيْمَانِ
 رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى عَلَيْهِ
 نَعْمَانُ اَيْدِي سَيِّدِي اَنْتَ دِي اَمْعَانِ
 هُزُرُ بِنِ نَوُشِيرُوَانِ اَوْغَلِي اُولِ

خاتمه

حَمْدُ رَبِّكَ رِسَالَهُ جُورِ شَدْنَامِ
 كَمَا بَيْتِكَ سَوْدِ رَبِّي اَيْتِ قَبُولِ
 سَنَةِ اِرْشَادِ سَيِّدِ سَكَّانِ يَدِ
 پَسَنْدَمِ وَلَرِ اُولِ نَهَادِي صَافِي
 سَلَوَكِهْ مَشْغَلِ اُولُو رُطْبَعَا اَيِ
 مُرَادِ اُولُو نِ بُو فَايَنْدِهْ اَيِ جَوَانِ
 مَرَادِمِ بُو كِهْ بَرْمَزَانِ خُدا
 بَهَانِهْ اُولَا دِكْرِ حَيِّ اَيِ جَانِ
 اَوْ قِيُوْنِ يَانِ نَكِهْمِ اَلِهِي
 بَغْشَلِهْ جَرْمِي سَنِيْنِ جُو غَفَارِ
 اُولِ خُدَايِكَ عَوْنِي اَيْلَهْ اَيِ اِمَامِ
 شَفِيعِ اَوْلَهْ نَا كِهْ بَا رِيْنِ اُولُو
 دِي دَرْمِ نَظْمِيْلَهْ نَا مَنِي هَدِيَهْ
 كِهْ اَنْ دَا نَدِ شَعْرُو وَرْدِ وَفَايَهْ
 كَوْنِهْ سَوَزَلَرِي وَزَنْدِهْ بَهْرَانِ
 دُخْرِ جَنَبِيْلَهْ اَكَلَقْدَرِ هَمَانِ
 كُوْرُوْبِي قِلْدِهْ حَقِيْقَهْ دَعَا
 بَغْشَلِهْ مَوْجِمِ دَا دَارِ جِهَانِ
 هَرَهْ قَدَرَا اُولُو اَيْسِهْ كُنَا هِي
 كُنَهْ بِيْنِ وَرِيْدِهْ پُو شِي وَ سَتَا

بسم الله الرحمن الرحيم

يَا إِلَهِي ابرئْ دُمِّي أَكْهْ سُودِي
وَسِرْدَ فَقَارِ أَكْهْ رِيحِ الدَّجَرِ

تَحْفِيرُ اللَّهِ نَظْرًا دِينِ حَسُودِي
بَدَنًا أَوْلَادًا دَائِمًا أَوْلَ نَاسِرَا

Risāle-i Reddiyye

Süleymaniye Yazma
Eser Kütüphanesi,
Hüseyin Şemsi-
Fatih Güneren
Koleksiyonu, No:
00015-007, 101b-107a

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

رُزْقِي قَلْبِي بِرَبِّ جُودِكَ أَوَّلَ يَمَانِ
خَالِقِ رِزْقِي وَتَوْفِيقِ مَسْجُودِ
رَبِّهِ صَانِعِ قَلْبِي قَابِلِ سُجُودِ
قَلْبِي حَسَنَ عَمَلِ وَلَهُنَّ لِلَّهِ
كَانَ عِلْمُ مُحَمَّدٍ وَصَلَّى
وَنَبِيِّ جُودِكَ أَوَّلَ حَقِيقَةِ لَوْلَاكَ
كَلِمَاتُكَ وَمَلِكُكَ وَأَنْسُوفُ جَانِبِ
مَدْرُودِ جُودِكَ أَوَّلَ حَقِيقَةِ
بُولُغِ يَدِ هِمَّةِ أَنْزِلْ هِدَايَتِ
دُخَى أَبْرَارِكَ سِرِّ دَارِ كَرِيمِ
رِضْوَانِ اللَّهِ عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ
رَدِيه

حَمْدُ اللَّهِ أَوَّلَ خَدَائِعِ كَرَامِ
تَوَكَّلْ عَلَى كَرَمِ وَحْيِ مَعْبُودِ
بِرِّ بَوَقْدَانِ كَتُورِ بَدْرِ جُودِ
أَهْلِ سُنَّتِ طَرِيقِي أَوَّلَ اللَّهِ
صَلَوَاتُ اللَّهِ وَسَلَامُهُ عَلَى خَدَائِعِ
كَلْبِي يَارَ دَلِيلِ أَفْرَاقِ
وَجُودِ تَقْدِيرِ أَوَّلِ سَيِّدِ أَجَانِ
قُصُورِ أَيْدِ زَبَانِ وَصَفَةِ أَيْنِ
دُخَى أَصْحَابِ وَالْبَيْتِ تَامَتِ
دِينِ أَخْمَرِيكَ مَرْدِ أَنْزِلْ بَدْرِ
خُصُوصَاتِكَ جَهَارِ بَارِ كَرِيمِ
سَبَبِ نَظْمِ سَالِ

در حدیث قدسی آمده است
لَوْلَا أَنَا وَآلِیَّ مَا خَلَقْتَ الْمَلَائِكَةَ
مِنْ لَوْلَا

اَوْ مَانِ مَكَه دِرَا اَوَّلَهٗ بَقَايِهٖ
 كَرْدَرَجْمَلَهٗ دَن اَوَّل عَقَابِهٖ
 كِيدَرَا نَدَم بُعُو كُو كَلَمَتِ مَلَكِ
 زِهِي عَابِد چُونَكِه شَرِّكِه عَامِل
 فَاصِل وَهَم كَامِل وَاَهْل نَفْسِ
 ظَهْرُو زَادِ قَلْبِهٖ مَحْجَهٗ اَوْزَانِ
 زَبَانِ قَلْبِهٖ كَيْفِ قَلْبِهٖ مِفْتَاحِ
 كُوْرَهٗ نَفْسِهٖ اَمَكِ عَامَهٗ هَر بَارِ
 كُوْرَهٗ كُوْرَهٗ كُوْرَهٗ كُوْرَهٗ
 كِيدَرَا يَارِيْن اَوَّلِبَهٗ سِنِ شَرِّ سَارِ
 بَاب دِيْنَهٗ بُوْرَدَرَجْمَلَهٗ اِهْمَهٗ
 عَذَابِ كُوْرَهٗ قَبْرِ اِيْجَنْدِهٗ سَنَكِيْنِ
 بِيَانِ اِتَكِ وَصْفِ اَيْنَكِ هَر يَدِ
 هِدَايَتِ بُوْلَكِ كُوْرَهٗ وَكِدِ خَبِثِ
 فَاعِلِ مَخْتَارِ اَوْلَدِ رَايِ جَوَانِ

مُحَمَّد اَنْزَحَا عَنِّي سَيِّوَايِهٖ
 نَفْسِي نَدَم بَاكِد اَوَّل عَقَابِهٖ
 اَوْ مَانِ مَكَه دِرَا اَوَّلَهٗ بَقَايِهٖ
 رَهِي نَدَم زِهِي فَاصِل وَكَامِل
 كَلَامِيْدَن اَيْنَكِ كَمِيَا وَكَلْسِيْر
 سَبَبِ اَوَّلِكِ دُعَا وَخِيْرِي عَقَابِهٖ
 عَمَايَتِ قَلْبِهٖ اَوَّلِبَهٗ جَوْنَاخِ
 لِسَانِ تَرْكِيْدَهٗ نَظْمِ اَتَدُو اَمِي يَارِ
 دَر اَنْشَايَتِ عَذَابِ قَبْرِ
 عَذَابِ قَبْرِ اَيْنَكِ اَيْنَهٗ اِي يَارِ
 حَذَرِ قَبْرِ اَيْنَكِ اَيْنَهٗ اَيْنَهٗ
 دِيْكِ بَعْضِ رَافِعِيْ فِي دِيْنِ
 مَعَ هَذَا فَرَقَانِ اِيْجَنْدِهٗ اَوَّلِ خُذَا
 دَحِيْ كَذِبِ اِيْدَرِ قَوْلِيْنِ اَحَادِيْثِ
 حَكِيْمَتَرِنِ سَمُوْدَانِ فِي مَحَاثِ
 اَوْ لَارِ

اَوْ مَانِ مَكَه دِرَا اَوَّلَهٗ بَقَايِهٖ
 كَرْدَرَجْمَلَهٗ دَن اَوَّل عَقَابِهٖ
 كِيدَرَا نَدَم بُعُو كُو كَلَمَتِ مَلَكِ
 زِهِي عَابِد چُونَكِه شَرِّكِه عَامِل
 فَاصِل وَهَم كَامِل وَاَهْل نَفْسِ
 ظَهْرُو زَادِ قَلْبِهٖ مَحْجَهٗ اَوْزَانِ
 زَبَانِ قَلْبِهٖ كَيْفِ قَلْبِهٖ مِفْتَاحِ
 كُوْرَهٗ نَفْسِهٖ اَمَكِ عَامَهٗ هَر بَارِ
 كُوْرَهٗ كُوْرَهٗ كُوْرَهٗ كُوْرَهٗ
 كِيدَرَا يَارِيْن اَوَّلِبَهٗ سِنِ شَرِّ سَارِ
 بَاب دِيْنَهٗ بُوْرَدَرَجْمَلَهٗ اِهْمَهٗ
 عَذَابِ كُوْرَهٗ قَبْرِ اِيْجَنْدِهٗ سَنَكِيْنِ
 بِيَانِ اِتَكِ وَصْفِ اَيْنَكِ هَر يَدِ
 هِدَايَتِ بُوْلَكِ كُوْرَهٗ وَكِدِ خَبِثِ
 فَاعِلِ مَخْتَارِ اَوْلَدِ رَايِ جَوَانِ

دخی تکذیب ایدر قول اعتزالی
اوج مقامات ایمان غزالی

مقام اول

مقام اولدن خوشنایات
موقر هر دم وجودیتت مار
دیگر زیر بود رامنر اجیرت
تمشیل نیک دخی بر خوش مقامی
فخر کلسه ایدر جبریدر رسوله
کور مر ایدی بر کس آن در آن حال
ایناور سک بوسوزیده سن ای جان

مقام دوم

تکرار ایت ایکجده امر ناست
جسمه رحمت و برجه اند اولمار
اضطراره دوش اولدنده اولمار
کور در سن ظاهر سن آن خرابه
عذاب قبر بویکه اعتقاد ایت
مقاله دوحکمانه نظر ایت

قور
مر

هوای نفسہ تابع اولہ ای جان
بویکے تحقیق اید بد ر اهل عرفان
بوشالی داف بویکے بیل ای عم
قلبیہ کو کلکن غصنه و هم غنه

مقام سیوم

مقام نما اند دیک حقایق
تا مثل ایت کیم کوره سین دقایق
جمله دن براسنه اید کر حسد
کوری سر د نخم ماری هم حسد
تبدیل اولون د نخم مار بد افعال
بویکے تحقیق ایدی اول شیرن قال
انکیمون اهل کفیه تحقیر
عذاب قبری بویکے ایدی تصویر
بر حد زبون انیب عذاب قبر

بر حد زبون ای بویکے اول رسول
دیم ای دیکه ای بویکے اصول
بر حد زبون ای بویکے اول رسول
عذاب اولق برن امکس ایش
اهل کورک الترنه ای یکیت
کی حد زبون ای بویکے اول رسول
نخم مار د و حد زبون ای بویکے اول رسول
نخم مار د و حد زبون ای بویکے اول رسول

دین معنی

اوایک واریک کی کش
برینک بایک دیم اشی
عظمتک اولون دیک اول بد افعال
بلکه مسین بنی سن ای دوز خضال

حَكِيمَانَهُ وَبِرَّهِ اَوْلَادِیْ جَوَابِ
 خُوش بِلُوْرَمِ دِيْكَ اَصْلِكِیْ سَنِكِ
 اَصْلِكِ اَوْلَدِزْكَ بِرَقَطَرُ مِنْ
 دُوشَه اِيْدِ طُوْنَه كَرْمَاْدَرَكِ
 زِيَا نَايَاكِ اِيْدِ اَيْ دُونِ هَمَّتِ
 مَقْبُولِ اَوْلَاْدِیْ سَنِكِ لَهْ عِبَادَتِ
 اَخِرِكِ دِيْ بِلُوْرْمَكِ خُوش
 پُر دِيْرُبْنِ اَوَّلِ سَرَسِيْنِ زِيْرَخَاكِ
 بَلَكِنْ مَكِهْ اَهْلِ زَمَانَهْ اَيْ حَاكِ
 اَصْلِنَهْ بَقَرْمَكِ اَوْلَادِیْ عَقِيلِ
 پُر خُوش فَرِيْدِ اَوْلِ مَحْرَبِ خُدا
 قَرِيْشِكِ فَضْلِیْ يُوْقِ سَائِرِ عَرَبَهْ
 عَرِيْكَ فَضْلِیْ يُوْقِ عَجْمَكِ اَيْ يَارِ
 قُوْر قَرِيْسهْ هَرَكِهْ خَالِقِنْدَنْ اَوْلِ
 اَيْلَهْ اَوْلَسَهْ كُوشِكِ طُوْتِ اَيْ اَخِي

عَجَبِ سُوْرَدِ رَعَا فَلَاحَهْ قُوْر يَابِ
 اَخِرِكِ دِيْ مَحْنِ بِنَجَهْ مَأْمَانِ
 نَايَاكِ اِيْدِ بَقِ اَصْلِكِهْ اَيْ دِيْ
 يُوْيسَرَدِ سِنِهْ اَوْجِ كَزْ مَا دِيْ
 بَقِ اَصْلِكِهْ قُوْرَهْ مَكِهْ مَسْتِ
 وَاجِبِ اِيْدِ مَصْلِيْهْ فَيَا كَسْتِ
 يَا تَسَرَسِيْنِ قَبْلِ اَلْحَمْدِ دِيْ هُوشِ
 بَحْشِهْ بِلَدَمِ بَنِ سَلَايِ نَايَاكِ
 مُتَصَفِدِ غُورِ اَيْلَهْ اَمْرَانِ
 اِيْدِ وَبِرَّ مَسَاكِهْ دَكَلَهْ بَرَقِيلِ
 سَرُوْجَانِمِ اَنَكِ يُوْلِنَدَهْ قَدَا
 اَسْتِمَاعِ اَيْتِ دُشْمَهْ اَيْ يَارِ هَرَهْ
 اَللهُ تَقُوْیْ اَيْلَهْ خَالِقَهْ هَرَبَا
 جَنَابِ غَرِيْبَهْ مَقْبُولِ دُرْ اَوْلِ
 اَوْلَا سِيْنِ مَقْبُولِ يَزْدَانِ سَنَدِخِي

وَبِرَّ

بِرَحْمَتِكَ مَهْنُومٌ بِلَهُ عَالِ أَوَّلِ
يَا إِلَهِي كَاتِبِي نَبِي نَوَا
أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ سَنَ سَنَ إِلَهِي
أَبِ رَوْحِ مَنِيَّةِ رَسُولِكَ
عَذَابِ قَبْرِ وَارِدِ وَجُونِ أَيْمَانِ
كَمُودِ سَنِ قَبْرِ الْحِكْمَةِ أَوَّلِ شَهَادَتِ
وَرَأْيَاتِ عَذَابِ قَبْرِ
عَذَابِ قَبْرِ كَمُودِ سَبْرِ جَانِ
كَافِرِيَّةِ مَطْلَعِ رُبُوحِ حَوَالِ
سُؤَالِ أَوَّلِ وَاهِلِ كُورَةِ نَمَاتِ
كَدِيدِ زِيَارِ أَوَّلِ رَسُولِ بِرِصْفَا
فَتْنِ أَوَّلِ سَهْ أَيْدِ سَرْدَنِ بِرِجَنِ
دَكْلَةِ هَالِكِ بَجْهِ أَوَّلِ سَبْرِ سِلَاحِ
سُؤَالِ أَيْدِ رَحْمَتِ أَوَّلِ
سُؤَالِ أَيْدِ أَوَّلِ مَلِكِ كَارِندِهِ

كُوسْتَرِ بَدِ زِيَارِ سَاكَةِ طَرِي بُولِ
قَلْبِ ضَايِعِ عَمْرِ وَاهِ دَرِيغَا
جَمِيعِ مَخْلُوقَاتِكَ مِمَّا بَنَا هِي
نَفْسُكَ جَرَمِي لَطْفَاتِ بُولِكَ
دَرُونِكَ ذَنْبِ جَهَنَّمَ كَمَا نِي
جَوَابِ وَرُسُونِ سَبْرِ سَبْرِ أَوَّلِ شَهَادَتِ
دَرِ حَقِّ بَعْضِ عَامُونَ دَرِ كَا
بَعْضِ عَامِ مَوْتِ وَأَهْلِ عَصِيَانِ
أَعْتِقَادَاتِ بُدْرِ بَهْتَرِ أَوَّلِ
جَوَابِ وَرُسُونِ شَهَادَتِ
دَهْ صَلَوَاتِ بِرُوحِ مَصْلَحَاتِ
قَبْرِ بَحْنِ أَوَّلِ سَهْ أَيْدِ بِرِجَنِ
يَأْتِيَانِ مَلِكَانِ أَسْوَدَاتِ
كُوشِ بَايِنِ كُنْ كَلَامِ فَاقِيلِ
سَنَ خُدا وَرُسُولِ كُنْ خَبَرِ وَرِ

مَدِابِ دَرِ سَبْرِ جَلْبِ اَوَّلِ
مَدِابِ دَرِ سَبْرِ جَلْبِ اَوَّلِ
مَدِابِ دَرِ سَبْرِ جَلْبِ اَوَّلِ
مَدِابِ دَرِ سَبْرِ جَلْبِ اَوَّلِ
مَدِابِ دَرِ سَبْرِ جَلْبِ اَوَّلِ
مَدِابِ دَرِ سَبْرِ جَلْبِ اَوَّلِ
مَدِابِ دَرِ سَبْرِ جَلْبِ اَوَّلِ
مَدِابِ دَرِ سَبْرِ جَلْبِ اَوَّلِ
مَدِابِ دَرِ سَبْرِ جَلْبِ اَوَّلِ
مَدِابِ دَرِ سَبْرِ جَلْبِ اَوَّلِ

حاجز اولور می بنیدن بوسوال
ملا جلال تحقیق اند بوسوزی
ما مور اولان غیرنک شرعنه دیر
بسیسندن سوال اولسه ای جوان
بیان میزان

بیان ایدم ساکه احوال میزان
ویرد انقلان اولدوغنه میزان
قزلیسر دلد دوز جزا ده
یلنر هر کسک اندکی کار
اعتزالی ریزا انکار ایدیکر
دیدیکر که عمل امر اضدرای جان
مقابلده ووردنر جزای
خیر ایدر سنه یش بکمان مبر
اشکر ایه سحر یار اده کناه
ملزم اولور بونکله اعتزالی

دید بعضی سوال اولماز خد مال
دکدر مطلقا دیدک کوروی
بوسواله مانع اولماز انده دیر
حاجز اولور دیدک اول صاحبان
وفوائد آن

بر مکبر سر چون دخت در خان
سوال انه نته لکندن اینک
جدله انه بومیش لی قضاء ده
لک حذر ایب انه ای سن نکار
شاشو بی غیر ی بوله کیدیکر
ممکن اولماز اعاده بی نی کمان
هر خطا دن بر قول صوابه
جسد ظلمان اولیسر ای خبر
جسد ظلمان اولیسر اورا ده
عاجز اولوب دمی اتیر سوالی

اکبر

علم اذعان

بیار سؤال کردن حذای
 حساسی دخی آنکه کل سن انکار
 باب اعتقادده اول ثابت قدم
 بیان ایدر حکمتی کما ملین
 معلومیدر خود جناب عزتک
 بیان ایدم حکمتند سؤالک
 جناب عزتک مقبول قولی
 که دیناده بلور یکد فناسن
 راز قندن بولور فضل و ثوابی
 سؤال اولخه آنکه بل ای پسر
 ناسین ایچون آنده هر بولور حالی
 کل ایسه حرای بوفضاده
 بونک دخی حالنی بویله ای جان
 خایب اولور اول اراده اولک
 حکمتی میرانکه ای یکیت

درودن قیامت ایتد کان
 یقین اولکه اهل عصیانن نه ار
 آرته فضلک کون بکون هم بمبدم
 اول خداوند شرعیله عالمین
 مقتضایه ندر فوئده حکمتک
 استماع ایدر آرته فضل و اولک
 اهل عرصه بیان ایدر حالنی
 کوزه درو حالقنک رضاسین
 حاللندن فریخته اول جوابی
 تحسین ایدر اهل محشر نرسین
 قوللرندن آنک ایچون سؤالک
 جزا سینه جگر روز جزاده
 سیر ایدر یسن جمیعاً اهل سیدان
 سیر ایدر چون دار دیناده اش
 بونک کیمیدر کلامی ایشیت

بُوَدَنْ جَنَّتْ وَهَمَّ وَزَلَّ اَعْلَى
 اِسْتِمَاعِ اَيْتِ اَمْدِ اَيَّ حَالِ
 بُوَكْلَامِ دَكَلَهْ اِي نِيكِي سُرُشْتِ
 وِر سِرْدُز مُؤِنْدَه اَنْدَ جَنَّتِ
 يَقِينِ اَوْلَهْ صَفِينِ فَلَبِ قَاسِبَه
 تَقْلِيدُ رُبُ سُوْنَه خُوشِ اَعْقَادِ
 بَيَانِ اِيْدَمِ وَا رِيْدَرِ اِنْدَ اَمْدِ
 شِدَتْ تَنْدَنْ بَلَكَه دَارْدِ اَوَّلِ حِمِ
 بُوَكْلَامِ دَكَلَهْ سَنِ اِي خُوشِ اَعْقَادِ
 حَذَرِ اَيْتِ كِيْمِ خِلَافِ دَرِ قَوْلِ
 بِيَاكُوْمِ جَوَابِ مَن تُوْدَرِ اَبِ
 اَوْ قُوتُوْبِنِ دَكَلِسُوْر دَبْدَمِ
 طَا نَعْمِ وِلْدِ بُو سُوْر مِي قَلِ اَعْقَادِ
 قِصَّهْ سِهْ رُوشَنِ اَو كُوْبِدَرِ مِي كَانِ
 اَعْقَادِ اَيْتِ بُو يَكَه بُوَلِ خِيَرِ قَوَابِ

دَر بَيَانِ اَبْتَا تِ مَوْجُوْدِ
 بُوَكْلَامِ مَدْنَه دَاخِي وَارِ بِيَا رِمَالِ
 بَيَانِ اِيْدَمِ سَاكَه اَمْرِ اَلِ نَهْشْتِ
 اَوَلِ خُدَا يَهْ شُكْرُ وِسِيَا وُئِنْتِ
 عَذَابِ اِيْدَرِ كَا فَرِهَمِ عَا صِبَه
 تَكْذِيبِ اَيْتِهْ بُوَكْلَامِ اِي اِي كَيْتِ
 نَجْهْ تَحْقِيقِ اِيْدَرِ دَكَلَهْ كَلَامِ
 دَاخِي مَخْلُوْقِ اَوَّلِ مِي نَارِ وَ حَجِمْ
 اَعْقَادِ اَيْتِ يَارَهْ دَبْلِدَرِ اَلَهْ
 اَعْنَزِ اِلِي اِنكَارِ اِيْدَرِ بُو قَوْلِ
 مَقَابِلَهْ بُوْدَرِ اَلِ رَا حِ جَوَابِ
 قِصَّهْ حَضَرْتِ حَوَا وَا دَمِ
 خَرِ دَبْلِرِ جَنَّتِ اِيْرَهْ بِي كَمَانِ
 فَرْقَانِ اِيْرَهْ اِي بَرَكُوْر مِي هَمَانِ
 اَخْتِصَارِ بُوْدَرِ اَلِ اِي حَوَابِ

اِخْتِصَارِ بُودُ رَا نَزَامِ جَوَابِ
 اَهْلِ سُنَّتِ جَانِبْدَن دَلَالِ
 بُو خُصُوصَه جَوَابِ جَوَابِ كُوْنَم
 دَر فَضَائِلِ جِهَارِ يَارِ
 جِهَارِ بَا كُوْنِ بِلِ اِي جَانِ
 چِرَاغِ وَ مَسْجِدِ وَ مَحْرَبِ وَ مَنَبَرِ
 مَدَحِ اِي بُدُرِ اَنَلَرِ جَانِ اِي وَنِ
 بُو نَكِرِ جُمْلَه سِي سَو جَانِلَه
 اَنَلَرِ سُوْمِيْنِ بِي دِيْنِ وَ كَمَرَه
 اَنَلَرِ سُوْمِيْنِ دِنْدَن بَرِيْدَرِ
 اِجْمَالِ اُو زُوْرَه فَضَائِلِيْنِ بِلِ اِي
 دِيْنِ وَ رِيْمِ سَاكِه قَوْلِ مَسْوَالِي
 زِيَادَه دُرْ جُمْلَه سُنْدَن بِلِ اِي جَانِ
 دَاخِي دَكَلَه سُوْرَمِ اِي يُوْنِ كَمَرِ
 حَضَرَتِ عُمَانِ عَلِيْدَن بِلِ اِي جَانِ

اِعْتِقَادِيْتِ بُوْبِلَه بُولُ اِي وَ نَزَامِ
 دِيْنَلِيْنِ اَنْبَاْتِ اَوْلَكِ مَسَائِلِ
 اِقْتِصَرْتِ دَلَرِ بَا بُدُرِ سُوْرَمِ
 كُوْنِ رِضْوَانِ اَلَلَه عَلَيْهِمْ
 اَوْلَدِ سَوْلَكِ دُو سَتَكِلِيْدَه اِي وَ نِ
 اَبُو بَكْرُ وَ عُمَرُ عُمَانِ وَ حُجْرَه
 رِضْوَانِ اَلَلَه عَلَيْهِمْ اَجْمَعِيْنِ
 كَامِلِ اَوْلَا سِيْنِ نَاكِه اِيَا بِلَه
 سِيْلَكِ دُوْرَحِ اُوْرَدَن كَمَرَه اَسْتَدِ
 چَاهِ دُوْرَحِ اَنَلَرِ هَمِ بَرِيْدَرِ
 بِيْشَوَارَمَنْ تَرَا كُوْمِ مَهْرِ بَارِ
 اَبُو بَكْرُ حَضَرَتِنِكَ ثَوَالِي
 كَرْدَانِي ثَوْبَانِي دَر كَمَاتِ
 عُمَانِ وَ هَمِ عَلِيْدَن اَفْضَلِ عَمَرِ
 اَفْضَلِ اَوْلَكِ دِيْلَكَا اِي عَلِيْبِ اِيْمَانِ

واقف

خاتمه

بُرْسَاكَلَه اِرْشُدِي چُونَاكَمَه
 يَا اَلْهِي خَطَايِي قَلْبَه عِيَانِ
 كَا بَيْنِيكَ بُرْزِي قَاوَه بِه چُوَقْدَر
 دَر كَا هَكْدَه عَا جَزْوِي نَوَا دَر
 مَحْضُ طُغْيَانِي سَن اَيْلَه هِدَايَتِ
 يَا رُوبِنِي اَوْ مِيَانِي اَلْهِي
 فَيْل اَرْزَانِي سَاكَلَه لَا يَنْ عَمَلَدَر
 اِيْدَا يَسِيَه خَرَاكَه طُغْيَانِي بَرَكْتِ
 حَا كَسَار وَا كَسُون دَا اَم اَوْلَد اَعْلَا
 فَرِيَاد اِيْرُوب اَغْلِي هَكْدَه خَلَا
 مَقْلُومَكْدَه اَشْكَار اَرْشَادِ
 سِنْدَن اَوْزَكْدَه دَا خِي اَم اِيْرُوب
 اَوْ مَار رَحْمَتِي غَايَتِ كَدَا دَر
 يَا رِن اَنْدَه اِيْدَه رَسُول شَفَاعَتِ
 نَطْفِ اِيْرُوبِن بَخْشِلَه اَنْدَن كَهَا
 شَاد وَا خَر اَوْلَه بُرْزِي كَو كَلَر
 دُعَا اَم اَوْدَن سَم اَلْهِي هَر نَفْسِ
 جَمِيع خَلْقَه اَوْلَه اَوْلِيَا يَمَالِ

مَيْسَر قَلْبَكَا اِنْمَا مَيْنِ جُودِي
 دِيدِم خُجَّه مَه تَا رِج حَقْم اَوْلِي
 قَد وُفَع اَلْفَرَاغ مَر سُوِيْدَن
 خُجَّه اَلْفَرَاغ مَر سُوِيْدَن

در مدونی و الفیسی سبواس

م

Züḥrū'z-Zāhidīn

Süleymaniye Yazma
Eser Kütüphanesi,
Hüseyin Şemsi-
Fatih Güneren
Koleksiyonu, No:
00015-003, 68b-81b

هَذَا رِسَالَةٌ ذُخْرُ الزَّاهِدِينَ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 اَلْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى
 آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ وَبَعْدُ بَوْمُذِيبُ وَحُتَّاجُ إِلَى هَذَا رَبِّهِ الْكَرِيمِ
 مُصْطَفَى مُحَمَّدًا مَسِيحِي الشَّافِعِي حَضْرَتَكَ بِكَ طِبُّ الْأَزْكَارِ
 وَالْقَوْلُ الْمُخْتَارُ نَامِي إِلَيْهِ مُسْتَقْبَلُ الْأَوَّلِ دَرَسَاتُ الْبَارِئِ مُطَالَعَةُ الْعَالَمِ
 لِسَانِي إِلَيْهِ هَرَبُ رَحْمَةِ مَنْ تَسَبَّبَ أَوْلَادُنْ أَوْ عَمَلًا مَاؤُودَةُ لَوْ بِلَاوَرِ
 أَبْلَدُهُ وَبُورَكِيَّةُ ذُخْرُ الزَّاهِدِينَ دِيوَادِيرُ فَرْحَمِ أَمِيدُ بُوَكْتِ أَمَادِشِدِ
 تَرْجَمَةُ أَوْلَادِ أَوْ عَمَلِكُ رَهْمَتِ مَنْ تَسَبَّبَ أَوْلَادُنْ لَكِنَّهُ مُطْلَقُهُ أَوْ قَبْلِي كَسْبُ الْبَارِئِ
 بِرُؤْيَا لِمَنْ تَسَبَّبَ أَوْلَادُهُ وَبَوْمُذِيبُ وَحُتَّاجُ مَسِيحِي دُخْرِي سَبْخُ الْأَوَّلِ
 اللَّهُمَّ يَا سَبِّبَ الْأَوْسَبَاءِ وَيَا قَاتِلَ الْخَوَاطِمِ فَتْلُكَ الْغُفُورِ قَاتِلِ
 بَاكِرِيَّةَ وَارْمَاوَانْتِ خَيْرَ الرَّاحِمِينَ خَلَايَةِ دَاخِلِ أَوْلَادِ دُرْدَنِ
 أَوَّلُ بُوَدْعَاءِ أَوْ قِيَّةِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْخُبْثِ وَالْخَبَائِثِ
 اسْتِجَابِيَّةِ جَكِّي وَقْتُ بُوَدْعَاءِ أَوْ قِيَّةِ اللَّهُمَّ حَضَنُ فَرْجِي
 وَيَسِّرْ لِي مَرْبِي خَلَادَنَ حَقْدُ دُخْرِي زِمَانْدَهُ بُوَدْعَاءِ أَوْ قِيَّةِ
 اَلْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَذْهَبَ عَنِّي مَا بُوَذُ فِي وَأَسْأَلُ عَلَى مَا يَنْفَعُنِي

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بِسْمِ اللَّهِ

اَبَدَتْ اَيْذَرَكْن بُوْدَعَا اَوْقِيَه اللّٰهُمَّ لِقِيْ جُحْتِيْ وَلَا تَحْرِمْنِيْ رَاجَةً
 اَلْجَنَّةَ يَوْمَ نَفِيْ يَوْمَ نَكُنْ بُوْدَعَا • اللّٰهُمَّ بَيِّضْ وَجْهِيْ يَوْمَ تَبْيِضُ
 وَجُوهُ اَوْلِيَائِكَ وَلَا تَسْوِرْ وَجْهِيْ يَوْمَ تَسْوِرُ وَجُوهُ اَعْدَائِكَ صَاحِبُ قَوْلِيْ
 يَوْمَ نَكُنْ بُوْدَعَا اَوْقِيَه • اللّٰهُمَّ اَعْطِنِيْ كِتَابِيْ بِمِيْدَةٍ وَحَافِيْهِ مِثْلَ اَبِيْ
 صَوْلٍ قَوْلِيْ يَوْمَ نَكُنْ بُوْدَعَا اَوْقِيَه • اللّٰهُمَّ لَا تَقِطْ كِتَابِيْ بِشَيْءٍ وَلَا مِثْرٍ
 وَلَا مَظْهَرٍ وَلَا تَحَافِيْهِ مِثْلَ اَبِيْ شَدِيدٍ بَاشِيْهِ مِثْلَ اَيْذَرَكْن بُوْدَعَا
 اَوْقِيَه • اللّٰهُمَّ غَشِيْ بِرَحْمَتِكَ وَانْزِلْ عَلَيَّ مِنْ بَرَكَاتِكَ قَوْلًا غَنِيَّ
 اَيْذَرَكْن بُوْدَعَا اَوْقِيَه • اللّٰهُمَّ اجْعَلْ مِنْ اَلَّذِيْنَ يَسْتَقُوْنُ الْقَوْلَ
 فَيَسْبَحُوْنَ اَخِيْسَهُ يَوْمَئِذِهِ مِثْلَ اَيْذَرَكْن بُوْدَعَا اَوْقِيَه • اللّٰهُمَّ اَعِثْ
 رَقِيْبَتِيْ عَلَى الْكِبَارِ وَاحْفَظْنِيْ مِنَ السَّادِثِ وَالْاَغْدَالِ وَلَا تَكْأَلْ صَاحِبُ
 اِيَّاغِيْ يَوْمَ نَكُنْ بُوْدَعَا اَوْقِيَه • اَللّٰهُمَّ ثَبِّتْ قَدَمِيْ عَلَى الصِّرَاطِ يَوْمَ تَزِلُ
 فِيْهِ الْاَقْدَامُ • مَصَابِيْحُ شَرِيْفَةٍ سَطُوْرٌ دُرِّيٌّ فَرِيْمَكَةٍ بُوْدَعَا
 اَبَدَتْن صُكْرَةً اَوْقِيَه سَكْرَةً جَنَّتِكَ مَرَقَقِيْنَدَنْ دِيْلَرَسَه اَنْدَنْ
 كِيْسُون دِيْنٍ اَشْهَدُ اَنْ لَا اِلَهَ اِلَّا اَنْتَ وَحْدَكَ لَا شَرِيْكَ لَكَ وَاشْهَدُ
 اَنْ مُحَمَّدًا عَبْدُكَ وَرَسُوْلُكَ • صَوْلِ اِيَّاغِيْ يَوْمَ نَكُنْ بُوْدَعَا اَوْقِيَه • اَللّٰهُمَّ

اللَّهُمَّ اجْعَلْ لِي سَيًّا شُكْرًا وَذَنْبًا مَغْفُورًا وَعَمَلًا مَقْبُولًا وَتِجَارَةً
 لَنْ تَبُورَ حَتَّى مَنِّهِ كَيْزَنْ لِي إِلَهًا إِلَّا اللَّهُ دِينَهُ وَدَخِي جَهَنَّمَ أَنْتَ عَلَى نَبِيٍّ
 اسْتِعَاذَهُ إِلَيْكَ إِذْ أَنْ اسْتَشْتَهَ اجَابَتْ إِلَيْكَ مُؤَيَّدَةً أَشْهَدُ أَنَّ لِي إِلَهًا
 إِلَّا اللَّهُ دِينَهُ بُوَدُعَا أَوْقِيَهُ رَضِيَتْ بِإِلَهِ رَبِّي وَنَحْمَدُكَ عَلَى اللَّهِ
 تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَسُولًا وَبِالْإِسْلَامِ دِينًا وَبِالْقُرْآنِ إِمَامًا وَبِالْكَتَابِ
 قِبْلَةً اللَّهُمَّ اكْتُبْ شَهَادَتِي فِي عِلْمَيْنِ وَأَشْهَدْ عَلَيَّ سَلَامَكَ لِكَلِّ الْمُتَّقِينَ
 وَأَيُّهَا الْمُرْسَلِينَ وَعِبَادَكَ الصَّالِحِينَ وَخَتَمَ عِدَّتِي بِأَمِينٍ وَحَقَّ
 لِي عِنْدَكَ عَهْدٌ تَوْفِيئِهِ تَوْفِي الْقِيَمَةِ أَتْلُكَ لَأَعْلَفَ الْعُلَمَاءِ مُؤَيَّدٌ
 حَتَّى عَلَى الصَّلَاةِ دِينَهُ بُوَدُعَا أَوْقِيَهُ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ
 الْعَظِيمِ صَكُّهُ فِي عَلَى الصَّلَاةِ دِينَهُ اللَّهُمَّ اجْعَلْنَا مِنْ عِبِيدِكَ
 مُؤَيَّدِينَ حَتَّى عَلَى الْفَلَاحِ دِينَهُ مَا شَاءَ اللَّهُ كَانَ وَمَا لَمْ يَشَأْ لَمْ يَكُنْ دِينَهُ
 مُؤَيَّدٌ الصَّلَاةَ خَيْرٌ مِنَ النَّوْمِ دِينَهُ صَدَقَتْ وَبَاحَتْ نَطَقَتْ دِينَهُ مُؤَيَّدٌ
 انْحَامَ إِيَّيْكَ اللَّهُ أَكْبَرُ دِينِي مُتَابَعَتْ إِلَيْكَ إِذَا دُنْتُ صَكُّهُ بُوَدُعَا أَوْقِيَهُ
 اللَّهُمَّ رَبِّ هَذِهِ الدُّعَاءِ النَّامَةِ وَالصَّلَاحِ الْقَائِمَةِ أَتِ مُحَمَّدًا
 الْوَسِيلَةَ وَالْفَضِيلَةَ وَالذَّبَّاجَةَ الرَّبُّوعَةَ وَالْعُتَّةَ مَقَامًا صَحُودًا

اللهم

الَّذِي وَعَدْتَهُ أَنْكَ لَا تَخْلِفُ الْمِيعَادَ مَسْجِدَهُ دَاخِلُ أَوْقِيَةِ بُدْعَاءِ أَوْقِيَةِ
 اللَّهُمَّ اجْعَلْ فِي قَلْبِي نُورًا وَمِنْ أَمَامِي نُورًا وَاجْعَلْ فِي سَمْعِي نُورًا وَاجْعَلْ مِنْ فَوْقِي
 نُورًا وَمِنْ تَحْتِي نُورًا اللَّهُمَّ اعْطِنِي نُورًا سَجْدَةً دَاخِلُ أَوْقِيَةِ بُدْعَاءِ أَوْقِيَةِ
 اللَّهُمَّ اجْعَلْ لِي مِنْ أَوْجِهٍ مِنْ تَوَجَّهَ إِلَيْكَ وَأَقْرَبَ مِنْ تَقَرَّبَ إِلَيْكَ وَأَفْضَلَ
 مِنْ سَلَكَ وَرَغِبَ إِلَيْكَ نَازِدَةً صَفَهُ بِرَأْدٍ وَرُجَّةً بُدْعَاءِ أَوْقِيَةِ
 اللَّهُمَّ إِنِّي أَفْضَلُ مَا تَوْفَّقِي عِبَادَكَ الصَّالِحِينَ مَسْجِدَ إِيجِدَةٍ بَرَكْتُهُ
 فَلَنْ نَسْنَهُ يَتَوَدَّعَمُ دَيْسَهُ بُدْعَاءِ أَوْقِيَةِ لَارِدَهَا اللَّهُ عَلَيْكَ
 مَسْجِدَ إِيجِدَةٍ بَرَكْتُهُ مِنْ بَابِكَ غَيْرَ يَدَنْ شِعْرِ سَوِيلِكُنْ كُورْسَهُ
 فَضَرَّ اللَّهُ فَانْ دَيْسَهُ مَسْجِدَ إِيجِدَةٍ بَرَكْتُهُ صَائِلُكَ كُورْسَهُ بُدْعَاءِ
 أَوْقِيَةِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ تَجَارَتِكَ قَامَتْ أَوْفُورُكَ مُؤَذِّنُ إِلَيْهِ قَائِمَتِ
 سَلَامُ أَيْدِي مُؤَذِّنُ قَدِ قَامَتِ الصَّلَاةُ دَيْسَهُ أَقَامَهَا اللَّهُ وَأَدَامَهَا دَيْسَهُ
 نَمَازُ قَلْعَةٍ قَائِمُ أَوْقِيَةِ بُدْعَاءِ أَوْقِيَةِ سَجَانُ اللَّهِ وَانْحِلُ يَدِهِ وَلَا إِلَهَ
 إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ نَمَازُ
 سَلَامٍ وَدُودُكَ دَنْ سَكْرَةٍ بُدْعَاءِ أَوْقِيَةِ اللَّهُمَّ أَنْتَ السَّلَامُ وَمِنْكَ
 السَّلَامُ تَبَارَكْتَ يَا ذَا الْجَدَلِ وَالْأَكْرَامِ صَبَاحُ وَيَا خُورَ الْخُسَامِ

نَأْزِقُكَ قَدْ نَسَكُوهُ بُدْعَاءَ أَوْقِيهِ اللَّهُ مَا نَعَى لِمَا أَعْطَيْتَ وَلَا مَعَى
 لِمَا مَنَعْتَ وَلَا دَارًا لِمَا قَضَيْتَ وَلَا مَبْدَأَ لِمَا حَكَمْتَ وَلَا نَبْعَ ذَا الْجَدِّ
 مِنْكَ أَجْدُ حَاجَتِ نَأْزِنْ قَدْ نَسَكُوهُ بُدْعَاءَ أَوْقِيهِ لَا إِلَهَ
 إِلَّا اللَّهُ أَحْلِمِ الْكَرِيمُ سُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ أَحْمَدُهُ رَبِّ
 الْعَالَمِينَ أَسْأَلُكَ مُرْجِيَاتِ رَحْمَتِكَ وَغَيْرَهَا مِنْ مَغْفِرَتِكَ وَالْغَنِيمَةِ
 مِنْ كُلِّ بَرٍّ وَاتِّسَادَ مِنْ كُلِّ نَائِمٍ لَا تَدْعُ لِي ذَنْبًا إِلَّا غَفَرْتَهُ وَلَا هَمًّا إِلَّا
 فَرَجْتَهُ وَلَا حَاجَةً هِيَ لَكَ رَحْمَتِي إِلَّا قَضَيْتَهَا يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ خَلَّجْتَ
 نَأْزِي فَلْيُرَادِّدِنْ كَيْسَنَهُ بِرِسْلَامِ إِلَهِهِ أَوْ ذِكْرَتِ نَأْزِقُكَ وَهَرَبِنْ
 دَكْتَهُ سُورَةً فَاتَّخَذَهُ وَضَمَّ سُورَةَ آيِلِيهِ وَدَخَلَ لَوْمْ وَبَرَدَكَ نَفْسَكَ
 بِذِكْرِهِ فَاتَّخَذَهُ شَرِيفَ أَوْقِيهِ وَيَذْكُرُهُ آيَةُ الْكُرْسِيِّ أَوْقِيهِ وَاللَّهُ يَنْصُرُهُ
 أَوْ نَكْرَهُ بُدْعَاءَ أَوْقِيهِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَهَدَى لَشَرْكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ
 وَلَهُ الْحَمْدُ يَحْيَى وَيَمُوتُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ اللَّهُمَّ إِنِّي
 بِعَاقِدِ الْعَرْشِ مِنْ عَرْشِكَ وَمَنْتَهَى الرَّحْمَةِ مِنْ كِتَابِكَ وَأَسْأَلُكَ الْأَعْظَمَ
 وَجَدَكَ الْأَعْلَى وَكَلِمَاتِكَ الثَّمَانِيَةَ بِرُكُونِهِ بِرُسْنِهِ ضَائِعٌ قَلْبُهُ
 إِلَيْكَ كَرِهْتَ نَأْزِقُكَ وَتَحْيَاتِ أَوْ قَدْ قَدْ نَسَكُوهُ بُدْعَاءَ أَوْقِيهِ

اللهم

اللَّهُمَّ كَرِّدِ النَّصَالَهَ مَقْدِي مِنَ النَّصَالَهَ رَدِّ عَلَى ضَالَّتِي وَبَعْدَتِي
 وَسُلْطَانِيكَ فَإِنَّهَا مِنْ فَضْلِكَ وَغَطَايَاكَ صَلَوَةُ النَّبِيِّ
 بَرَكَاتِهِ تَبِيحُ نَمَازِي قَلْبِي مُرَادَاتِهِ دَوَّرَتْ رَكَعَتَ نَمَازِ قَلْبِي أَوَّلَهُ
 رَكَعَتَهُ سُورَةُ فَاتِحَةٍ وَسُورَةُ النَّكَارَاتِ أَوَّلِيهِ وَابْنِي كَعْدَهُ فَاتِحَةٍ
 إِلَهُهُ وَأَعْضَارُ أَوَّلِيهِ وَأَوْجِبِي كَعْدَهُ فَاتِحَةٍ إِلَهُهُ سُورَةُ قُلْ يَا أَهْلَ
 دَرْدُ بَنِي كَعْدَهُ فَاتِحَةٍ إِلَهُهُ أَخْلَاصِ شَرِيفِ أَوَّلِيهِ وَغَمَرَاتِيكَ
 أَوَّلِيهِ سُبْحَانَكَ أَوَّلِيهِ وَأَنْدَنُ صُكْرَةٍ أَوَّلِيهِ بَشِيرَةٍ سُبْحَانَكَ أَنْدَنُ
 أَحْمَدُ إِلَهُهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا
 بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ دِيهِ وَبُودَعَاءِ هَذَا كَعْدَهُ أَوَّلِيهِ كَرَّةً أَوَّلِيهِ
 وَرَكَعَةً قَائِمٌ أَوَّلِيهِ أَوَّلِيهِ أَوَّلِيهِ أَوَّلِيهِ أَوَّلِيهِ أَوَّلِيهِ أَوَّلِيهِ
 أَوَّلِيهِ أَوَّلِيهِ أَوَّلِيهِ أَوَّلِيهِ أَوَّلِيهِ أَوَّلِيهِ أَوَّلِيهِ أَوَّلِيهِ أَوَّلِيهِ
 سَجْدَةً ثَانِيَةً أَوَّلِيهِ هَذَا كَعْدَهُ يَتَشَبَّهُ بِشَيْءٍ أُيْدَ مَجْمُوعِي
 أَوْ جُيُودِ بَشِيرٍ أُيْدَ مَجْمُوعِهِ كَيْفَ لَرْتَدِّهِ وَكُونِ لَرْتَدِّهِ بُودَعَاءِ أَوَّلِيهِ
 اللَّهُمَّ أَنْتَ رَبِّي لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ خَلَقْتَنِي وَأَنَا عَبْدُكَ وَأَنَا مِنْ عَمَلِكَ
 فِي قَبْضَتِكَ وَأَنَا فِي يَدِكَ أَمْسِكْ عَلَيَّ عَمْدَكَ وَوَعْدَكَ

مَا اسْتَطَعْتُ أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا صَنَعْتُ أَبُو لَكَ بِنِعْمَتِكَ عَلَيَّ
 وَأَبُو يَذْنِبِي فَأَغْفِرْ لِي إِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ جُمِعَ نَامِزُ
 قُلْدُ قَدْ نَصَرَ إِلَيْكَ سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ وَيُذَكِّرُ سُبْحَانَ اللَّهِ
 الْعَظِيمِ وَاسْتَغْفِرُ اللَّهَ دِيَهُ صَلَوةِ الْكُوفِ كُوفٍ وَأَنْعِ أَوْسَلِي
 رَكَعَتِ نَامِزِ قُلْدِ أَوْ لَكِي كَعْتَدَ سُورَةُ عَنْكَ وَبِأَخُذِ سُورَةٍ رُومٍ أَوْ قِيَّةِ
 أَيْبُحِي كَعْتَدَ سُورَةُ يَسْ أَوْ قِيَّةِ صَلَوةِ اسْتِشْقَا اسْتِشْقَا نَامِزِي قُلْدِ
 مُرَادِ ائِدْنَ كِمَسْنَهُ أَوَّلِ كَعْتَدَ سُورَةُ قَافٍ أَوْ قِيَّةِ وَأَيْبُحِي كَعْتَدَ
 سُورَةُ اقْتَرَبَ أَوْ قِيَّةِ اسْتِشْقَادِ خُطْبَةِ أَوْ قِيَّةِ وَأَوَّلِ خُطْبَةِ بَعْدَ
 اَلْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ • اَلْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ • اَلْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ
 لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ يَفْعَلُ مَا يَرِيدُ • اللَّهُمَّ أَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ
 الْغَنِيُّ وَخَنَّ الْفُقَرَاءُ أَنْزِلْ عَلَيْنَا الْغَيْثَ وَاجْعَلْ مَا أَنْتَ لَنَا قَوْفَرٌ
 وَبَلَاغًا لِحُجَّتِنِ دُعَاءِ رِيحٍ يَلْ رِيَادَةَ حَرَكَتِ اسْمِهِ بَدْعَاءِ أَوْ قِيَّةِ
 اللَّهُمَّ اجْعَلْهَا رَحْمَةً وَلَا تَجْعَلْهَا عَذَابًا • اللَّهُمَّ اجْعَلْ رِيَا وَلَا تَجْعَلْهَا
 رِيًّا إِذَا سَمِعَ الرِّغْدَ كَوْنَهُ كَوْرِيُوبٍ يَلْدِرِمُ اسْمِهِ بَدْعَاءِ أَوْ قِيَّةِ
 سُبْحَانَ اللَّهِ يَسْمَحُ الرِّغْدُ بِحَمْدِهِ وَاللَّوِيكَةُ مِنْ خِفَتِهِ وَلَا تَكُنَا

بعد البسملة

بِعَذَابِكَ وَعَافِنَا قَبْلَ ذَلِكَ إِذَا نَزَلَ الْمَطَرُ يَغْمُرُ بَعْدُ وَغَى زَمَانٍ
 بُودَعَايَ أَوْقِيهِ اللَّهُمَّ مَطَرًا بِفَضْلِكَ اللَّهُ وَرَحْمَتِهِ إِذَا كَثُرَ وَاضْرَعْ
 تَحْتَكُمْ يَغْمُرُ جَوْفُ يَغُوبُ ضَرْأُ يَرْشُهُ بُودَعَايَ أَوْقِيهِ اللَّهُمَّ
 حَرِّ لِبَاوِلَا عَلَيْنَا اللَّهُمَّ عَلَى الْكَلَامِ وَالضَّرَارِ وَبَطُونِ الْإِوَدِيَةِ
 وَمَنَابِتِ الشَّجَرِ إِذَا انْقَضَى الْكَوْكَبُ يَكْدُورُ أَتْلُجَهْ بُودَعَايَ
 أَوْقِيهِ مَا شَاءَ اللَّهُ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ أَذْكَارُ الْقُرْآنِ بِرُكْنِهِ
 قُرْآنُهُ رَحِمَتْ أَيْنِ أَوْقِيهِ اللَّهُ تَعَالَى حَضْرَتِ دَنْ رَحِمَتْ طَلَبَ
 أَيْدِيهِ قُرْآنُهُ عَذَابُ أَيْنِ أَوْقِيهِ أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ
 الرَّجِيمِ دِيهِ وَيَا خُذْ جَنَابَ بَارِيهِ لَا يُقِ أَوْلِيَانِ صِفَتُ دَنْ
 اللَّهُ تَعَالَى حَضْرَتِ تَرْزِيهِ أَيْدِيهِ وَدِيهِ سُورَةُ بَقَرَةُ نِكَ آخِرِ
 أَوْقِيهِ اللَّهُمَّ رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ دِيهِ قُرْآنُهُ أَلَيْسَ ذَلِكَ بِقَادِرٍ
 عَلَى أَنْ يُجِئَ الْمَوْتَ أَيْنِ أَوْقِيهِ بَلَى أَشْهَدُ دِيهِ قُرْآنُهُ أَلَيْسَ اللَّهُ
 بِأَكْبَرَ الْحَاكِمِينَ أَيْنِ أَوْقِيهِ وَأَنَا عَلَى ذَلِكَ مِنَ الشَّاهِدِينَ دِيهِ قُرْآنُهُ
 يَا أَيُّهَا الَّذِينَ كَذَبُوا أَيْنِ أَوْقِيهِ بُودَعَايَ أَوْقِيهِ بِسْمِ اللَّهِ رَنِي
 الْأَعْلَى دِيهِ قُرْآنُهُ وَنَفْسٍ وَمَا سَوَّاهُ أَيْنِ أَوْقِيهِ بُودَعَايَ أَوْقِيهِ

وَلَا شَيْءَ يَعْكَرُكَ رَسَا فَكَلِّمْنَا مُحَمَّدٌ قُرْآنَهُ سَجَّاحِمْ رَبِّكَ الْفَلْخِ ابْتِنِ أَوْقِيهِ
سَبْحَانَ رَبِّيَ الْأَعْلَى دِيهِ قُرْآنَهُ وَفَيْسَ وَمَا سَوِيهَا ابْتِنِ أَوْقِيهِ بُدْعَاءِ
أَوْقِيهِ الْهَدَايَاتِ نَفْسِي تَقْوِيهَا وَزَكِيهَا أَنْتَ خَيْرٌ مِنْ زَكِيهَا أَنْتَ وَلِيهَا
وَمَوْلِيهَا قُرْآنَهُ وَإِذَا سَلَكَ عِبَادِي ابْتِنِ أَوْقِيهِ بُدْعَاءِ أَوْقِيهِ •
الْهَدَايَاتِ أَمَرْتُ بِالْأَعْلَى وَتَكْفَلْتُ بِالْإِجَابَةِ لِبَيْتِكَ الْهَمَّ لِبَيْتِكَ
لَا شَرِيكَ لَكَ لِبَيْتِكَ أَنْ أَحْمَدُ وَالنِّعْمَةُ لَكَ وَالْمَلِكُ لَا شَرِيكَ لَكَ أَشْهَدُ
أَنَّكَ نَبِيٌّ وَاحِدٌ صَدَقَ تَلَدٌ وَلَمْ تُولَدْ وَلَمْ يَكُنْ لَكَ كُفُوًا أَحَدٌ
أَشْهَدُ أَنَّ وَعْدَكَ حَقٌّ وَلِقَاءُكَ حَقٌّ وَالْجَنَّةُ حَقٌّ وَالنَّارُ حَقٌّ وَأَنَّ
السَّاعَةَ آيَةٌ لَا رَيْبَ فِيهَا وَأَنَّكَ تَبَعْتُ مِنْ جَمْعِ الْقُبُورِ قُرْآنَهُ
شَهِدَ اللَّهُ ابْتِنِ أَوْقِيهِ بُدْعَاءِ أَوْقِيهِ وَأَنَا أَشْهَدُ أَنَّ لَا إِلَهَ إِلَّا
أَنْتَ الْغَرِيزُ الْحَكِيمُ • خَتَمُ الْقُرْآنِ قُرْآنُ خَتَمِ الْبَيْتِ الْأَوَّلِ
سُورَةُ فَاتِحَةِ أَوْقِيهِ وَدَخِي سُورَةَ بَقَرَةَ نِكَ أَوْلَدِنِ أَوْقِيهِ بِفِيهِ ابْنَتِي
وَارِجَنَهُ وَأَنْدَنَ مَكْرَهُ حَمْدُ شَنَا إِلَيْهِ وَدَخِي صَلَوةً وَسَلَامٌ إِلَيْهِ وَ
اسْتَغْفَارٌ إِلَيْهِ وَأَنْدَنَ مَكْرَهُ بُدْعَاءِ أَوْقِيهِ • الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَ
السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَجَعَلَ الظُّلُمَاتِ وَالنُّورَ نَعْمَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ يَعْدِلُونَ
لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَكَذَّبَ الْعَادِلُونَ بِإِنِّهِ وَسَلَّمَ أَصْلًا لَا بَعْدًا • لَا
إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَكَذَّبَ الْمُشْرِكُونَ بِهِ مِنَ الْعَرَبِ وَالْمَجُوسِ وَالْيَهُودِ وَالنَّصَارَى
وَالصَّابِيِّينَ وَمَنْ دَعَى إِلَيْهِ وَلَدًا أَوْ صُلَحَةً أَوْ نِدًّا أَوْ شِبْهًا أَوْ مَثَلًا أَوْ
عِدْلًا فَإِنَّ رَبَّنَا اعْظَمُ مِنْ أَنْ تَتَّخِذَ شَرِيكًا فِيمَا خَلَقْتَ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ
الَّذِي لَمْ يَتَّخِذْ صَاحِبَةً وَلَا وَلَدًا وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ وَلَمْ
يَكُنْ لَهُ فِي الْمُلْكِ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ وَلِيٌّ مِنَ الذَّلِيلِ وَكَبُرَ كِبَرُ اللَّهِ أَكْبَرُ
كَبِيرًا • وَالْحَمْدُ لِلَّهِ كَثِيرًا • فَسُبْحَانَ اللَّهِ بَكْرَةً وَأَصِيلًا • وَالْحَمْدُ
لِلَّهِ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَى عِبْنِ الْكِتَابِ • اللَّهُمَّ ارْحَمْنِي بِالْقُرْآنِ • وَاجْعَلْ لِي
إِمَامًا وَنُورًا وَهُدًى وَرَحْمَةً اللَّهُمَّ ذَكِّرْنِيهِ وَعَلِّمْنِي مِنْهُ مَا جَهِلْتُ
وَارْزُقْنِي تِلَاوَتَهُ أَنَا وَالْيَتَامَى وَالنَّهَارَ وَاجْعَلْهُ لِي حِجَّةً يَارَبَّ الْعَالَمِينَ
أَلَّا سَجَدَ لِلتَّلَاوَةِ • قُرْآنَهُ سَجْدَةً أَيْنِ أَوْ قَسَهُ بِرُءُوسِهِ أَوْ قَبَهُ •

اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ لِي عِنْدَكَ زُخْرًا وَعَظْمًا لِي بِهَا أَجْرًا وَضَعْ عَيْنِي بِهِ وَزُرْ
وَقَبْلُهَا يَسْرَةً كَمَا قَبْلَتْهَا مِنْ دَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلَامُ • سُبْحَانَ رَبَّنَا
إِنْ كَانَ وَعْدُ رَبِّنَا لِمَفْعُولٍ • اذْكُرْ الصَّبْرَ وَالْمَسَاةَ اللَّهُمَّ أَنْتَ
رَبِّي لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ خَلَقْتَنِي وَأَنَا عَبْدُكَ وَأَنَا عَلَى عَهْدِكَ وَوَعْدِكَ

شَرْيَقِي
قُرْآنِي

مَا اسْتَطَعْتُ أَبَوْ لَكَ بِنِعْمَتِكَ عَلَيَّ وَأَبَوْ بِذَنْبِي فَاغْفِرْ لِي
 ذُنُوبِي فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا صَنَعْتُ
 اللَّهُمَّ بِكَ آمَنَّا وَبِكَ آمِنَّا وَبِكَ حَيَّ وَبِكَ تَوَتُّ وَالْيَكِ
 الشُّورُ وَدَخَى أَوْجَ كَرَّةٍ رَضِيتُ بِاللهِ رَبًّا وَبِالْإِسْلَامِ دِينًا وَبِ مُحَمَّدٍ
 صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَبِيًّا وَرَسُولًا دِينَهُ • عِنْدَ طُلُوعِ الْفَجْرِ
 صَبَاحُ يَرِي أَعْرَسَهُ بُودُعَاءِ أَوْقِيَهُ • أَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ
 وَمِنْ فِتْنَةِ الْقَبْرِ • عِنْدَ طُلُوعِ الشَّمْسِ كُونَ مُرْغَرًا بُودُعَاءِ
 أَوْقِيَهُ • اَلْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي وَهَبَ لَنَا هَذَا الْيَوْمَ وَآتَا لَنَا فِيهِ
 عِزًّا تَنَاوَلْ مَعْدِنًا بِالنَّارِ • اذْكُرْ الْأَكْلَ طَعَامِيهِ جَبْ
 مَحَلَّة • بُودُعَاءِ أَوْقِيَهُ • اَللَّهُمَّ يَا رُزُقْنَا وَرِزْقَنَا وَقِنَا عَذَابَ
 النَّارِ • بِسْمَلَهُ أَوْشَتَهُ وَطَعَامُ يَرْكَنُ خَاطِرِيهِ كُلُّهُ بِسْمِ اللَّهِ
 أَوَّلُهُ وَآخِرُهُ يَرْكُسُنُهُ بِسْمَلَهُ أَوْشَتَهُ طَعَامُ آخِرِيهِ خَاطِرِيهِ
 كُلُّهُ سُورَةُ إِخْلَاصِ أَوْقِيَهُ • إِذَا فَرَّغَ مِنَ الطَّعَامِ طَعَامَتِ
 فَارِغٌ أَوْ لَدُنْ صُكْرٌ • بُودُعَاءِ أَوْقِيَهُ • اَلْحَمْدُ لِلَّهِ حَمْدًا كَثِيرًا
 طَيِّبًا مُبَارَكًا فِيهِ اَلْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَطْعَمَنَا وَسَقَانَا وَجَعَلَنَا
 مِنَ الْمُسْلِمِينَ

الحمد لله

اعوذ بك من
الاعوجاج

مِنَ الْمُسْلِمِينَ صَوَّأُ بِحُرْكَتِهِ نَفْسَهُ بِسْمِ اللَّهِ دِيَهُ وَأَخْرَجَهُ دِيَهُ
إِذَا شَرِبَ لَبَنًا سَوْدًا بِحُرْكَتِهِ بُودَعَاهُ أَوْقِيَهُ اللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا
وَفِيهِ وَزِدْنَا مِنْهُ إِذَا لَبَسَ الثَّوْبَ أَسْبَابَ كِرْكُنَ بُودَعَاهُ
أَوْقِيَهُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ خَيْرِهِ وَخَيْرِ مَا هُوَ لَهُ وَأَعُوذُ بِكَ
مِنْ شَرِّهِ وَمَا هُوَ لَهُ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي كَسَانِي هَذَا وَارْزُقْنِيهِ مِنْ غَيْرِ
حَوْلٍ مِنِّي وَلَا قُوَّةَ إِذَا لَبَسَ جَدِيدًا تَارَةً أَسْبَابَ كِرْكُنَ بُو
دَعَاهُ أَوْقِيَهُ اللَّهُمَّ إِنَّكَ أَهْدَيْتَنِي إِلَى كِتَابِكَ كَسَوْتَنِيهِ أَسْأَلُكَ
خَيْرَهُ وَخَيْرَ مَا صُنِعَ لَهُ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّهِ وَشَرِّ مَا صُنِعَ لَهُ
يَكُنِي دُوسْتَهُ مُلَاقِي أَوْلَسَهُ أَيْلٌ وَأَخْلَقَ دِيَهُ إِذَا خَلَعَ
ثَوْبَهُ أَسْبَابَ بِحُرْكَتِهِ بُودَعَاهُ أَوْقِيَهُ بِسْمِ اللَّهِ لَا إِلَهَ إِلَّا
هُوَ إِذَا نَظَرَ فِي الْمِرْآتِ أَيْنِيَهُ نَظَرَ أَيْدِيَهُ بُودَعَاهُ أَوْ
الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي سَوَّى خَلْقِي فَقَدَلَهُ وَصَوَّرَ صُورَةَ خَلْقِي فَأَحْسَنَهَا
وَجَعَلَنِي مِنَ الْمُسْلِمِينَ أَذْكَارُ النَّوْمِ دُوشَكَّهُ يَأْتِدُ وَغِي
زَمَانُ بُودَعَاهُ أَوْقِيَهُ بِاسْمِكَ رَبِّي وَضَعْتُ جَنِيَّ وَبِاسْمِكَ
ارْفَعَهُ إِنْ أَمْسَكَتَ نَفْسِي فَأَرْحَمْهَا وَإِنْ أَرْسَلْتَهَا فَاحْفَظْهَا

بِمَا تَخْضَعُ بِهِ عِبَادَكَ الصَّاحِحِينَ • بَعْضُ رِوَايَتِهِ بِوُدْعَاءِ
 أُوقِيَةٍ دِيَوْمٍ وَيُدْر • اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْلَمْتُ نَفْسِي إِلَيْكَ وَ
 فَوَضَّتُ أَمْرِي إِلَيْكَ • وَأَجَاثُ ظَهْرِي إِلَيْكَ رَغْبَةً وَرَهْبَةً
 إِلَيْكَ • وَلَا سُلْجَاءَ وَلَا مَخَافَةَ إِلَّا إِلَيْكَ أَمْسَتْ كِتَابُكَ الَّذِي
 أَنْزَلْتَ وَبَنَيْكَ الَّذِي أَرْسَلْتَ وَبَعْضُ رِوَايَتِهِ أَوْجَحُ كُرَّةٍ
 بِوُدْعَاءِ أُوقِيَةٍ • اسْتَغْفِرُ اللَّهَ الْعَظِيمَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا
 هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ وَاتَّوْبُ إِلَيْهِ • وَبِرِوَايَتِهِ بِوُدْعَاءِ أُوقِيَةٍ
 أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّاتِ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ • أَوْ يَقُولُ
 فَإِنْ غُيِّرَ أَوْ لَمْ يَحْجَ بِوُدْعَاءِ أُوقِيَةٍ • أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّةِ مِنْ
 غَضَبِهِ وَعِقَابِهِ وَشَرِّ عِبَادِهِ وَمِنْ هَمْزَاتِ الشَّيْطَانِ وَأَنْ
 يَحْضُرُونَ أَوْجَحُ كُرَّةٍ • بِأَكْوَادُودَةٍ قَالُوا خَوْفًا سَهَ بِوُدْعَاءِ
 أُوقِيَةٍ • سُبْحَانَ إِلَهِكَ الْقُدُّوسِ رَبِّ الْمَلَائِكَةِ وَالرُّوحِ • أَيُّ
 وَاقِعَةٍ كُورَسَهَ حَقَّقَ إِلَى حَضْرَتِهِ حَمْدُ شَنَا إِلَهِيَةٍ •
 قَدْ قَلَّدَ وَاقِعَهُ كُورَسَهَ بِوُدْعَاءِ أُوقِيَةٍ • اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ
 مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ وَسَيِّئَاتِ الْأَعْلَامِ وَدِيحِ اسْتِغْفَارِ إِلَهِيَةٍ
 وَدِيحِ

وَدَعَى

صَوَّلَ يَأْتِيَهُ لَوْ كَوَّهَ وَيَا بَغِي إِلَهَ حَسْبَهُ وَبُودُعَايَا أَوْقَبَهُ • أَعُوذُ
بِمَاعَاذَتِهِ بِمِلَّةِ ذِيكَ اللَّهُ وَرَسُلُهُ مِمَّا رَأَيْتُ فِي مَنَامِي هَذَا أَنْ
يُصَيِّبَنِي فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ • وَدَعَى أَوْ يَقْرُدَنَّ أَوْ يَأْتِيَنِي نَكَارًا يُؤْتِيَنِي
مُرَاغِبَاتِهِ بِوَدُعَايَا أَوْقَبَهُ • لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ
لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ • وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَسُبْحَانَ اللَّهِ
وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي
أَوْ يَقْرُدَنَّ أَوْ يَأْتِيَنِي نَكَارًا يُؤْتِيَنِي مُرَاغِبَاتِهِ بِوَدُعَايَا أَوْقَبَهُ • الْحَمْدُ
لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَنَا مِنْ مَّا أَمَانْنَا وَإِلَيْهِ النُّشُورُ • أَذْكَارُ
الْمَرْغُوبِ وَالْمَوْتِ حَسْبُهُ أَوْلَدُوعِي ذِمَّائِهِ بِوَدُعَايَا أَوْقَبَهُ
اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ تَعَجُّلَ عَافِيَتِكَ وَصَبْرًا عَلَى بِلَادِكَ وَخُرُوجًا
عَنِ الدُّنْيَا إِلَى رَحْمَتِكَ مَرْفُوعًا لِنَدَةِ بِوَدُعَايَا أَوْقَبَهُ أَعُوذُ
بِكَلِمَاتِ اللَّهِ الثَّانِيَةِ وَأَسْمَائِهِ كُلِّهَا عَامَّةً مِنْ شَرِّ السَّاعَةِ
وَالْهَامَةِ وَشَرِّ الْعَيْنِ اللَّذِمَةِ وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ وَمِنْ
شَرِّ ابْنِ مَرْءَةٍ وَمَا وَلَدَ • جَبَسَ الْبَوْلُ وَأَخْصَاتِ سَدِّكَ يُولِي
طَوْتُاسَةً وَيَأْخُذُ سَدِّكَ يُولُنُهُ طَاشَ طُورَهُ بِوَدُعَايَا أَوْقَبَهُ

رَبَّنَا اللَّهُ الَّذِي فِي السَّمَاءِ تَقَدَّسَ اسْمُكَ أَمْرَكَ فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ
 سَمَا حَمْدُكَ فِي السَّمَاءِ فَأَجْعَلْ حَمْدَكَ فِي الْأَرْضِ فَأَغْفِرْ لَنَا حُوبَنَا
 وَخَطَايَاَنَا أَنْتَ الطَّيِّبِينَ أَنْزِلْ رَحْمَةً مِنْ رَحْمَتِكَ وَشِفَاءً مِنْ
 شِفَائِكَ عَلَى هَذَا الْوَجْعِ • دِي شَيْءٍ أَغْرَسَهُ بُودَعَايَ أَوْقِيَهُ • اسْكُنْ
 أَيُّهَا الرِّيحُ بِأَنَّهُ الَّذِي سَكَنَ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ السَّمِيعُ
 الْعَلِيمُ • بَرَكْمَسْتَهُ يَهْ غَسَمَ وَغُصَّه عَارِضُ أَوْسَبَهُ بُودَعَايَ أَوْقِيَهُ •
 لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْعَلِيمُ الْكَرِيمُ • سُبْحَانَ اللَّهِ وَبَارَكَ اللَّهُ
 رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ • وَاحْمَدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ • وَدَخَى حُزْنَ
 إِجُونْ بُودَعَايَ أَوْقِيَهُ • لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ قَبْلُ كُلِّ شَيْءٍ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ
 بَعْدُ كُلِّ شَيْءٍ • لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ يَبْقَى كُلِّ شَيْءٍ • دَفَعْ وَحْشَتَا إِجُونْ
 بُودَعَايَ أَوْقِيَهُ • أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ الثَّلَاثَاتِ مِنْ هَاجَرٍ
 وَشَرِّ عِبَادِهِ • وَمِنْ هَمَزَاتِ الشَّيَاطِينِ • وَأَنْ يَحْضُرُونَ
 سُبْحَانَ اللَّهِ الْمَلِكِ الْقُدُّوسِ • رَبِّ الْمَلَائِكَةِ وَالرُّوحِ •
 جَلَلَتِ السَّمَوَاتُ وَالْأَرْضُ بِالْعِزَّةِ وَاجْبَرُوتِ • دَفَعْ
 وَسْوَسه إِجُونْ بُودَعَايَ أَوْقِيَهُ • هُوَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ وَالظَّاهِرُ

وَالْبَاطِنُ

وَأَبَاطُنْ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ خُسْتَهٗ أَوْلَدُ وَعْنِ زِمَانْ بُودُعَايَ
 أَوْقِيَهٗ سَمِیَ اللّٰهَ اَلْوَحْدَ الرَّحِیْمَ اَعْمَدُ بِاِنَّهٗ اَلْاَحَدَ الصَّمَدَ الَّذِیْ
 لَمْ یَلِدْ وَلَمْ یُولَدْ وَلَمْ یَكُنْ لَهُ کُفُوًا اَحَدٌ • مَرَضِیَ زِیَادَهٗ اَوْلُوبْ
 اَوَّلُومِی اِسْتَهٗ سَهٗ بُودُعَايَ اَوْقِيَهٗ • اَللّٰهُمَّ اَجِنِّیْ مَا کَانَتْ الْحَیَوَةُ
 خَیْرًا لِّیْ وَتَوَقَّیْ اِذَا کَانَتْ الْوَفَاتُ خَیْرًا لِّیْ • رُوْحُ چَقَانْ کَنْتْ
 بُودُعَايَ اَوْقِيَهٗ • لَا اِلَهَ اِلَّا اللّٰهُ وَاللّٰهُ اَكْبَرُ • وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ
 اِلَّا بِاللّٰهِ • وَدَخِیْ بِاَنْدِیَ اَوْلَا نَلَرِیْسْ شَرْفِیْ وَلِخَلْدِیْسْ شَرْفِیْ —
 اَوْقِيَهٗ لَرُ • خُسْتَهٗ وَفَاتِ اِنْدِیْ کِی زِمَانْ بُوَايَهٗ وَبُودُعَايَ اَوْقِيَهٗ لَرُ
 اِنَّا لِلّٰهِ وَاِنَّا اِلَیْهِ رَاجِعُونَ • اَللّٰهُمَّ اَجِرْنِیْ فِیْ مُصِیْبَتِیْ وَاخْلُفْ لِیْ
 خَیْرَ اَنْبَهَا • اَوْلَادِیْ وَفَاتِ اِنْدِیْ کِی زِمَانْ بُودُعَايَ اَوْقِيَهٗ • اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ
 وَ اَللّٰهُنَّ صُكُوْهٗ بُوَايَهٗ اَوْقِيَهٗ • اِنَّا لِلّٰهِ وَاِنَّا اِلَیْهِ رَاجِعُونَ • دَوَسِیَهٗ
 وَفَاتِ اِنْدِیْ کِی زِمَانْ بُوَايَهٗ وَبُودُعَايَ اَوْقِيَهٗ • اِنَّا لِلّٰهِ وَاِنَّا اِلَیْهِ
 رَاجِعُونَ • اَللّٰهُمَّ اَكْتُبْهُ فِی الْمَحْسِنِیْنَ • وَاجْعَلْ کِنَا بِنِیْ عَلَیْنِیْ
 وَاخْلُفْهُ فِی اَهْلِیْ فِی الْغَابِرِیْنَ وَلَا تَخْزِنَا اَجْرُ وَلَا تَعْنِنَا بَعْدُ •
 مَسَلْمَا نَرَعْدُوْیْ سَهٗ وَفَاتِ اِسَهٗ بُودُعَايَ اَوْقِيَهٗ اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ

الَّذِي نَصَرَ عَبْدَهُ وَأَعْرَضَ عَنْهُ • مِثْلَ كُوزٍ لَرَيْنٍ يُؤْمِنُهُ بُدْعًا
 أَوْفَى • بِسْمِ اللَّهِ وَعَلَى مِلَّةِ رَسُولِ اللَّهِ • اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَهُ وَارْفَعْ
 دَرَجَتَهُ فِي الْمُهْدِيَّاتِ وَأَخْلِفْهُ فِي عَقْبِهِ فِي الْغَابِرِينَ وَاغْفِرْ لَنَا
 وَلَهُ يَا رَبِّ الْعَالَمِينَ • وَأَفْضَحْ لَهُ فِي قَبْرِهِ وَتَوَرَّ لَهُ فِيهِ • جَنَّاتُ كَوْرُخٍ
 بُدْعًا أَوْفَى • اللَّهُ أَكْبَرُ صَدَقَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ هَذَا مَا وَعَدَنَا
 اللَّهُ وَرَسُولُهُ اللَّهُمَّ زِدْنَا إِيْمَانًا وَتَسْلِيمًا • مِثْلَ غَازِي
 قَلْعٍ مُرَادٍ نِ كَسَنَةِ دُورَتِ تَكْبِيرَايَةِ وَأَوَّلِ بَوَيْلَةِ نَيْكَ اِيْدَةِ
 نَوَيْتُ أَنْ أَصَلِّيَ لِلَّهِ تَعَالَى صَلَوةً أَجْزَاؤُهَا دُبْعُ تَكْبِيرَاتٍ شَاءَ
 لِلَّهِ تَعَالَى وَدُعَاءُ هَذَا الْمِيتِ اللَّهُ أَكْبَرُ سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ
 وَجْهَكَ وَتَبَارَكَ اسْمُكَ وَتَعَالَى جَدُّكَ وَجَلَّ ثَنَاؤُكَ وَلَوْلَاكَ
 غُفِرَ لَكَ اللَّهُمَّ أَنْتَ ذَايُمٌ تَبْقَى وَمَا سِوَاكَ يَفْنَى وَكُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا
 الْوَجْهَةَ لَهُ الْحُكْمُ وَإِلَيْهِ نَرْجِعُونَ • اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ
 وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ
 وَبَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا بَارَكْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ
 إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِحَيِّنَا وَمَيِّتِنَا
 وَصَغِيرِنَا

وَصَغِيرَنَا وَكَبِيرَنَا وَذَكَرْنَا وَأُنْثَانَا وَشَاهِدِنَا وَغَايِبِنَا اللَّهُمَّ
 مِنْ أَحَبِّتَهُ مِنَّا فَأَحْبِبْهُ عَلَيَّ الْإِسْلَامِ وَمِنْ تَوَقَّيْتَهُ مِنَّا
 فَتَوَقَّهِ عَلَيَّ الْإِيمَانَ وَخَصَّ هَذَا الْمَيِّتَ بِالرَّوْحِ وَالزَّاحِيَةِ
 وَالرِّضْوَانِ اللَّهُمَّ إِنْ كَانَ مُحْسِنًا فَزِدْ فِي إِحْسَانِهِ وَإِنْ كَانَ
 مُسِيئًا فَجَاوِزْ عَنْهُ وَلَقِّهِ الْأَمْنَ وَالْبَشْرَى وَالْكَرَامَةَ وَ
 ائْزِلْنِي بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ أَكْرَمَيْتَ طِفْلًا
 وَيَا أَحَدُ الْمُجْتَنِبِينَ أَسْأَلُكَ صَلَواتَ دُعَائِكَ نَصْرَكَ بَدْعَايَ أَوْقِيهِ
 اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ قَرِيبًا وَسَلَفًا وَآخِرًا وَزُخْرًا يَشْفَعُ لَنَا يَوْمَ الْقِيَمَةِ
 وَلَا يَوْبَةَ وَلَا سَائِرَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَالْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ
 الْأَضْيَاءِ مِنْهُمْ وَالْأَمْوَاتِ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ قَبْرُ
 رُبِّكَ مُرَوَّنٌ بَدْعَايَ أَوْقِيهِ بِسْمِ اللَّهِ وَيَا اللَّهُ وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ وَعَلَى
 نَبِيِّهِ رَسُولِ اللَّهِ كَفَنَ أَوْجَنِي أَجْرَكَ بَدْعَايَ أَوْقِيهِ اللَّهُمَّ لَا تَجْعَلْ
 أَجْرَهُ وَلَا تُفْضِلْنَا بَعْدَهُ مَيِّتٌ دَفِنِ أَوْ لَنْدُقْدَنْ مَكْرَهُ بَا شَرِّ خَبْرِهِ
 فَاتِحَةُ شَرِيفٍ وَسُورَةُ بَقَرَةٍ نِكَ أَوْ كُنِ أَوْقِيهِ لَرَوَايَايَ يَا نَسْدَ
 سُورَةِ بَقَرَةٍ نِكَ آخِرِينَ أَوْقِيهِ لَرَوَايَايَ يَا نَسْدَ تَلَقُّنَا أَيْدِيَهُ لَرَوَايَايَ

اَوْجُ كَرِهَ يَا فُلَانُ بْنُ فُلَانٍ اذْكُرْ مَا خَرَجْتَ عَلَيْهِ مِنَ الدُّنْيَا شَهَادَةً
 اَنْ لَا اِلَهَ اِلَّا اللَّهُ وَاَنْ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ وَاَنْكَ رَضِيتَ
 بِاللهِ رَبًّا وَبِالْاِسْلَامِ دِينًا وَبِمُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
 نَبِيًّا وَبِالْقُرْآنِ اِمَامًا تَغْنِي بِيَهُ وَارِجُهُ بُوْدُعَايَا اَوْقِيَهُ رَحْمَةً
 اللَّهُ وَبِأَجْرِكَ بِتَكْوَرُجُهُ اَبْلَهُ بِاشِيْهِ صَغِيَهُ وَبِذِكْرِكَ
 بُوْدُعَايَا اَوْقِيَهُ اللَّهُ اَخْلَفَ فُلَانًا فِي وَلَدِهِ قَبْرَ زِيَارَتِهِ وَارِجُهُ
 بُوْدُعَايَا اَوْقِيَهُ اَسْلَامُ عَلَيْكُمْ اَيُّهَا الْارْوَاحُ النَّظِيْبَةُ وَالْاَبْدَانُ
 اَلْبَالِيَةُ وَالْعِظَامُ الْخَرَّةُ الَّتِي خَرَجْتَ مِنَ الدُّنْيَا وَهِيَ بِاللهِ مُؤَيَّنَةٌ
 اللَّهُ اَدْخَلَ عَلَيْهِمْ رَوْحًا مِنْكَ وَسَلَامًا مِنِّي وَانْدَنَ صَكُّهُ بِزَكْرَةِ
 سُورَةِ يَسٍ وَيَكْرِي زَكْرَةَ سُورَةِ اخْلَاصٍ وَزَكْرَةَ آيَةِ الْكُرْسِيِّ اَوْقِيَهُ
 زَكْرَةَ وَيَزَكِّنْ بُوْدُعَايَا اَوْقِيَهُ اللَّهُ اَجْعَلْنَا مَغْنَمًا وَلَا جَهَنَّمَ
 مَغْرَمًا اللَّهُ اَجْمُرْ دِيُو سَائِلَ يَانِيَهُ كُلِّجَنَّهُ وَيَرْجُكْ نَسَهُ اَوَّلِيَهُ
 بُوْدُعَايَا اَوْقِيَهُ رَزَقْنَا اللَّهُ وَاِيَاكَ رَجَبُ اَيْنَدُ اَوْجُ طَوْبَجَهُ
 بُوْدُعَايَا اَوْقِيَهُ اللَّهُ بَارِكْ لَنَا فِي حَجِّ وَشَعْبَانَ وَيَلْفِغَارِ مَضَانَ
 يَكِي اَيُّ كُوْرُجَنَّهُ بُوْدُعَايَا اَوْقِيَهُ اللَّهُ اَهْلُهُ لَنَا يَا لَيْمَنَ وَالْاِيْمَانَ
 وَالْاِسْلَامَ

وَالْإِسْلَامِ رَمَضَانَ إِنَّهُ دَاخِلٌ أَوْلَيْجُهُ بُودُعَايَ أَوْقِيَّةَ • اللَّهُمَّ
 أَهْلُهُ بِالْإِيمَانِ وَالْإِيمَانِ وَالسَّلَامَةِ وَالْعَافِيَةِ الْمَجْلَلَةِ وَدِفَاعِ
 الْأَسْقَامِ • وَالْعَوْنِ عَلَى الصَّلَاةِ وَالصِّيَامِ وَالْإِيَّامِ وَتِلَاوَةِ الْقُرْآنِ
 اللَّهُمَّ سَلِّمْ رَمَضَانَ وَسَلِّمْ رَمَضَانَ لَنَا وَتَسْلِيمُهُ مِنَّا مُتَقَبَلًا حَتَّى
 يَتَقَبَّلَ مِنَّا وَتَغْفِرَ لَنَا وَارْحَمْنَا وَغَفَوْتَ عَنَّا أَوْجَحُ أَمْزَكِ
 بُودُعَايَ أَوْقِيَّةَ • اللَّهُمَّ لَكَ صُمْتُ وَبِكَ أَمِنْتُ وَعَلَى رِزْقِكَ أَفْطَرْتُ
 وَعَلَيْكَ تَوَكَّلْتُ وَلِصُومِ الْغَدِ نَزَيْتُ فَتَقَبَّلْ إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ
 قَدْ رَجَعْتُ بِبُودُعَايَ أَوْقِيَّةَ اللَّهُمَّ إِنَّكَ عَفُوٌّ حَسْبُ الْعَفْوَ عَافُ
 عَنِّي • حَاجَّ كَبَّةَ شَهْرِ رَمَضَانَ كُلَّجَهَ مُلَا فِي أَوْلَسَه بُودُعَايَ أَوْقِيَّةَ قُلْ اللَّهُ
 حَجَّكَ وَكَفَرْتَ بِكَ وَأَخْلَفْتَ نَفَقَتَكَ أَوْدَنْ طَشْرَه جَقْسَه بُودُعَايَ
 أَوْقِيَّةَ • بِسْمِ اللَّهِ التَّكْلَاؤُ عَلَى اللَّهِ لِأَحْوَلِ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ •
 أَصْحِيَّةَ بَرَامِيْدَه قُرْبَانَ بُوغَرْ لَوْ كُنْ بُودُعَايَ أَوْقِيَّةَ • اللَّهُ أَكْبَرُ
 اللَّهُمَّ هَذِهِ مِنْكَ وَلَكَ إِنْ صَلَّيْتُ وَشُكِّي وَحَيَّاي وَمَلَّيْتُ لِلَّهِ رَبِّ
 الْعَالَمِينَ لَا شَرِيكَ لَكَ وَبِذَلِكَ أَمِرْتُ وَأَنَا أَوَّلُ الْمُسْلِمِينَ • اللَّهُمَّ
 تَقَبَّلْ مِنَّا مَا تَقَبَّلْتَ مِنْ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلِكَ وَمُحَمَّدٍ نَبِيِّكَ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ

مُوقِفُهُ دَاخِلًا وَخَارِجًا بُدُّعَايَ أَوْقِيَهُ • لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ
 لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْمُدْحِجِيُّ وَبَعِثْ وَهُوَ حَيٌّ لَا يَمُوتُ بِيَدِهِ الْخَيْرُ
 وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ • بَعِثْ دَارَ أَوْلَسَ بُدُّعَايَ أَوْقِيَهُ
 بِسْمِ اللَّهِ عَلَى نَفْسِي وَمَالِي وَدِينِي اللَّهُمَّ رَضِنِي بِقَضَائِكَ وَبَارِكْ
 فِيمَا قَدَّرْتَ حَتَّى لَا أَحِبَّ تَعْمِلَ مَا اخْتَرْتَ وَلَا تَأْخِرَ مَا مَجَّدْتَ بِرُوحِي
 جَوْقٍ أَوْلَانِ كُنْتَهُ بُدُّعَايَهُ مُدَاوَمَتِ أَيْدِيهِ • اللَّهُمَّ الْفَنَاءُ جَارِيكَ
 عَذْرَائِكَ وَأَعْنِنِي بِفَضْلِكَ عَذْرَائِكَ بِأَوْشَاءِ يَأْتِيَنَّ مَرِيحًا
 بِرُجْبَيْكَ يَأْتِيَنَّ مَرَامِي أَوْلَسَهُ بُدُّعَايَ أَوْقِيَهُ • اللَّهُمَّ أَنْتَ
 الْغَزِيرُ الْكَبِيرُ • وَأَنَا عَبْدُكَ الضَّعِيفُ الذَّلِيلُ الْأَحْوَلُ وَلَا قُوَّةَ
 إِلَّا بِكَ اللَّهُمَّ سَخِّرْ لِي فَلَانًا كَمَا سَخَّرْتَ فِرْعَوْنَ لِمُوسَى وَكَلْبَ لِي
 قَلْبَهُ كَمَا لَيْتَ الْحَدِيدَ لِدَاوُدَ فَإِنَّهُ لَا يَنْطِقُ إِلَّا بِأَمْرِي
 نَاصِيَتُهُ فِي قَبْضَتِكَ قَلْبُهُ فِي يَدِكَ جَلَّ شَأْنُ وَجْهِكَ يَا أَرْحَمَ
 الرَّاحِمِينَ • مَا كُنْتُ قَوْلَ قَرَاوِشٍ وَسَايُورُونَكَ أَمْثَالِي وَيَا خُذْ
 حَيَوَانًا تَدْنِي بِي إِلَى اللَّهِ بُدُّعَايَ أَوْقِيَهُ • اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَلِّ
 مِنْ خَيْرِهَا وَخَيْرِ مَا جَلَّ شَأْنُهَا عَلَيْهِ أَخْشَامُ أَوْلَدُغِي زَمَانَتِ

اَوْشِي

أُوَيْنَهُ كَيْدَرَكْنِ بُودَعَامِ أَوْقِيَهٗ • الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي كَفَانِي وَأَوَانِي
 وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي طَعَمَنِي وَسَقَانِي وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي مَنَعَنِي
 اسْأَلْتُكَ أَنْ تَجِيرَنِي مِنَ النَّارِ أُوَيْنَهُ كَيْدَرُوكِي زَمَانُ بُودَعَامِ
 أَوْقِيَهٗ • بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ اسْأَلْتُكَ خَيْرَ الْمَوْلُجِ وَخَيْرَ الْخُرْجِ •
 بِسْمِ اللَّهِ وَلَجْنَا وَبَسْمِ اللَّهِ خَرَجْنَا وَعَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْنَا تَنْهَأُ
 رَاوَهٗ دَاخِلُ أَوْلَدُوكِي زَمَانُ بُودَعَامِ أَوْقِيَهٗ • السَّلَامُ عَلَيْنَا
 وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ نِكَاحُ أَنْدِيكِي زَمَانُ بُودَعَامِ
 أَوْقِيَهٗ • الْحَمْدُ لِلَّهِ مُحَمَّدٌ وَنَسْتَعِينُهُ وَنَسْتَغْفِرُهُ وَلِنَعُوذُ
 بِإِلَهِهِ مِنْ شُرُورِ أَنْفُسِنَا مِنْ يَهْدِ اللَّهُ فَلَا مُضِلَّ لَهُ وَمَنْ يَضِلَّ لَهُ
 فَلَا هَادِيَ لَهُ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ
 وَرَسُولُهُ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ
 الْآيَةَ يَوْمَئِذٍ الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تَقَاتِهِ أَوْ لَنْجَاتِ
 كَمَسْنَهُ يَهٗ مُلَاقِي أَوْلَاجِهِ بُودَعَامِ أَوْقِيَهٗ • بَارَكَ اللَّهُ لَكَ
 وَبَارَكَ عَلَيْكَ وَجَمَعَ بَيْنَكُمَا فِي خَيْرٍ بَعْضُ رِوَايَتِهِ أَقْرَأَ اللَّهُ
 عَيْنِيكَ رِيَهٗ أَوْلَاقِي كَمَسْنَهُ أَجْجَرِي كَيْدَرُوكِي زَمَانُ بُودَعَامِ

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ خَيْرَهَا وَخَيْرَ مَا جِئْتُهَا عَلَيْهِ وَأَعُوذُ بِكَ
 مِنْ شَرِّهَا وَشَرِّ مَا جِئْتُهَا عَلَيْهِ وَأَنْدُنْ صُكْرَةَ أَيْكِي رَكْعَتٌ
 نَمَازُ قَلِيلَةٍ وَمَا تَوَفَّى دُخَى أَرْدِنْدَةِ دُورَةٍ وَأَنْدُنْ صُكْرَةَ بُودَعَايِ
 أَوْقِيَةٍ • اللَّهُمَّ بَارِكْ لِي أَهْلِي وَبَارِكْ لَأَهْلِي فِي • اللَّهُمَّ أَرْزُقْنِي
 مِنِّي وَأَرْزُقْنِي مِنْهُمْ • اللَّهُمَّ أَجْعَلْ بَيْنَنَا مَا جَمَعْتَ فِي خَيْرٍ وَ
 فَرِّقْ بَيْنَنَا إِذَا فَرَّقْتَ فِي خَيْرٍ جَمَاعَ أُمَّلِكَ مُرَادِئِهِ بُودَعَايِ
 أَوْقِيَةٍ • بِسْمِ اللَّهِ جَبْنَا الشَّيْطَانَ وَجَبْنِ الشَّيْطَانَ مَا رَزَقْنَا
 أَوْشَقَ طَوْغَرَكُنْ آيَةَ الْكُرْسِيِّ وَمَعُوذَتَيْنِ وَإِنْ رَتَبْتُمُ الْآمِينَ
 شَرِيفَ أَوْقِيَةٍ وَأَنْدُنْ صُكْرَةَ بُودَعَايِ يَارُوبَ مُؤَيِّنِ
 إِيجُورَةٍ لَوْ • بِسْمِ اللَّهِ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَلِيمُ الْكَرِيمُ •
 سُبْحَانَ اللَّهِ تَعَالَى رَبِّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ • الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ
 كَأَنَّهُمْ يَوْمَ يَرَوْنَهَا لَمْ يَلْبِسُوا إِلَّا عَشِيَّةً أَوْ ضُحًى لَمْ يَلْبِسُوا إِلَّا
 سَاعَةً مِنْ نَهَارٍ • أَوْشَقَ طَوْغَرُوعِي زَمَانٍ صَاغَ قَوْلَاغِنَهُ إِذَا نَ
 أَوْقِيَةٍ لَوْ صَوْلُ قَوْلَاغِنَهُ إِقَامَتِ أَيْدِهِ لَوْ سَفَرُ مَا يَدُنْ
 كَمَسْتَهُ دُورَتِ رَكْعَتٌ غَانُ قَلِيلَهُ جُمْلَهُ سِنْدَهُ سُورَهُ فَاغْنَهُ
 وَسُورَهُ

وَسُورَةُ اخْلَاصٍ اَوْقِيَهُ • وَغَاذِدْكَ صُكْرَهُ بُودُعَايَ اَوْقِيَهُ • اللَّهُمَّ
 اقْرَبْ اِلَيْكَ فَاجْعَلْنِي فِي اَهْلِي وَمَالِي • سَفَرِ كَتَمِكَ اِيْجُوتَ
 يَرِنْدَن قَائِمٍ اَوْ لُجَّةٍ بُودُعَايَ اَوْقِيَهُ • اللَّهُمَّ اَنْتَ شَرِيتَ وَالْيَاكُوتَ
 تَوَجَّهْتُ وَبِكَ اعْتَصَمْتُ اللَّهُمَّ اَنْتَ ثِقَتِي وَرَجَائِي اللَّهُمَّ اكْفِنِي
 مَلَا اَهْمَنِي وَمَا لَا اَهْمَ بِهِ وَمَا اَنْتَ اَعْلَمُ بِهِ مِنِّي وَزَوِّدْنِي اتَّقِي
 وَاعْفِرْ لِي ذَنْبِي وَوَجِّهْنِي لِلْخَيْرِ حَيْثُمَا تَوَجَّهْتُ وَبَعْضُ
 رِوَايَتِهِ وَارِدَا اَوَّلُ خُذْ رُكْنَهُ سُورَةُ قُلْ يَا وَسُورَةُ اخْلَاصٍ
 وَسُورَةُ اِذَا جَاءَ وَمُعَوَّذَتَيْنِ اَوْقِيَهُ وَدَفِي اَهْلِيْ وَاَوْلَادِي اِيْلَهُ
 وَدَفِي دُوسْتَرِي اِيْلَهُ وَدَاعِلَشَهُ وَانْدَن صُكْرَهُ بُودُعَايَ اَوْقِيَهُ •
 اسْتَوْدِعْكُمْ اللَّهُ الَّذِي لَا يُضِيعُ وَرَايَعَهُ وَانْدَن صُكْرَهُ
 اَوْقِيَهُ • بُودُعَايَ اَوْقِيَهُ • بِسْمِ اللَّهِ اَلْحَمْدُ لِلَّهِ سُبْحَانَ الَّذِي
 سَخَّرَ لَنَا هَذَا اَلَا يَتَبَيَّنُ سُبْحَانُكَ اِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي فَاغْفِرْ لِي
 اِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذَّنْبَ اِلَّا اَنْتَ اَيَا عِي طَرِسَهُ بِسْمِ اللَّهِ دِيَهُ
 يُولُ يَتَوَرَّسَهُ اَوْجَ كَرَةً يَا عِبَادَ اللَّهِ اَعْمِنُوْنِي دِيَهُ كَمِيَهُ
 كِيَرْدُو كِي زَمَانِ بُودُعَايَ اَوْقِيَهُ • بِسْمِ اللَّهِ اَللَّهُ اَلْمَلِكُ بِسْمِ اللَّهِ

بِحُجَّتِهَا الْإِيمَ وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ الْإِلَهَ قَوْلَهُ قَوْلَهُ قَوْلَهُ
 بُدُعَايَ أَوْقِيَّةَ أَهْوَى بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّاتِ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ
 يُؤَكِّدُ بَرِيَّةَ قَوْلَهُ قَوْلَهُ زَمَانِ أَطْلُ فِيهِ أَدِمَ لِيَهْ وَأَنْدَ نَصْرَهُ بُدُعَايَ
 أَوْقِيَّةَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ
 وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ كَأَنِّي إِلَهُ جَنِّكَ مِنْ حَمَلِكُمْ لِيُؤْ
 بُدُعَايَ أَوْقِيَّةَ اللَّهُمَّ مُنْزِلَ الْكِتَابِ وَمُجْمَعِ السَّحَابِ وَهَارِمِ
 الْأَحْزَابِ أَهْلِ مَهْمُ وَزَلْزَلِهِمْ وَأَنْصُرْنَا عَلَيْهِمْ أَنْتَ عَصْدِي
 وَنَصِيرِي بِكَ أَهْلُ وَبِكَ أَصُولُ وَبِكَ أَقَاتِلُ عَسْكَرَ جَنِّكَ الْجَوْنِ
 صَفِّ بَعْدَهُ وَغِيٍّ مَحَلَّةَ بُدُعَايَ أَوْقِيَّةَ سَيِّدُ وَإِسْمِ اللَّهِ قَائِلُ
 مَنْ كَفَرُوا بِاللَّهِ لَا تَقْتُلُوا وَلَا تَغْدِرُوا وَلَا تَمْتَلِكُوا وَلَا تَتَّبِعُوا وَلَا
 تَقْتُلُوا وَلِيدًا دُشْمَنُ عَسْكَرِ كُورُجَنَ بُدُعَايَ أَوْقِيَّةَ
 يَا مَالِكُ يَوْمَ الدِّينِ إِنَّا كَأَعْبُدُ وَإِنَّا كَأَسْتَعِينُ كَافِرِي
 كُورُجَنَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ دِيَهْ كَافِرِي كَجَمِيعَتَيْنِ كُورُجَنَ بُدُعَايَ
 أَوْقِيَّةَ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مَا دُونَ اللَّهِ مِنْ جُوبِ
 مَقْبُورٍ غُلْدَنْ كُلِّ كَسَنَهْ كُورُجَنَ بُدُعَايَ أَوْقِيَّةَ الْحَمْدُ لِلَّهِ
 الدَّف

الَّذِي نَصَرَكَ وَأَعَزَّكَ وَكَرَّمَكَ جَنَّتْ كُوفِي بُودُعَاءِ أَوْقِيَّةُ •
 الْفَتَى قَاتِلُ الْكُفْرَةِ الَّذِينَ يَكْذِبُونَ رُسْلَكَ وَيَصُدُّونَ عَنْ
 سَبِيلِكَ وَاجْعَلْ عَلَيَّ رِجْلَكَ وَعَذَابَكَ اغْشِرْهُ الْحَمْدُ لِلَّهِ بِهِ
 وَيَا نَبِيَّهِ أَوْلَانِ كَسَنَهُ دَخِي رَحِمَكَ اللَّهُ دِيَّةُ • وَأَغْنِنِ كَسَنَهُ
 دَخِي يَهْدِيكُمْ اللَّهُ بِهِ وَيُصْلِحْ بِالْكُمُ كَافِرَ اغْشِرْهُ يَهْدِيكَ اللَّهُ
 دِيَّةُ بِرُسْنِهِ دَنْ تَعَبُّ أَيْلَسَهُ مَا شَاءَ اللَّهُ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ دِيَّةُ
 بِرُحْمَتِهِ خَيْرِي جَهَنَّمَهُ بُودُعَاءِ أَوْقِيَّةُ • اللَّهُمَّ تَكَلَّمْ الشُّكْرُ وَلَكَ
 الْفَضْلُ مِنَّا غَضَبُهُ كَلْدُوكِي زَمَانِ ائْتُوذِيَا اللَّهُ مَرَابِطِطَانِ
 الرَّجِيمِ دِيَّةُ أَيْكِي دُوسْتِ بَرِيرَةٍ كُلِّجَهْ أَيْرِمَا زَنْ أَوَّلِ سُورَةٍ
 وَالْأَصْرِ أَوْقِيَّةُ تَرْسِيرِينَ عِلْمِ ائِجُونِ جَمْعِ أَوْلَسَهُ لَوْ سُورَةُ مُلْكٍ
 أَوْقِيَّةُ لَوْ • بَلَدُوكِي نَسَنَهُ دَنْ سُؤَالَ أَوْلَسَهُ لَا أَدْرِي بِأَخُودِ
 اللَّهُ تَعَالَى أَعْلَمُ دِيَّةُ • يَا نَبِيَّهِ طَالِبِ الْعِلْمِ كُلِّجَهْ بُودُعَاءِ أَوْقِيَّةُ
 مَرْحَبًا بِوَصِيَّةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِإِذْنِهِ دَنْ
 خُوفِ أُنْسَهُ بُودُعَاءِ أَوْقِيَّةُ • لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْحَكِيمُ الْكَرِيمُ •
 سُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ السَّمَاوَاتِ السَّبْعِ وَرَبِّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ لَا إِلَهَ

إِلَّا أَنْتَ هَزَّجَارَكَ وَجَلَّ تَنَاوُكَ أَرْسَلَنْ كُورُجْجَهُ أَوْجِ كَرَّهَ
 اللَّهُ أَكْبَرُ دِيَهَ وَأَنْدَنْ صُكْرَهَ بُوْدُعَايَ أَوْقِيَهَ • اللَّهُ أَغْزَمَنْ كُلِّ شَيْءٍ
 وَأَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ شَرِّ مَا أَخَافُ وَأَحْذَرُ أَوْزَرِيَهَ كَلَبَ هُجُومِ
 أَيْتَهَ بُوَايْتَهَ أَوْقِيَهَ • يَا مَعْشَرَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ الْإِيَهَ • كُنَّا هِجِبَ
 جُوقَ أَوْلَسَهَ اسْتِغْفَارِي جُوقَ أَيْدَهَ مَكَانِيَهَ يَلُذُّ رَيْبَ
 ظَاهِرَ أَوْلَسَهَ بُوْدُعَايَ أَوْقِيَهَ • سَمَّيْتُكَ بِعَهْدِي نَوْجَ وَسَلَمَنْ
 بِنِ دَاوُدَ أَوْبِيكَ قَبِيْسِي أَوْرُجْجَهَ وَيَا خُوْدَ جَنَافِي أَوْجْجَهَ
 بِسْمِ اللَّهِ دِيَهَ بَرَكَمَسْنَهَ غَيْبَتِ أَيْتَهَ اللَّهُ أَغْفِرْ لَنَا وَلَهُ
 دِيَهَ مَجْلِسَدَنْ قَالَقْدُوعِي زَمَانِ بُوْدُعَايَ أَوْقِيَهَ • سُبْحَانَكَ
 اللَّهُ وَمَجْدُكَ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ اسْتَغْفِرُكَ وَ
 أَتُوبُ إِلَيْكَ بَعْضُ رِوَايَتِهَ أَوْجِ كَرَّهَ تَبَّ عَلَى الْوَغْفَرِ
 وَدَهِي بَعْضُ رِوَايَتِهَ بُوَايْتَهَ أَوْقِيَهَ • سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ
 عَمَّا يَصِفُونَ وَسَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ

الْعَالَمِينَ

۱۱۲ - ۱۱۳

Risāle-i İ'tikādiyye

Süleymaniye Yazma
Eser Kütüphanesi,
Hüseyin Şemsi-
Fatih Güneren
Koleksiyonu, No:
00015-004, 82a-83b

هَذَا رِسَالُهُ اعْتِقَادِيَّةٌ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

أَحْمَدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ وَجَعَلَنَا
 مِنْ أُمَّةٍ مُحَمَّدٍ صَاحِبِ الشَّرْعِ الْقَوِيمِ وَبَعْدُ
 فَيَقُولُ الْعَبْدُ الضَّعِيفُ الْفَقِيرُ الْمُحْتَاجُ إِلَى حَيْثَرِيَّةِ الْكَبِيرِ
 مُصْطَفَى بْنِ مُحَمَّدٍ أَوْلَا عَاقِلٍ وَبَالِغٍ أَوْلَانِ كِسَنَّهُ نَبِيٌّ أَوْزَرِيَّةٌ
 فَخَرٌ عِنْدَ رُكْبَةٍ لَتِي نَسَنَهُ يَهْ إِيْمَانُ كُتُورُهُ أَكْرَأُ التَّيْدَنَ
 بِرَبِّهِ اعْتِقَادًا تَمَرُّسَةً كَافِرًا أَوْلُوا رَأْيَا ذِي اللَّهِ تَعَالَى
 أَمَنْتُ بِاللَّهِ أَوْلَا اللَّهُ تَعَالَى حَضَرَتُ رَبِّهِ إِيْمَانُ كُتُورُهُ
 بَرْدُ رُشْدِي وَنَظِيرِي وَوَزِيرِي وَمُشَاهِبِي يُوقَدُ
 حَضَرَتِ اللَّهِ بَرْدُ رُشْدِي وَوَزِيرِي وَمُشَاهِبِي يُوقَدُ
 دِكْلُ بَلَدِي نَظِيرِي وَمُشَاهِبِي يُوقَدُ مَعْنَا سَنَهُ يَسْرُ وَاجْمَرُ
 وَأَيُّ مَانِ بِرَأْنِ مَخْلُوقَاتِكَ أَحْوَالِنَدَنَ غَافِلًا أَوْلَا مَانِ
 أَلْتَدَهُ وَأَوُسْتَدَهُ صَاعِدَهُ وَصَوْلَدَهُ أَوُكْدَهُ وَارْتَدَهُ
 أَوْلَهُ دَنَ مِنْ هَدَرٍ وَمَكَانَدَهُ أَوْلَهُ دَنَ مِنْ هَدَرٍ

وَمَلَأْنِيكَ وَدِخِي حَضْرَتِ الْهَيْكِ مَلَكُورِيَّةَ دَهْ اِيَان
 كَتُورْ دَمَكِه مَلَكُورْدَه اَنَّهُ تَعَالَى نِيك قَوْلْ رِيدَنْ يَمَزْ لَرَو
 اِيَجْمَزْ لَرَو اَنَلَرْدَه اِرْكَنْ لِيك وَدِشِيْلِيك اُولْمَانْ وَاَنَلَرِيَر
 سَاعَتِ عِبَادَتْدَنْ خَالِي اُولْمَانْ لَرَو كُوزْ اِحْوَبْ يَوْمِيخَه اَنَّهُ
 تَعَالَى يَهْ عَالِيَه اُولْمَانْ لَرَو كِيَمِي دَايْمْ قِيَامْدَه وَكِيَمِي دَايْمْ رُكُوعْ عِيْلَه
 وَكِيَمِي دَايْمْ سَجْدَه دَهْ وَاحْصِلْ مَلَكُورْ اَنَّهُ تَعَالَى نِيك قَوْلْ رِيدَنْ
 اَنَلَوِي اَنَّهُ تَعَالَى حَضْرَتِي نُورْدَنْ خَلَقْ اَلْمَوْجِدْ كِيَمِي دَهْ وَكِيَمِي
 كُوكْدَه دُرُوكْتِيَه وَدِخِي اَنَّهُ تَعَالَى نِيك كِتَابْ لَرِيَنَه دَهْ اِيَان
 كَتُورْدَمْ اَنَّهُ تَعَالَى حَضْرَتِي كُوكْدَنْ يُوْرْدُورْتِ كِتَابْ مَلِكْ
 اِيَلَهْ يَرِيُوْرِيَنَه اُولَانْ بَشَرْدَنْ بِيْغِيْمَرْ لَرِيَنَه كُونْدَرْ مَشْدَرْ
 اَوْنْ صَحِيْفَه اَدَمْ بِيْغِيْمَرْ عَلَيْهِ السَّلَامَه اِنْدِي اَللّٰهُ كَحِيْفَه
 شَيْتْ عَلَيْهِ السَّلَامَه اِنْدِي اَوْتُورْ صَحِيْفَه اِدْرِيسْ عَلَيْهِ
 السَّلَامَه اِنْدِي اَنْجِيْلْ عِيْسَى عَلَيْهِ السَّلَامَه اِنْدِي تَوْرَاتْ
 مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامَه اِنْدِي زَبُورْ دَاوُدْ عَلَيْهِ السَّلَامَه اِنْدِي
 قُرْآنْ عَظِيْمْ مُحَمَّدٌ صَلَوَاتُيْ عَلَيْهِ الصَّلَوَاتُ وَالسَّلَامَه اِنْدِي

وَدَخَى جَمْلَهُ سِنْدَن صُكْرَهُ كَلَمَشِدُر لَكِنْ جَمْلَهُ سِنِكَ حَكْمَنِ
 نَسَخِ اَتَشِدُر وَقرآنِ عَظِيمِ حَكْمِ قِيَامَتِهِ دَكِينِ بَاقِيْدُر
 وَرُسُلِهِ وَدَخَى اَللّٰهُ تَعَالٰى نَبِيَّ يَغْفِرُ لِرَبِّهِ دَهْ اِيْمَانِ
 كَتُوْرْدُم اَنْلَرُمَلِكْ دَكِلْدُر بِلَكِهْ بَشَرْدُر اَنْلَوَى اَللّٰهُ تَعَالٰى
 كَمَنْدُ جِسْلَرَنِيَهْ تَبْلِيغِ اَحْكَامِ اِيْچُون كُونْدُرْمَشِدُر اَنْلَرُ
 اِيْمَانُ سِرْ كَيْتَمَا حَيْثَمَالِي يُوْقَدُر وَدَخَى اَنْلَرْدُنْ كَفَرْدَخِي
 صَادِرْ اُولَمَاز وَدَخَى كُنْهَ صَفَايَرْدَهْ دَهْ حِيْسَتَهْ مُتَعَلِقِ
 اُولَآئِي دَخِي صَادِرْ اُولَمَاز جَمْلَهْ يَزِيْرِي دُورْت
 بِيَكْ يَغْفِرْدُر اُوْچِيوز اُون اُوْچِي مُرْسَلَرْدُ وَاَنْلَرَهْ
 كِتَابِ وَيَرْشِدُر وَلَكِنْ اَفْضَلْ اُولَانْ بُوْدُرْ كِهْ عَدَدِ
 نَبِيْيِنِ اَللّٰهُمَّ كَدُرْ جَمِيْعِ يَغْفِرْ لَكِهْ اِيْمَانُ كَتُوْرْدُم دَهْ
 وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَدَخِي قِيَامَتِ كُونِنْدَهْ دَهْ اِيْمَانُ كَتُوْرْدُم
 قِيَامَتِ قَوْوَبِ اَللّٰهُ تَعَالٰى بُوْمُخْلُوْقَاتِي يِنَهْ دِيرْتَسَهْ
 كَرَكْدُرْ كِيْسِي جَنَّتَهْ وَكِيْسِي جَهَنَّمَهْ قُوْسِيَهْ كَرَكْدُرْ
 وَبِالْقَدَرِ خَيْرِ وَشَرِّ مِنْ اَللّٰهِ تَعَالٰى وَدَخَى قَدَرَهْ دَهْ

اِيْمَانُ كَتُوْرٌ مَّ خَيْرٌ وَشَرُّهُ لَهٗ اِنَّهٗ تَعَالٰى بِمَا
 اَرَادَهٗ سَيِّكَلَهٗ دُرٌّ وَلَكِنْ خَيْرٌ رِّضَايَهٗ وَارْدُ رَشْتِ رِضَا
 يُوقَدُّ بِوُقُودِ دَنْ بَرِي ذِكْرًا اَتَدُوْكُمْ اِيْمَانُ تَفْصِيْلُهُ
 بِرُكْبَسَنَهٗ بِوَقْفِيْلَهٗ فَادِرْ اَوْلَمَانَسَهٗ بِوَيْلَجَهٗ تَقَرُّرُ
 اَيْلِيَهٗ حَضَرَتْ مُحَمَّدٌ صَاطِفِي عَلَيْهِ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ
 حَضَرَتْ اَنَّهُ طَرَفِيْدَنْ هَسْرَهٗ كَتُوْرِي اَيْسَهٗ اَمْرُ
 اَتَدُوْكُمْ طُوْتَدُوْمَ وَنَهَى اَتَدُوْكُمْ اَجْتِنَابُ اَتَدُوْمَ
 بَحْدِيْدِنْ كَاخْ اَوْلَدَنْ نَحْتِ بِنَاخِيْلَهٗ اَوْلَانِ خَاوْمِيْكَ
 بِنَاخِيْدَهٗ شَبَهَمَ اَوْلَدُوْغِيْهٗ بِنَاءُ بِنَاخِ اَيْلَهٗ خَاوْمِيْهٗ
 وَكَالَهٗ بِنَا اَصْلَاكَهٗ اَلْدَمَ قَوْلُ اَتَدُوْمَ اَعْتِقَادَهٗ مَذْهَبُ
 اَهْلِ سُنَّتِ وَاجْمَاعَتِ مَذْهَبُ رَعْمَلَهٗ مَذْهَبُ
 اِيْمَا اَعْظَمَ مَذْهَبُ رَحْمَتِ اَللّٰهِ عَلَيْنَا رَحْمَةً
 فَالِغَةً غَيَّ اَللّٰهُ اَلشَّيْءَ عَرَبِيًّا اَلْعِلْمَ مِصْرُطِي
 مُحَمَّدٌ بِلَدِ اَلْاَسْوَا اَلْاَسْوَا اَلْاَسْوَا اَلْاَسْوَا اَلْاَسْوَا
 عَلِيْدِ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ فِيْ مَا هَذِيْ كَثِيْرٌ فِيْ كَثِيْرٍ